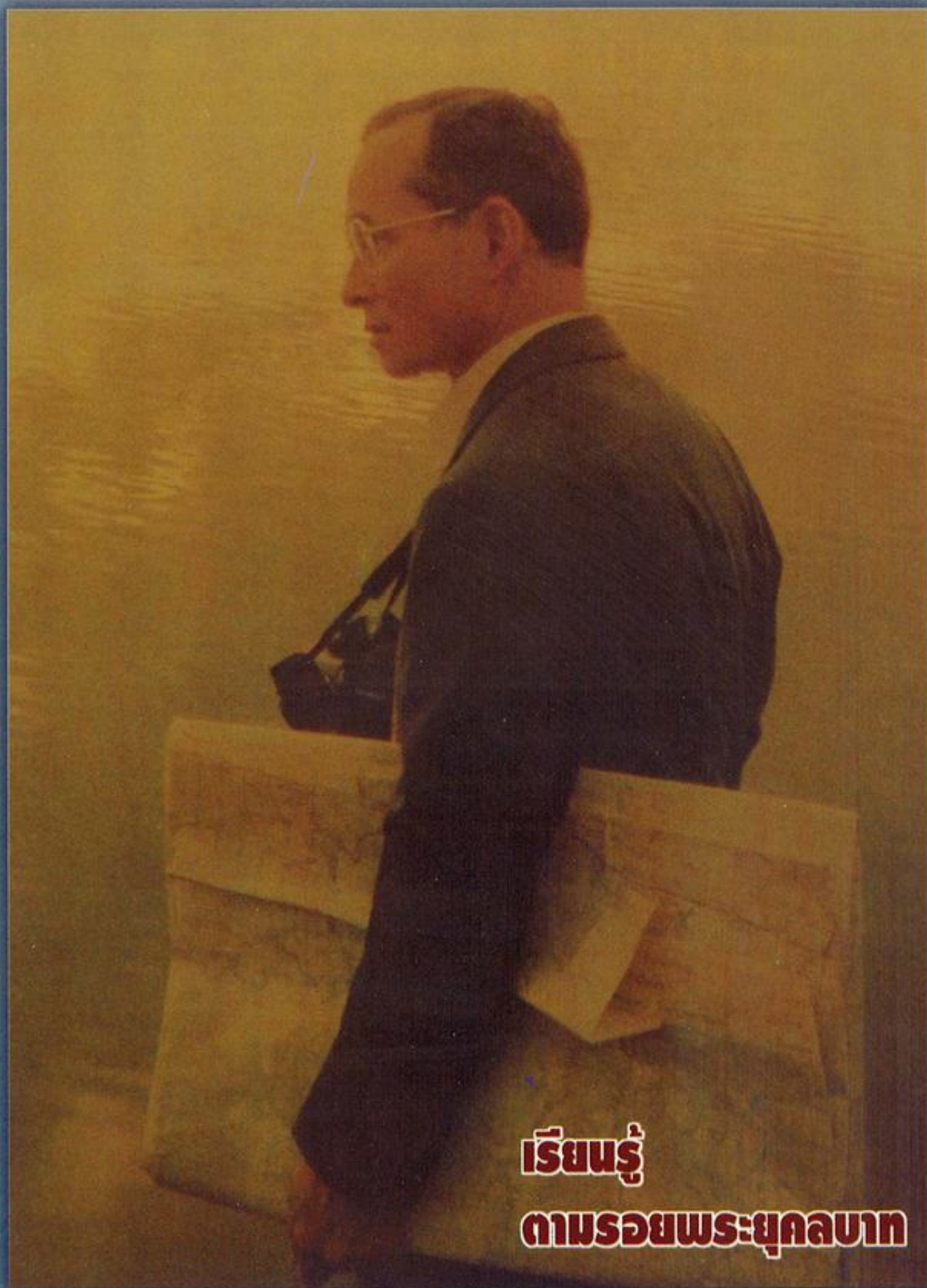

**เรียนรู้
การรอยพระยุคลบาท**

ISSN 0125-0906

วารสาร
ข้าราชการ

ปีที่ ๔๔ ฉบับที่ ๖ เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๔๒

เฉลิมพระเกียรติเจ็ดสิบสองพรรษา มหาราช

ดุจพรหมปั้นเทพป้อง	พระองค์
กษัตริย์จักรีวงศ์	หน่อเนื้อ
ขวานทองแผ่นดินทรง	เคียงคู่
สมภพฤกษ์อะเคื้อ	ที่ห้าธันวา
เหนือดินฟ้าน่านน้ำ	ลมไฟ
ทวยราษฎร์ทรงห่วงใย	ไปเว้น
พระคุณแผ่ชาวไทย	อบอุ่น ทรวงแซ
พลกมิเลือกเฟิน	โอบอุ้มโปรดปราน
องค์ภูบาลเกริกก้อง	โลกา
พระโอษฐ์ตรัสสัจจา	มันแท้
พระหัตถ์ยื่นประชา	ถ้วนทั่ว นาพ่อ
พระบาทเสด็จแก่	เรื่องให้สำราญ
การเกษตรพรังพร้อม	พาดิษย์
แผนที่เศรษฐกิจ	กอบกู้
การเมืองถ่ายภาพพิศ	ชาญเชี่ยวชาญ จริงนอ
ชลประทานรอบรู้	เยี่ยมแล้แก้มลิง
เป็นมิ่งขวัญด่องแท้	นานเนา
เหน็ดเหนื่อยงานหนักเบา	เร่งสร้าง
เพื่อลูกเพื่อชาติเรา	ไทยรุ่ง เรืองนา
เป็นหนึ่งในโลกกว้าง	เกียรติก้องสกล
เฉลิมพระชนม์อีกครั้ง	เวียนมา
เจ็ดสิบสองพรรษา	พ่อเจ้า
ทวยราษฎร์ต่างพารา	ชมชื่น ทั่วเฮย
วอนเทพคุ้มคำเข้า	ชีพยั่งยืนนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

กองบรรณาธิการวารสารข้าราชการ

น.ส.สุนันท์ ลีลาวชิโรภาส

ประพันธ์

ห้องสมุดสำนักงาน ก.พ.

LIBRARY OF THE OFFICE OF CSC

บทบรรณาธิการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ มีพระราชอัธยาศัยและพระราชจริยวัตรงดงามบริสุทธิ์ มั่นคงในทศพิธราชธรรม นับตั้งแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นต้นมา ก็ทรงเอาทรงอยู่ผูกพันกับพลกนิกรของพระองค์อย่างลึกซึ้ง

ด้วยพระเมตตา ทรงรักประชาชน จึงทรงพระวิริยะอุตสาหะ ทรงงานหนักอย่างต่อเนือง ทรงอุทิศพระองค์ ทรงทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรไทย

ด้วยพระอัจฉริยภาพ พระปรีชาญาณ พระราชวินิจฉัยที่ล้ำลึก พระวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จึงทรงเป็นผู้นำ และเป็นศูนย์รวมแห่งองค์ความรู้ ความศรัทธา ความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาของชาติ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทั้งปวง

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานตั้งแต่ทรงครองราชย์ ได้ทรงสละน้าราชการและประชาชนในทุกเรื่อง ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทและทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง

ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ การสละน้าราชการของในเสนาบดีความจากโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อข้าราชการทั้งหลายจะได้เรียนรู้ ยึดถือ พระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแบบอย่างการปฏิบัติหน้าที่ตามรอยพระยุคลบาท

ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

บรรณาธิการ

เจ้าของ สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. โทร. ๒๘๑-๙๕๕๔ ๒๘๑-๓๓๓๓ ต่อ ๑๑๓๔

ที่ปรึกษา นางทิพาดี เมฆสุวรรณ นายบุญปลุก ชายเกตุ นายสุรรัตน์ โชติคุณาน นายสีมา สีมานันท์ นายเฉลิม ศรีมดุง

บรรณาธิการ นายวีระ ไชยธรรม

กองบรรณาธิการ นายบุญรอด สิงห์วัฒนาศิริ นางจิระภา รัตนวิบูลย์ นายวิญญู พิทักษ์ปกรณ นางสุชาดา รังสินันท์ น.ส.วารุณี เศวตาลัย

นายเกริกเกียรติ เอกพจน์ นายอนุพงศ์ สุขเกษม นางอารีย์ สวัสดิ์สาส์ น.ส.ศิวพร นวลตา นายสมพงษ์ ธนาลากพิพัฒน์

ฝ่ายจัดการ นายบุญสิน กังวลสุข นายปฏิพัทธ์ มุตตารักษ์ ฝ่ายศิลป์ นายสนธยา สิทธิกรณ

ผู้จัดการสวัสดิการ นายพันธ์เรือง พันธวงศ์ พิมพ์ที่ โรงพิมพ์สมมิตรพริ้นติ้ง 59/4 ซอยวัดพระเงิน

ถนนดลิ่งชัน-สุพรรณบุรี บางใหญ่ นนทบุรี ๑๑๑๔๐ โทร. ๕๙๕-๑๘๔๙ ๙๐๓-๘๒๕๗-๘

วัตถุประสงค์การจัดทำ ๑. เพื่อเผยแพร่วิชาการและความเคลื่อนไหวทางด้านการบริหารงานบุคคล

๒. เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิรูปราชการ ๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ

๔. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการ ต้องการให้ข้อเสนอแนะตามปัญหาระเบียบราชการหรือสิ่งบ่งชี้ทางความแสดงความเห็น

โปรดส่งไปที่ บรรณาธิการวารสารราชการ สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

- เฉลิมพระเกียรติเจ็ดสิบสองพรรษามหาราช ๑
สุนันท์ ลีลาวชิโรภาส
- บทบรรณาธิการ ๒
- โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ๖
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๔๒
ดร. สุนันท์ ลีปิยะชาติ
- แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ๒๑
เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน
ดร. สุนันท์ ลีปิยะชาติ
ดร. ชุตินา หาญเผชิญ
- บทบรรยายเรื่อง “การเป็นข้าราชการที่ดี” ๒๔
โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท
นายจิตรพัฒน์ ไกรฤกษ์
รองราชเลขาธิการ
- ข้าราชการ คือ ผู้ปฏิบัติงานของพระราชา ๓๖
วรรณพร สุทธิปรัดดา
- การฝึกอบรมกรมฐานเฉลิมพระเกียรติ ๔๔
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
โครงการปลูกจิตสำนึกข้าราชการตามรอยพระยุคลบาท
ดร. ศิวาพร นวลตา
- แนวทางการจัดพิธีกล่าวปณิธานของข้าราชการ ๕๗
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๔๒
เกริกเกียรติ เอกพจน์
ดร. สุนันท์ ลีปิยะชาติ

- การตามรอยพระยุคลบาทโดยทศพิธราชธรรม ๖๒
พุทธทาสภิกขุ
- พระจริยวัตร คือ ปทัสถานแห่งความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ๖๘
และค่านิยมของเหล่าข้าราชการทั้งปวง
จิระภา รัตนวิบูลย์
- ภูมิแผ่นดิน นวมินทร์มหาราชา ๗๘
- มุมมอง: ขวัญและกำลังใจของข้าราชการคนหนึ่ง ๗๙
'เห็ดหอม
- เรียงความเฉลิมพระเกียรติ ได้รับรางวัลจาก ๘๑
สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
“พระบารมียั่งยืนนาน คนพิการร่วมสดุดี ๗๒ พรรษามหาราชา”
สุนันท์ ลีลาวชิโรภาส
- ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่ง ๘๕
มนตรี สุวรรณพานิชย์
- อินไซด์ราชการ ๘๒
'นวชีพ
- การแก้ปัญหาการใช้เงินไม่ทันในปีงบประมาณ ๘๓
สมพงษ์ วงศ์วิวัฒน์
- รายงานการวิจัย ๘๗
“ระบบเกษียณอายุข้าราชการตามลักษณะงาน”
กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบราชการ สำนักงาน ก.พ.
- ท่อไอเสีย ๑๐๒
เทอร์โบ

ขอให้รัก	ประชาชน	คนทั้งหลาย
ช่วยเขาคลาย	ความทุกข์	พบสุขสันต์
โดยสนใจ	หน้าที่	มีครบครัน
บริการ	เขาเหล่านั้น	ให้ชื่นใจ
อีกทั้งมี	ความอดทน	และอดกลั้น
แม้ว่าปัญ-	หานั้น	จะยิ่งใหญ่
เป็นคนดี	พูดดี	อย่างจริงใจ
ขาดไม่ได้	มีคุณธรรม	นำทางเทอญ

ศุภชัย แสงโสภณ

นายอำเภอบ้านไผ่

ในการอบรมหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดขอนแก่น "หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท"

ณ จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒

โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ

๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

ดร.สุทิน ลิ้มปะชาติ

หัวหน้าโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

สำนักงาน ก.พ.

ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมวินัยและจรรยาบรรณ ข้าราชการพลเรือน และโครงการปลูกจิตสำนึก ข้าราชการตามรอยพระยุคลบาทและประเพณี ตามกรอบแห่งจรรยาบรรณ ซึ่งประกอบด้วย การจัดฝึกอบรมภาคปฏิบัติ ฝึกสมาธิและ พัฒนาสติ รวมทั้งการผลิตและเผยแพร่สื่อ เฉลิมพระเกียรติชุด “ตามรอยพระยุคลบาท” ในหลายรูปแบบนับตั้งแต่สื่อโปสเตอร์ แผ่นพับ สมุดพกติดตัว หนังสือ บทความ สปอตวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ตลอดจน การผลิตป้ายนิเทศน์เพื่อใช้ในการรณรงค์ใน รูปของการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ไปยังส่วน

ราชการต่าง ๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือและ สนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชนเป็นอย่างดี ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นอย่างมาก

ในสภาวะปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลัง ประสบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ข้าราชการ เป็นกลุ่มบุคคลที่จะต้องทำงานหนักอย่าง เสียสละ เพื่อช่วยกันฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นหลักให้แก่ประชาชน การปรับปรุง ประสิทธิภาพภาคราชการ นอกจากจะปรับปรุง ระบบและวิธีทำงานให้รวดเร็วมีประสิทธิภาพ แล้ว การปรับปรุงคุณภาพข้าราชการไป พร้อม ๆ กันด้วยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ข้าราชการผู้ทำงานเพื่อประชาชน

ด้วยพระบารมีของพระมหากษัตริย์ไทย ที่ได้ปกป้องคุ้มครองชาติไทย และการทำงานหนักด้วยความจงรักภักดีของข้าราชการประเทศไทยจึงสามารถพ้นฝ่าวิกฤต รักษาเอกราช และสร้างความมั่นคงจนประเทศได้พัฒนาสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันที่ได้ทรงทุ่มเทพระวรกายและพระสติปัญญา โดยไม่ทรงเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ในการที่จะทรงแก้ไขปัญหาให้ประชาชนอย่างต่อเนื่องยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย

ข้าราชการไทย หลังการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แม้จะเปลี่ยนจากการทำงานต่างพระเนตรพระกรรณ เป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ มาจากการเลือกตั้งแล้วก็ตาม ก็ยังคงเป็นแกนหลักสำคัญที่รักษาความมั่นคงและสร้างสรรค์พัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ และงานราชการก็มีผลกระทบ

ต่อประชาชนในวงกว้างทั่วประเทศ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประชาชนได้ให้ความเคารพ และตั้งความคาดหวังในการทำงานของข้าราชการไว้สูงมาก ว่าจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม เป็นกลาง และปกป้องผลประโยชน์ให้ประชาชน แต่ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว อาชีพข้าราชการที่แต่เดิมเป็นเป้าหมายแห่งเดียวของการสมัครงานของผู้มีความสามารถ กลายเป็นอาชีพหนึ่งที่บัณฑิตจบใหม่เลิกรองจากภาคเอกชนในช่วงที่เศรษฐกิจรุ่งเรือง ทำให้ช่องว่างระหว่างความคาดหวัง และคุณภาพการบริการประชาชนขยายตัวห่างขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นปัญหาวิกฤตศรัทธา จึงเกิดความจำเป็นเร่งด่วน ที่ข้าราชการจะต้องพัฒนาตนเองให้ทำงานเป็นที่ยอมรับของประชาชน ให้มีความมุ่งมั่น แน่วแน่ในการแก้ไขปัญหาของชาติและประชาชน และให้บริการประชาชนด้วยประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้จากองค์พระประมุข

ข้าราชการเป็นหนึ่งที่ได้ถวายงานใกล้ชิดได้เบื้องพระยุคลบาท มีโอกาสที่จะได้เข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีต่าง ๆ รวมถึงการได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นผู้มีโอกาสที่จะเรียนรู้การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและประชาชนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ที่ทรงมีพระวิสัยทัศน์กว้างไกล ทรงงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และทรงปฏิบัติพระองค์ให้เป็นตัวอย่างในการเข้าไปแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ถูกจุดอย่างทันทีและทันการ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาลยึดถือพระองค์เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน นอกจากข้าราชการสามารถเรียนรู้ได้จากปราชญ์ผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนา

ประเทศที่นานที่สุดแล้ว ยังช่วยกระตุ้นให้ข้าราชการมีพลังที่จะเสริมสร้างการทำงานของพระองค์ท่านในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชนด้วย

สำนักงาน ก.พ. โดยการริเริ่มของคุณทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. ซึ่งได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงาน กปร. สำนักพระราชวัง สำนักราชเลขาธิการ สำนักงบประมาณ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ฯลฯ จึงจัดให้มี “โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท” ขึ้นให้ข้าราชการได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและเป็นพลังของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ข้าราชการทุกคนมีจิตสำนึก
ทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานเพื่อ
ประชาชน ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่าง
ถูกต้อง เป็นข้าราชการที่ประพฤติปฏิบัติตาม
รอยพระยุคลบาท ตามพระบรมราโชวาทที่
พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี
๒๕๒๔ เป็นต้นมา เป็นประจำทุกปี

๒. เพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการมีความ

มุ่งมั่นและแน่วแน่ในอันที่จะประพฤติปฏิบัติ
และรักษาคุณงามความดีไว้ตลอด โดยทำ
ตนถวายเป็นราชสัการะถวายแด่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธี
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ ข้าราชการทุกระดับทั่ว
ประเทศจะได้รับการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้เป็น
ข้าราชการที่ดีของชาติตลอดไป

การดำเนินโครงการ

สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการเพื่อให้โครงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ประชุมปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ เลขาธิการพระราชวัง ราชเลขาธิการ และเลขาธิการ กปร. เพื่อกำหนดกรอบการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งกลุ่มที่ปรึกษาเพื่อดำเนินโครงการนี้ได้เสนอแนะให้จัดทำประมวลพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเพื่อการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สรุปได้ว่า หลักประเพณีปฏิบัติที่ข้าราชการพึงยึดถือ คือการปฏิบัติราชการตามรอยพระยุคลบาท ด้วยหัวใจที่รักประชาชน และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ ตามพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔

จัดสัมมนาระดมความคิดเพื่อสร้าง

หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยข้าราชการระดับปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้บริหารที่มีคุณธรรม ทศนคติที่ดี วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

จากการประชุมหารือที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และการสัมมนาระดมความคิดจากผู้บริหารระดับสูง เมื่อเดือนสิงหาคม-กันยายน ๒๕๔๑ สรุปได้ว่า

“ข้าราชการที่ดี คือ ข้าราชการที่มุ่งมั่น ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ด้วยหัวใจที่รักประชาชนเพื่อประชาชนโดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมาเป็นหลักและแนวทางประพฤติปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติสืบไป”

หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

จากการระดมความคิดในการสัมมนาเป็นแนวทางการจัดทำชุดฝึกอบรม วัตถุประสงค์ สื่อการสอนที่มีชื่อว่า “หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้าราชการทุกคน ทุกระดับ

๑. ปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี มุ่งมั่น ปฏิบัติงานเพื่อประชาชน ถวายเพื่อเป็นราชสักการะถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

๒. สามารถทำงานโดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือนเพื่อเป็นกรอบและแนวทางประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง

หลักสูตรนี้แบ่งออกเป็น ๔ วิชา ที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน คือ

วิชาที่ ๑ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

วิชาที่ ๒ การเป็นข้าราชการที่รัก ประชาชน

วิชาที่ ๓ การสร้างชาติแก่สังคม

วิชาที่ ๔ การร่วมสร้างพลังของแผ่นดิน

ผู้เข้ารับการอบรม ประมาณ ๓๕-๔๐ คน

เวลา วิชาละ ๓ ชั่วโมง

วิชาที่ ๑: การเรียนรู้ตามรอย พระยุคลบาท

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม

๑. เกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๒. มีความรู้และเข้าใจในพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓. ได้แนวทางการประพฤติปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดีตามรอยพระยุคลบาท

เนื้อหา - พระราชประวัติ
- พระราชกรณียกิจ
- โครงการพระราชดำริ
- พระบรมราโชวาทด้านการพัฒนาประเทศ

วิธีการ เรียนรู้จากพระบรมราโชวาทบรรยาย วิดีทัศน์ อภิปรายกิจกรรมกลุ่ม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม

วิชาที่ ๒: การเป็นข้าราชการที่ รักประชาชน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม

๑. บอกความหมายของคำว่า “ข้าราชการ” ได้

๒. อธิบายลักษณะของการเป็นข้าราชการที่ดีได้

๓. สะท้อนความคิดจากการศึกษาพระบรมราโชวาทได้

๔. บอกแนวปฏิบัติสำหรับตนเองได้

เนื้อหา การเป็นข้าราชการที่รักประชาชน
- ศรัทธาในการเป็นข้าราชการ
- ยึดมั่นในประโยชน์ร่วมของแผ่นดิน
- รับผิดชอบ
- ทำหน้าที่เพื่อนหน้าที่
- สำเร็จทันการ

วิธีการ เรียนรู้จากพระบรมราโชวาทบรรยาย วิดีทัศน์ กรณีศึกษาอภิปราย แบบฝึกหัด บทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่ม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม

วิชาที่ ๓: การสร้างความดีแก่สังคม

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม

๑. สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีจิตใจดี และสร้างสรรค์ความดีในสังคมได้

๒. ปฏิบัติตนโดยยึดมั่นตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านสุจริต เทียบตรง เสียสละ อดทน ฝึกตนมีระเบียบวินัย และมีสติ สมารถได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

- เนื้อหา**
- การสร้างสรรค์ความดีในสังคม
 - สุจริต เทียงตรง สัจจะมุ่งมั่น
จริงใจ
 - เสียสละ ใจกว้าง อุดหนุน พากเพียร
 - ผูกพันมีระเบียบ มีวินัย
 - มีสติ สมาธิ หนักแน่น มั่นคง

วิธีการ เรียนรู้จากพระบรมราโชวาท
บรรยาย วิดีทัศน์ กรณีศึกษา
อภิปราย แบบฝึกหัด บทบาท
สมมุติ กิจกรรมกลุ่ม โดยเน้น
กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้า
อบรม

วิชาที่ ๔: การร่วมสร้างพลังของ แผ่นดิน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม

๑. สามารถประสานสัมพันธ์ ทำงาน
เป็นกลุ่มและเครือข่าย เพื่อสร้างพลังของ
แผ่นดินได้

๒. บอกความหมายและความสำคัญของ
พระบรมราโชวาทแต่ละองค์ได้อย่างเหมาะสม

๓. อธิบายถึงกระบวนการ หลักการ
และขั้นตอนของแต่ละข้อได้

๔. บอกถึงแนวทางประยุกต์ใช้กับ
งานในหน้าที่และการดำรงชีวิตได้

เนื้อหา

- ความคิด
- ความรู้
- กุศโลบาย
- ปัญญา
- การประสานสัมพันธ์
- ความสามัคคี

วิธีการ เรียนรู้จากพระบรมราโชวาท
บรรยาย วิดีทัศน์ กรณีศึกษา
อภิปราย แบบฝึกหัด บทบาท
สมมุติ กิจกรรมกลุ่ม โดยเน้น
กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้า
อบรม

โครงการเฉลิมพระเกียรติ

คณะกรรมการอำนวยการจัดงาน
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒
ได้อนุมัติเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑
ให้โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เป็น
โครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธี
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

มติคณะรัฐมนตรีให้เป็นโครงการ สำคัญของรัฐบาล

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อ
วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ให้โครงการ
เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาส
พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นโครงการ
สำคัญของรัฐบาล และให้ทุกกระทรวง ทบวง
กรมเข้าร่วมโครงการและรับไปดำเนินการตาม
มาตรการสนับสนุนให้ข้าราชการทุกระดับได้
เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการ
ที่ดีและพลังของแผ่นดิน โดยสำนักงาน ก.พ.
ร่วมกับสำนักงาน กปร. และสำนักงานประมาณ
ดูแลให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้กระทรวง ทบวง กรม จัดฝึก

อบรมพัฒนาข้าราชการในสังกัดให้เรียนรู้
ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดี
และพลังของแผ่นดิน โดยใช้หลักสูตรที่
สำนักงาน ก.พ. จัดทำขึ้น ซึ่งประกอบด้วย
๔ วิชาที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน โดยแต่ละ
วิชาใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

๒. ให้กระทรวง ทบวง กรม บรรจุ
หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท
เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน
ไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนา
ข้าราชการทุกระดับ รวมทั้งในหลักสูตรปฐมนิเทศน์
ข้าราชการใหม่และหลักสูตรการพัฒนาผู้นำต่าง ๆ เช่น วปอ. และ นบส. เป็นต้น
ในแผนงานโครงการปฏิบัติการภายใต้แผน
พัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และต่อเนื่องตลอดไป

๓. ให้กระทรวง ทบวง กรม มีการ
ทดสอบเรื่องข้าราชการที่ดีตามรอยพระยุคลบาท
ในการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับ
ราชการ และการสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อน
ข้าราชการขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับ
ที่สูงขึ้น

๔. ให้กระทรวง ทบวง กรม มีการ
ประเมินเรื่องการปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท
ในการเลื่อนเงินเดือนประจำปี และแต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นและในกรณี
ที่ไม่มีการสอบ

๕. ให้กระทรวงศึกษาธิการและทบวง

มหาวิทยาลัยประสานงานกับสำนักงาน ก.พ. ในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ทศณคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่ดีไว้ก่อนบุคคลจะเข้ารับราชการหรือเข้าทำงาน

๖. ให้สำนักงานประมาณให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างต่อเนื่อง

๗. ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำเรื่องการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทไปพิจารณาบรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙

๘. ให้กระทรวง ทบวง กรมประสานงานกับสำนักงาน ก.พ. ในการดำเนินการโครงการ และเพื่อประมวลผลเสนอคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ ต่อไป

นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการบริหารโครงการ

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ เพื่อทำ

หน้าที่ประสานและกำกับการดำเนินการของโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีทุกท่าน ปลัดกระทรวงทุกกระทรวงและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ โดยมีเลขาธิการ ก.พ.เป็นกรรมการและเลขานุการ

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเป็นโครงการที่มุ่งสร้างพื้นฐานความดีสู่ใจจิตสำนึกของข้าราชการ ให้ข้าราชการได้ทำเพื่อคนที่ตนรัก มนุษย์มีความรู้สึกในการทำอะไรเพื่ออะไรเป็นพื้นฐาน การกล่าวปณิธาน จึงเป็นการให้สัญญากับตัวเองที่จะฝังลึกลงใจได้จิตสำนึก และเมื่อมนุษย์ต้องตัดสินใจในยามวิกฤตที่ต้องเลือกทำความดีกับความชั่วมนุษย์ก็จะสร้างแรงต้านเพื่อให้ความชั่วลดน้อย ถอยไป เพื่อสร้างสรรค์ความดีให้เกิดขึ้นกับตัวเอง

ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่คาดว่าจะได้รับ คือ การที่ข้าราชการได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ได้ปรับจิตสำนึก ทศณคติ พฤติกรรมที่จะประพฤติปฏิบัติเป็นข้าราชการที่ดี ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

ข้าราชการที่ดีตามรอยพระยุคลบาท

เลขาธิการ ก.พ. (นางทิพาดี เมฆสุวรรณ) ในฐานะผู้อำนวยการโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ การเรียนรู้เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีตามรอยพระยุคลบาทให้ข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ระดับ ๗-๘ ได้ฟังในการบรรยายพิเศษ ในการอบรม “การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการ ที่ดีและพลังของแผ่นดิน” รุ่นที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ณ สำนักงาน ก.พ.

คณะทำงานโครงการเรียนรู้ตามรอย พระยุคลบาท จึงได้ประมวลแนวทางประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีที่เลขาธิการ ก.พ. ได้เรียนรู้จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔-๒๕๔๒ ซึ่งได้รับพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญไว้ในหนังสือพกติดตัว “ตามรอย พระยุคลบาท” ดังนี้

หลักพื้นฐานของอาชีพ (อาชีพ)

๑. ทำงานเพื่อประโยชน์ของชาติและประชาชน (๓๙)
๒. มีความรับผิดชอบต่อสังคม (๒๙)
๓. มีความเสียสละและอดทน (๓๖)

หลักคุณธรรมและความเชื่อพื้นฐาน (ตัวตน)

๔. ซื่อสัตย์ สุจริตธรรม (๒๖) (๒๘) (๓๑) (๓๖) (๓๘)
๕. ยึดความถูกต้องเป็นธรรม (๓๙)
๖. รู้จักเกรงใจ ให้อภัย โอนอ่อนผ่อนตามกันด้วยเหตุผล (รู้จักสามัคคี) (๓๖) (๓๗) (๔๒)
๗. ศรัทธาในงาน (๒๖)

หลักการทำงาน (หลัก + วิธีทำงาน)

๘. ยึดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและรวดเร็ว (๒๔) (๒๕) (๓๑) (๓๒) (๓๓) (๓๔) (๓๙) (๔๑)
๙. วิชาการ เป็นระบบ ครบเทคโนโลยี (๒๕) (๒๖) (๓๐) (๓๔) (๓๕)
๑๐. ประสานสัมพันธ์ (๒๘) (๒๙) (๓๗) (๔๐) (๔๒)

หมายเหตุ : ตัวเลขใน (...) คือปี พ.ศ. ๒๕...ของพระบรมราโชวาทที่เลขาธิการ ก.พ. ได้เรียนรู้แนวทางประพฤติปฏิบัตินั้นๆ

การเผยแพร่ขยายผล

เพื่อให้การอบรมตามหลักสูตร “การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน” ๔ ชุดวิชา ๆ ละ ๓ ชั่วโมง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดควรเลือกดำเนินกิจกรรมควบคู่ไปด้วย ดังนี้

- จัดหนังสือพกติดตัว “ตามรอยพระยุคลบาท” ซึ่งอัญเชิญพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ จนถึงปัจจุบันให้ผู้เข้ารับการอบรม

- จัดให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมพิธีกล่าวปณิธานต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- จัดให้มีการศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการส่วนพระองค์

- หรือจัดให้ผู้รับการอบรมได้ฝึกอบรม

เพื่อปลูกจิตสำนึกข้าราชการตามรอยพระยุคลบาท

ข้อคิดเห็นจากผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรโครงการ

นางสาวทูนใจ ศรีวังผล

เจ้าหน้าที่บริหารการเงินและบัญชี ๗ กองบังคับคดีแพ่ง กระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า

“ตลอดเวลาเลยในหลวงของเราทรงงานตลอดพระองค์ท่านมีอะไรมากมายที่จะให้เราได้ศึกษา ในหนังสือพกติดตัว ตามรอยพระยุคลบาท ที่ดิฉันได้รับมาเป็นพระบรมราโชวาทตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ถึงปี ๒๕๔๒ ซึ่งพระองค์ท่านได้พระราชทานให้แก่ข้าราชการในวันข้าราชการพลเรือน ทุก ๆ องค์ได้บอกและสอนไว้มากมาย เราสามารถเรียนรู้ได้มากมายเลย และเมื่อมีโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทนี้แล้ว ดิฉันคิดว่าน่าจะเผยแพร่ออกไปให้ทั่ว ๆ เลย ให้ทุกคนได้เรียนรู้อย่างที่ดิฉันได้เรียนรู้บ้าง”

นายชัยรัตน์ พรหมบุปผา

นักพัฒนาศาสตร์พยาบาลบุคคล ๖ วิทยาลัยการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า

“ในฐานะที่ผมเองได้มีโอกาสเข้าไปร่วมรับการฝึกอบรมเพื่อเป็นวิทยากรหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทนั้น เราเป็นข้าราชการในพระองค์ท่านเราก็ควรที่จะทำหน้าที่หรือปฏิบัติราชการในการให้บริการประชาชนเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขนั้นบนธรรมแห่งการให้เช่นกัน ธรรมแห่งการให้เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนโดยพร้อมเพียงกันครับ”

เรื่องที่จะดำเนินการต่อไป

เรื่องที่จะดำเนินการต่อไป ได้แก่ การสนับสนุนการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ และมติคณะกรรมการบริหารโครงการเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๒ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน โดยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนให้ข้าราชการในทุกส่วนราชการได้ผ่านการอบรมหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท การนำเรื่องการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย การนำเรื่องการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ การจัดสัปดาห์ส่งเสริมการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท :

เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (๓-๙ ธันวาคม ๒๕๔๒) ซึ่งมีการจัดกิจกรรมมุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนตามความเหมาะสม มีการจัดนิทรรศการและพิธีกล่าวคำปฏิญาณของข้าราชการพร้อมกันทั่วประเทศ เพื่อตั้งใจมุ่งมั่นประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเป็นข้าราชการที่ดีที่รักประชาชน ในวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ เวลา ๙.๐๐ น.

นอกจากนั้น ที่สำคัญคือ จะมีการติดตามประเมินผลว่าผู้อ่านการอบรมหลักสูตรโครงการแล้วพัฒนาขึ้นเป็นข้าราชการที่ดีอย่างไรบ้าง ซึ่งจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ด้วยหัวใจที่รักประชาชน เพื่อประชาชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

ดร.สุทิน ลิ้มปะชาติ*

ดร.ชุติมา หาญเผชิญ**

หลักการเหตุผล

แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ถือเป็นการปรับเปลี่ยนระบบทัศนคติของข้าราชการให้มีความเหมาะสมและถูกต้องในการปฏิบัติราชการ การพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ในด้านทัศนคติ เป็นสิ่งที่สมควรได้รับการเร่งดำเนินการอย่างจริงจังในประเทศไทยปัจจุบัน การปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่สร้างสรรค์นั้นควรบังเกิดขึ้นในตัวปัจเจกบุคคลควบคู่ไปกับการที่มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มข้าราชการซึ่งเป็นแกนหลักในการทำงาน เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นแบบอย่างอันดีงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งในระดับหลักการและในระดับปฏิบัติ และที่สำคัญยิ่ง

คือคุณธรรมความดีนับตั้งแต่พระองค์ได้ทรงขึ้นครองราชย์กว่า ๕๐ ปีที่แล้วมาตราบจนถึงปัจจุบัน

ถึงเวลาแล้วที่เรา ข้าราชการสมควรทำความเข้าใจการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการรับรู้และเรียนรู้ระบบพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสโดยตรง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานไว้ในวาระและโอกาสต่าง ๆ ที่สามารถใช้เป็นเนื้อหาสาระสำหรับภารกิจนี้แล้ว รอแต่เพียงพวกเราคนไทยที่จะเริ่มต้นอย่างจริงจังและจริงจังกับภารกิจนี้เท่านั้น และไม่มีเวลาใดที่จะเหมาะสมยิ่งไปกว่าวาระที่คนไทยทั้งประเทศกำลังมีความปิติยินดี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสร็จเถลิงถวัลยราชสมบัติยาวนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์องค์ใด ๆ ในประวัติศาสตร์

* หัวหน้าโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สำนักงาน ก.พ.

** นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ไทย ที่พวกเราคนไทยช่วยกันปลูกฝังให้แก่ตนเอง ทักษะที่ดีที่สร้างสรรค์ตามแนวพระราชดำริเพื่อเป็นราชสักการะถวายแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

ทัศนคตินั้นคือ ทักษะที่บุคคลยึดถือหรือยอมรับเป็นหลักปฏิบัติเป็นค่านิยม เป็นความเชื่อที่คอยกำกับ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดและพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทัศนคติบังเกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีการจัดอบรมอย่างเป็นระบบอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปแล้ว ก็เป็นลักษณะการเกิดขึ้นที่เป็นปรากฏการณ์ส่วนใหญ่ของชีวิต กลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดการหล่อหลอมและปลูกฝังทัศนคติในโลกนี้คือ กระบวนการสังคมประกิต หรือกระบวนการอบรมปณิสัย (Socialization) กระบวนการนี้แทรกซึมอยู่ในส่วนต่างๆ (นั่นคือสถาบันต่าง ๆ) ที่ประกอบกันเข้าเป็นสังคม และเป็นกระบวนการที่ดำเนินการไปตามครรลองของมันโดยไม่รู้ตัวเป็นส่วนใหญ่ การยอมรับข้อสมมติที่ว่า ทัศนคติที่หล่อหลอมและสั่งสมกันภายในระบบการศึกษาจึงไม่

ประหลาดใจแต่อย่างใด เจกเช่นกระบวนการอบรมปณิสัยของสังคมส่วนรวม

การตระหนักถึงและการยอมรับอิทธิพลของทัศนคติที่มีต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ที่จะนำไปสู่การให้ความจริงจังในการพัฒนาหลักการหล่อหลอมและปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่สร้างสรรค์เพื่อให้บังเกิดขึ้นในหมู่ข้าราชการ

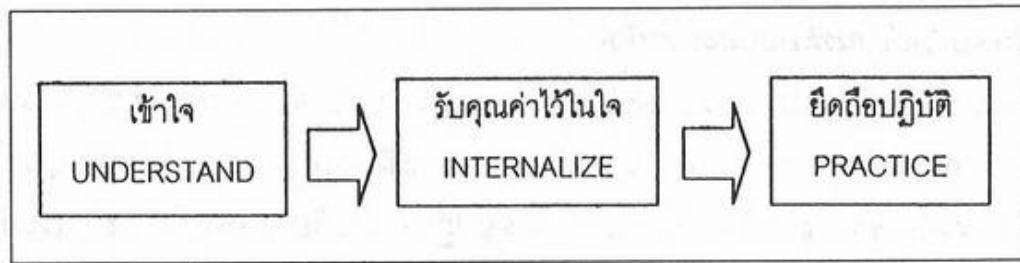
การที่ข้าราชการจะสามารถประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทได้มากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ๓ ประการคือ

๑. ข้าราชการมีความเข้าใจเนื้อหาและเจตนารมณ์ของแนวประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทอย่างถ่องแท้ (Understand)

๒. หากข้าราชการเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว ข้าราชการรับเอาคุณค่าของแนวประพฤติปฏิบัติดังกล่าวมาไว้ในใจเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน (Internalize)

๓. หากข้าราชการเข้าใจและยึดเอาหลักการของการประพฤติปฏิบัติมาไว้ในใจเพื่อปฏิบัติงานแล้ว ข้าราชการได้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทาง (Practice)

หลักการข้างต้นสามารถสร้างเป็นรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทได้ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ รูปแบบการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

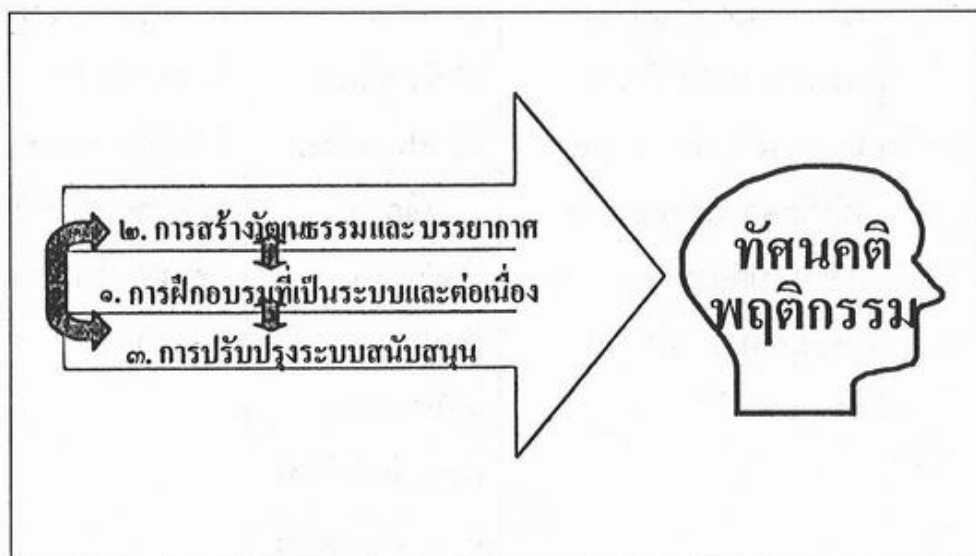
๑. เพื่อกระตุ้นใฝ่มน้าวจิตใจให้ข้าราชการเข้าใจอย่างถ่องแท้และเกิดความศรัทธา ยอมรับด้วยสติปัญญา ด้วยเหตุผล เห็นคุณค่าของการมีทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานที่ยึดมั่นในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเป็นกรอบ แนวทางประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่และการดำเนินชีวิตของตนและของครอบครัวต่อไป

๒. เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาข้าราชการให้ประพฤติปฏิบัติเป็นข้าราชการที่ดีที่รักประ

ชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

แนวทางการพัฒนาให้ข้าราชการเกิดการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและเป็นพลังของแผ่นดิน ประกอบด้วยกระบวนการหลัก ๓ ประการ แสดงในภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ กระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

๑. การฝึกอบรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

การฝึกอบรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง จำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกกลุ่มข้าราชการ ดังนั้น หลักสูตร การฝึกอบรม จะแบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย ข้าราชการดังนี้คือ ข้าราชการใหม่ข้าราชการ ระดับปฏิบัติ (ระดับ ๑-๖) ข้าราชการระดับ กลาง (ระดับ ๗-๘) และข้าราชการระดับสูง (ระดับ ๙-๑๑) โดยครอบคลุมเนื้อหาต่อไปนี้

วิชาที่ ๑ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

วิชาที่ ๒ การเป็นข้าราชการที่รัก ประชาชน

วิชาที่ ๓ การสร้างความดีแก่สังคม

วิชาที่ ๔ การสร้างพลังของแผ่นดิน

การฝึกอบรมนอกจากจะมุ่งสร้างความตระหนัก ความเข้าใจและทักษะตามที่กล่าวมาแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง (๔ กลุ่มเป้าหมาย) ให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท ดังนี้

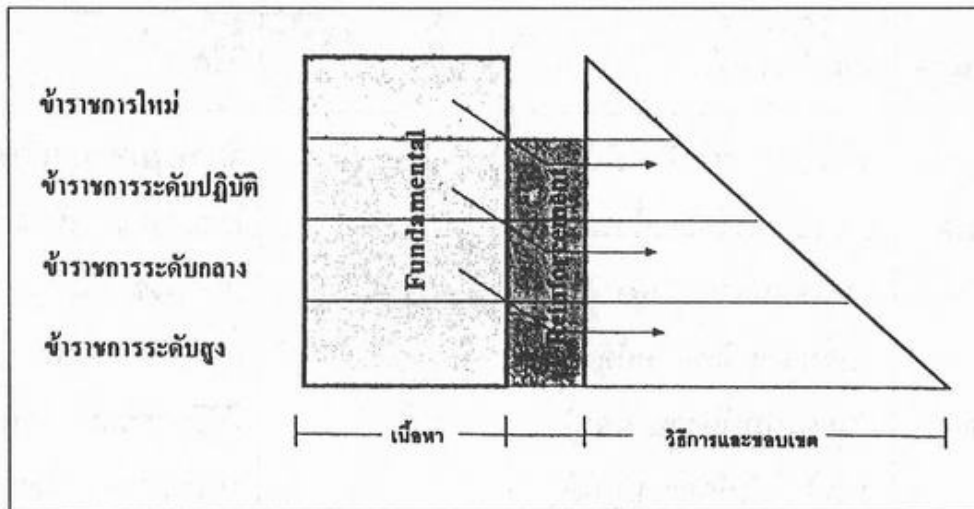
การฝึกอบรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	จุดเน้น	วิธีการ
๑. ข้าราชการใหม่ 	เพื่อให้ข้าราชการเข้าใจเนื้อหา และเจตนารมณ์เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามแนวทางฯ และกระตุ้นให้เกิดความศรัทธาเพื่อการปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดี	✓ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ✓ ข้าราชการที่รักประชาชน ✓ หลักการทำงานเพื่อประชาชน ✓ การสร้าง ความดีแก่สังคม ✓ การร่วมสร้างพลังของแผ่นดิน	สร้างเป็นหมวดวิชาหนึ่งในหลักสูตรข้าราชการใหม่ที่ว่าด้วย “แนวทางฯ” โดยจะเป็นการให้ความรู้ด้วยวิธีการบรรยายอภิปราย และ วิทยุทัศน์ที่สะท้อนถึงเนื้อหาของแนวทางฯ

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	จุดเน้น	วิธีการ
๒. ข้าราชการ ระดับปฏิบัติ 	เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้ ข้าราชการเข้าใจเนื้อหา และเจตนารมณ์ของ แนวทางฯ ที่สอดคล้อง กับการปฏิบัติงาน และ กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติ	ทุกหมวด	จัดอบรมตามหลักสูตรชั้น โดยเฉพาะ หรือสร้างเป็น หมวดวิชาหนึ่งในหลักสูตร การบริหารแต่ละระดับโดย มีวิธีการผสมผสาน ที่มี ขอบเขตและเนื้อหา สอดคล้องกับการทำงาน ในแต่ละระดับ
๓. ข้าราชการ ระดับกลาง 			
๔. ข้าราชการระดับสูง	เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้ ข้าราชการระดับสูงเข้าใจ เนื้อหาและเจตนารมณ์ ของแนวทางฯ และเพื่อ กระตุ้นให้สนับสนุนและ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ของข้าราชการที่ดีสืบไป	ทุกหมวด	จัดอบรมตามหลักสูตรชั้น โดยเฉพาะ หรือสร้างเป็น หมวดวิชาหนึ่งในหลักสูตร การบริหารระดับสูงโดยมี วิธีการผสมผสาน ที่มี ขอบเขตและเนื้อหา สอดคล้องกับการทำงาน และเสริมสร้างทักษะ ระดับสูง

การฝึกอบรมข้าราชการเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่บุคคลเข้ารับราชการ กล่าวคือ เมื่อบรรจุเข้าเป็นข้าราชการใหม่หรือปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ข้าราชการจะได้รับการอบรมที่มีเนื้อหาพื้นฐานการปฏิบัติตน

ตามรอยพระยุคลบาท (Fundamental) และจัดให้มีการกระตุ้น ย้ำเตือนต่อเนื่องไปในระดับที่สูงขึ้น (Reinforcement) เพื่อให้ข้าราชการสำนึกและปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาทตลอดไป ดังแสดงในภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ รูปแบบการฝึกอบรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่ได้กล่าวแล้วในเบื้องต้น การทำให้ข้าราชการเห็นคุณค่าของแนวทางประพฤติปฏิบัติ จำเป็นที่จะต้องมีการระยะยาวและระบบสนับสนุนที่เอื้อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดย

๒. การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศ

การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างคุณค่าและย้าเตือนแนวทางปฏิบัติ โดยการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น

๒.๑ การสร้างตราสัญลักษณ์ (Logo) หรือคำขวัญ แนวทางปฏิบัติ และเผยแพร่ติดตั้งตามสถานที่ และประทับตรา (Stamp) ในเอกสารราชการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

๒.๒ ประชาสัมพันธ์ แนวทางปฏิบัติ

ให้สาธารณชนทราบ เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อข้าราชการ และเป็นการกระตุ้น ย้าเตือนให้ข้าราชการไม่ละเลยการปฏิบัติตามแนวทางโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นภาพโฆษณา

๓. การปรับปรุงระบบสนับสนุน

การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติฯ เช่น

๓.๑ ผู้บริหารจะต้องให้การสนับสนุน และเป็นแบบอย่างที่ดี

๓.๒ เสริมสร้างคุณค่าแนวทางปฏิบัติฯ โดยให้มีความสัมพันธ์กับระบบการให้รางวัล เชิดชูเกียรติ การให้รางวัลเชิดชูเกียรติแก่ข้าราชการที่ปฏิบัติดีตามรอยพระยุคลบาท จะเป็นการสร้างแบบอย่าง (Role Model) ใน

การปฏิบัติราชการอีกทางหนึ่งด้วย

๓.๓ การเลื่อนตำแหน่งบุคคลที่มีคุณสมบัติและพฤติกรรมเหมาะสมตามแนวทางฯ

๔. ภูมฺยแจสู่ความสำเร็จของการเป็นข้าราชการที่ดีที่รักประชาชน

๔.๑ มุ่งหมาย ปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทตามเจตจำนงของการปฏิบัติงาน เพื่อพิทักษ์และส่งเสริมประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นที่ตั้ง

๔.๒ ภาคภูมิใจ ในการเป็นข้าราชการ

ที่ยึดมั่นปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท

๔.๓ อดทน ไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติตน แม้จะไม่มีใครกล่าวชม หรือต้องเสียสละเมื่อปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท พยายามสร้างความไวเื้อเชื่อใจและการยอมรับของผู้อื่น

๔.๔ มานะ แน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิดและพัฒนาตนเอง

๔.๕ มุมมอง ที่จะเป็นตัวคุณเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดี แนวการทำงานเพื่อประชาชนและประเทศชาติ เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นในองค์กรและสังคม

ตารางที่ ๑: วิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาข้าราชการ

ให้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

จุดเน้น	วิธีการ	คำอธิบาย
สร้างความตระหนัก รู้และเข้าใจใน เนื้อหา	บรรยาย วิดิทัศน์ ทัศนศึกษา	✓ การบรรยายสดจากวิทยากรมืออาชีพ ✓ ให้คำจำกัดความข้อประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท ✓ เสนอวิดิทัศน์ให้เห็นภาพและคุ่นเคยกับแนวปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท ✓ นำกลุ่มทัศนศึกษาในพื้นที่

นอกจากจะให้เกิดความตระหนัก จำเป็นต้องสร้างทัศนคติที่ดี และกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

จุดเน้น	วิธีการ	คำอธิบาย
ฝึกปฏิบัติ	แบบฝึกหัด (Situational Exercise) ประเมินตนเอง (Self Assessment) กรณีศึกษา (Case Study) การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) โครงการศึกษา (Work Project)	✓ เกมฝึกหัดที่ทำให้สะท้อนถึงลักษณะต่าง ๆ ของแนวทางฯ ✓ Short Exercise ที่มีจุดเน้นให้เกิดการตัดสินใจ ✓ เกมฝึกหัดประเมินตนเองเพื่อจัดแนวโน้มของพฤติกรรมที่อาจจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้าราชการ ✓ ฝึกแก้ปัญหา สร้าง Critical Thinking พิจารณาความดี/ไม่ดี ควร/ไม่ควร จากกรณีศึกษา ✓ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ✓ ให้มีการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับประเด็นด้านจริยธรรม และให้บุคคลตอบสนองกับประเด็นต่าง ๆ (ที่ปรากฏในปัจจุบันจาก นสพ.) เช่น ประเด็น Corruption หรือการขัดผลประโยชน์ ✓ พิจารณาการร้องทุกข์ (Complaints) ต่อข้าราชการ และให้อภิปรายร่วมกัน มุ่งเน้นให้กลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวาง ✓ หลักการทำงานบางประการ เช่น การขยายสัมพันธ์ (Networking) และการทำงานให้เสร็จทันการ (RBM) สามารถฝึกให้ข้าราชการเกิดทักษะได้โดยการมีส่วนร่วมในโครงการศึกษา

บทบรรยายเรื่อง “การเป็นข้าราชการที่ดี” โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

นายจิตรพัฒน์ ไกรฤกษ์

รองราชเลขาธิการ สำนักราชเลขาธิการ

ท่านผู้มีเกียรติและเพื่อนข้าราชการที่เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ขอบพระคุณท่านเลขาธิการ ก.พ. ที่กรุณาให้เกียรติเชิญผมมาเป็นผู้ร่วมเสวนา การสัมมนา “โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท” ในวันนี้ และนับเป็นเกียรติอย่างยิ่งของผมอีกประการหนึ่งที่ได้มีโอกาสร่วมเสวนากับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและทรงเกียรติที่ผมเคารพนับถือทั้งสองท่าน ณ ที่นี้

หัวข้อการประชุมเสวนาที่กำหนดให้พูดกันในวันนี้คือ เรื่อง “การเป็นข้าราชการที่ดี” หากจะมีคำถามว่า การเป็นข้าราชการที่ดีนั้นเป็นอย่างไร ดีอย่างไร เชื่อแน่ว่าเพื่อนข้าราชการส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมเสวนาอยู่ ณ ที่นี้ จะตอบเป็นแนวเดียวกันว่า ก็คือการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ไม่บกพร่องเสียหายทำให้เกิดประโยชน์ ความเจริญก้าวหน้าทั้งแก่หน่วยงานราชการและแก่ตัวข้าราชการเอง แต่ที่จะพูดถึง เรื่อง “การเป็นข้าราชการที่ดี” ในวันนี้ อาจจะแตกต่างไปจากขอบเขตที่กล่าวถึงเมื่อสักครู่ กล่าวคือ สาระจะเป็นวิชาการบ้างเล็กน้อย ทั้งนี้ ขอแยกคำว่า “ข้าราชการ” ออกมาให้เห็น ดังนี้คือ “ข้า” คำหนึ่ง “ราชหรือราชะ” คำหนึ่ง และ “การ” คำหนึ่ง

คำว่า “ข้า” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ ๒ นัย คือหมายถึง ปาวไพร่ คนรับใช้อย่างหนึ่ง และเป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓ อย่างหนึ่ง แต่คำว่า “ข้า” ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ช่วยทำการใด ๆ ให้บรรลุตามประสงค์ โดยเป็นข้าราชการที่รู้การควรไม่ควรในสิ่งที่กระทำ การควร คือ การกระทำในสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อ “ราชการ” การไม่ควร คือ การไม่กระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อ “ราชการ”

ต่อไปก็คำว่า “ราช” หรือ “ราชะ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ ๒ นัย จะขอยกมาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่จะพูดถึงเท่านั้นคือ “ราช” หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งคำ ๆ นี้ มีคำอื่นที่มีความหมายเช่นเดียวกันนี้อีกหลายคำ เช่น พระมหากษัตริย์ พระเจ้าอยู่หัว และในหลวง

อีกมุมหนึ่ง เมื่อพูดถึงคำว่า “ราช” ในด้านของภาษาศาสตร์ ก็มีความหมายอีกหลายนัยที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่สอดคล้องกับคติสังคมไทยเป็นอย่างดี

“ราชะ” หมายถึง ๑. ผู้รุ่งเรื่องด้วยอิสริยยศ ความเป็นใหญ่ หรือ ๒. ผู้รุ่งเรื่องด้วยราชสมบัติ และ ๓. ผู้ทำให้มหาชนยินดีด้วยธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์

ราชะ ในความหมายที่ว่า ผู้รุ่งเรื่องด้วยอิสริยยศ ความเป็นใหญ่นั้น ผู้ทรงเป็น “ราชะ” ย่อมทรงความเป็นใหญ่เหนือน้ำเหนือแผ่นดินที่อยู่ในเขตพระราชอำนาจของพระองค์ พระองค์ทรงเป็นผู้แบกพระราชภาระทั้งปวงบนแผ่นดินไว้ คตินี้ แสดงให้เห็นได้ในเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นพระราชาธิบดี คำว่า “กกุธภัณฑ์” ที่กล่าวถึงนี้ เมื่อแปลแล้วจะมีความหมายว่า “สิ่งที่ทรงไว้ซึ่งน้ำและแผ่นดิน” เป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึงพระราชภาระที่ผู้ทรงเครื่องนี้พึงมีพึงปฏิบัติ

ราชะ ในความหมายที่ว่า ผู้รุ่งเรืองด้วยราชสมบัตินั้น หมายถึง ผู้ที่ทรงดำรงอยู่ในสถานะนี้ จะเป็นผู้ที่ทรงไว้ซึ่งความเป็นใหญ่ในผืนนาทั้งสิ้น คำ ๆ นี้มีคำที่ใช้แทนคือ คำว่า “กษัตริย์” ซึ่งหมายถึงผู้เป็นเจ้าของที่นา คือ ผืนแผ่นดิน คตินี้แสดงให้เห็นได้จากคำที่เราใช้ถวายพระนามพระมหากษัตริย์ว่า “พระเจ้าแผ่นดิน” คือหมายถึงพระองค์ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดินอันเป็นเขตอาณาที่ทรงครอบครอง

คำว่า “การ” คำนี้แปลตรง ๆ ก็คือ “งาน” งานของพระราชา คืองานที่จะต้องคอยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของประชาชนในแผ่นดิน ซึ่ง “ข้าราชการ” จะต้องเป็นกลไกที่จะคอยช่วยเหลือพระราชา ในการทำประโยชน์แก่ประชาชนให้ได้ผลมากที่สุด ดังนั้น ข้า + ราชะ + การ ก็น่าจะหมายความว่า ผู้ที่คอยปฏิบัติงานถวาย หรือผู้ที่ปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์กับราชการ หรือผลประโยชน์ให้กับแผ่นดินนั่นเอง

คำว่า “ข้าราชการที่ดี” จึงหมายความว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานของพระราชา หรือของราชการ ซึ่งหมายถึงงานของแผ่นดินให้เรียบร้อยสมบูรณ์ที่สุด

เมื่อกล่าวเช่นนี้ อาจจะมีคำถามได้ว่า แล้วปฏิบัติอย่างไร ทำอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่า “ดี” “เรียบร้อยสมบูรณ์” คราวนี้ต้องมองย้อนกลับอีกครั้งหนึ่งว่า การที่จะทำให้ดีให้สมบูรณ์เรียบร้อยนั้น เราทำให้ใคร เพื่อใคร ข้อความนี้บอกอยู่แล้วข้าราชการที่ดี คือผู้ทำงานเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน เมื่อทราบความมุ่งหมายเช่นนี้แล้วก็ย่อมจะเห็นแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้งานของแผ่นดินนั้นดีได้เรียบร้อยได้ และสมบูรณ์เป็นคุณเป็นประโยชน์ขึ้นมาได้ ทั้งนี้ ก็ด้วยการ “เรียนรู้ตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ดังเช่นชื่อของโครงการนี้ โดยศึกษาเรียนรู้จากแนวพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชกรณียกิจของพระองค์

การจะเป็นข้าราชการที่ดีได้ตามนัยดังกล่าว มีคุณสมบัติสำคัญ ประการหนึ่งที่จะเป็นปัจจัยให้ข้าราชการได้ดำเนินไปถึงความมุ่งหมายนั้นได้ดี ยิ่งขึ้น หากทุกท่านมีคุณสมบัตินี้คือ ศรัทธา ความเชื่อมั่น กล่าวคือ ข้าราชการทุกคนควรมีความเชื่อใน ๓ ประการนี้ คือ เชื่อในตนเอง เชื่อในระบบงาน และเชื่อในส่วนรวม

ประการแรก เชื่อในตนเอง คุณสมบัติข้อนี้จะเป็นสิ่งช่วยกระตุ้นให้ข้าราชการมีความตื่นตัวอยู่เสมอ ว่าตนเองมีความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจหน้าที่นั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย และการที่จะทำได้เช่นนี้ตนเองต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะนำมาใช้กับการงานนั้นเสมอ ๆ เมื่อการณเป็นเช่นนี้ ย่อมจะทำให้ผู้นั้นชวนชวายุใฝ่หาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมให้กับตนเองที่จะปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ ให้บังเกิดผลได้อย่างพึงประสงค์

ประการที่สอง เชื่อในระบบงาน การเชื่อมั่นในงาน ในระบบกระบวนการของงานย่อมเป็นสิ่งที่ทำให้ข้าราชการเกิดความรักในงานและกระบวนการของงานที่ทำ บางท่านไม่มีความรัก ไม่ศรัทธาในงานที่ตนเองปฏิบัติรับผิดชอบ ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของงาน ระบบงาน อาจจะด้วยคิดว่างานนั้น ภารกิจการงานที่นั้น ไม่สมเกียรติไม่มีความสำคัญหรืออะไรก็ตาม แต่แท้ที่จริงหาทราบไม่ว่า เกียรติและความสำเร็จของบุคคลนั้น ย่อมมีย่อมได้ก็จากการประกอบการทำงาน พระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานในวันข้าราชการพลเรือน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ ก็ได้ทรงเน้นให้เห็นข้อนี้อย่างชัดเจน ดังจะขอเชิญมาไว้ ณ ที่นี้ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เพื่อนข้าราชการความว่า

“เกียรติและความสำเร็จเกิดจากผลการปฏิบัติงานและปฏิบัติ
ตัวของแต่ละคนที่สามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้ได้
ผลสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ และปฏิบัติตัวให้สุจริตเที่ยง
ตรงพอสมควรดีแก่ตำแหน่งหน้าที่ที่ดำรง”

ประการที่สาม เชื่อในส่วนรวม คุณสมบัติข้อนี้นับว่ามีความสำคัญยิ่ง ประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ราชการก็คือ เพื่อประโยชน์สุขของสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้เนื่องจากราชการ เป็นกิจการของแผ่นดิน ประโยชน์หลักของ “ราชการ” จึงเป็นประโยชน์ที่เป็นของส่วนรวม ซึ่งประชาชนทุกคนในประเทศจะเป็นผู้ได้รับ ดังนั้น หากข้าราชการทุกคนสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดกับส่วนรวม เป้าหมายของการปฏิบัติราชการก็ย่อมจะดำเนินไปเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองได้อย่างไม่ต้องกังขา ข้อนี้แม้จะเป็นสิ่งที่หนักและเหนื่อยสำหรับข้าราชการทั้งหลาย อยู่บ้าง เมื่อใดที่เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เมื่อใดที่ท่านทั้งหลายหมดศรัทธาในส่วนรวม ขอให้ท่านได้ระลึกถึงพระปฐมบรมราชโองการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชนิพนธ์ไว้ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เมื่อท่านคิด ท่านคำนึงได้เช่นนี้ เชื่อแน่ว่า ความที่ท่านเป็น “ข้าราชการ” ทุกคนย่อมจะเรียกศรัทธาอันเป็นคุณสมบัติข้อนี้กลับคืนมาได้

ปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระราชาที่เปี่ยมด้วย ทศพิธราชธรรม (ธรรมราชา) ทรงเป็นสมมุติเทพของปวงชนชาวไทย และเป็น พระเจ้าแผ่นดิน ของคนไทยทั้งชาติ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักประดิษฐ์ คิดค้น นักวิทยาศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ นักพัฒนา ทรงเป็นแบบอย่างให้ทุกคนในชาติ บ้านเมืองได้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท พระองค์ทรงดูแลทุกข์สุขของคนไทย ทั้งมวล งานของพระองค์เป็นงานของแผ่นดิน พระราชภารกิจของพระองค์จึงมีมากมาย หากจะทรงปฏิบัติพระราชภาระโดยลำพังพระองค์ ย่อมจะเป็นเรื่องสุดกำลัง ดังนั้น จึงต้องมีผู้ที่ช่วยสนองพระราชภาระให้ลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย ผู้ที่คอยช่วย สนองพระราชภาระนี้ ได้แก่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ของรัฐบาล และบรรดาผู้ที่ทำหน้าที่ที่เป็นตัวจักรของหน่วยงานนั้น ๆ คือบรรดาเหล่าข้าราชการทั้งหลายทุกระดับชั้น ได้แก่ เราท่านทั้งหลายนั่นเอง

ในภาวะที่ประเทศชาติเรากำลังประสบภัยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง
อยู่นี้ เราทุกคนซึ่งเป็นผู้ได้ชื่อว่าเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยประคับประคองให้
ประเทศชาติผ่านพ้นภาวะนี้ไปได้โดยสวัสดิภาพและปลอดภัย ขอให้เพื่อนข้าราชการ
ทุกท่านได้ช่วยกันปฏิบัติตน ปฏิบัติงานโดยการน้อมเกล้าฯ รับแนวพระราชดำรัส
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจแบบพอเพียง มาเป็นหลักเป็น
แนวในการดำรงชีวิต ยึดมั่นในหลักการของความประหยัดดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความ
ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย รู้จักใช้จ่ายแต่พอดีให้เหมาะสมกับหน้าที่และฐานะของตน ๆ
หากจะกระทำการสิ่งใด ให้รู้จักประมาณตนไว้เสมอ ท่านทั้งหลายจะได้ชื่อว่ามีส่วน
แห่งการปฏิบัติเพื่อนำพาประเทศชาติบ้านเมืองไปสู่ภาวะปกติสุขได้อย่างน่าชื่นชม
หากข้าราชการทุกท่านปฏิบัติตนให้อยู่ในแนวพระราชดำริเป็นผู้ที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม
จริยธรรม เป็น ข้า-ราช-การ ที่กระทำการทุกสิ่งเพื่อคุณประโยชน์ต่อกิจการงาน
ในหน้าที่ในขอบเขตที่ได้รับ ไม่นิ่งดูดาย ประพฤติตัวให้เหมาะสมกับการที่ได้เป็น
ข้าของราชะ และข้าของแผ่นดิน ซึ่งก็คือประชาชนคนไทยทุกคน โดยมุ่งผลแห่ง
การทำงานของท่านให้เป็นประโยชน์ต่อแผ่นดิน ให้ประชาชน ซึ่งท่านเป็นข้าของ
เขาได้กินดี อยู่ดี มีสุข โดยผลแห่งการปฏิบัตินี้จะสะท้อนกลับมาถึงการกินดีอยู่ดี
ของท่านและครอบครัวด้วย เพราะท่านก็เป็นประชาชนผู้หนึ่งของประเทศ

พระภัทรมหาราช

ธ คือผู้ครองใจไทยทั้งชาติ
ธ คือร่มโพธิ์ทองคุ้มครองภัย
ทรงห่วงใยอาณาประชาราษฎร์
ทรงจัดสร้างน้ำท่าชลประทาน
...พระเสโทที่หลังรดพื้นหล้า
โอ้พระภัทรมหาราชของชาวไทย
กว่าจะครบห้าสิบสามปีที่ครองราชย์
พระหฤทัยยิ่งกว่าเพชรเด็ดน้ำดู
ด้วยใจรักดีต่อองค์พระทรงเดช
จะสานต่อพระปณิธานอันมั่นคง
จะดำเนินตามรอยพระยุคลบาท
จะทำตนสมดังเป็นข้าราชการ

ธ คือมหาราชผู้ยิ่งใหญ่
ธ คือผู้ที่ให้ตลอดกาล
ทรงบำบัดปากท้องเรื่องอาหาร
ทรงตรากตรำทำงานไม่ท้อใจ
สามารถพลิกพสุธาให้สดใส
ธ เหน็ดเหนื่อยเพียงใด...ใครจะรู้...
พระอัสสาฬะพระบาทต้องหยัดสู้
ธ คือนักต่อสู้ผู้ยิ่งใหญ่
ไทยประเทศจะทำตามพระประสงค์
จะดำรงคงไว้ซึ่งอุดมการณ์
จะสร้างชาติด้วยสองแขนอย่างกล้าหาญ
และนี่คือปณิธาน...จากดวงใจ

ยุพียง วัณวงษ์

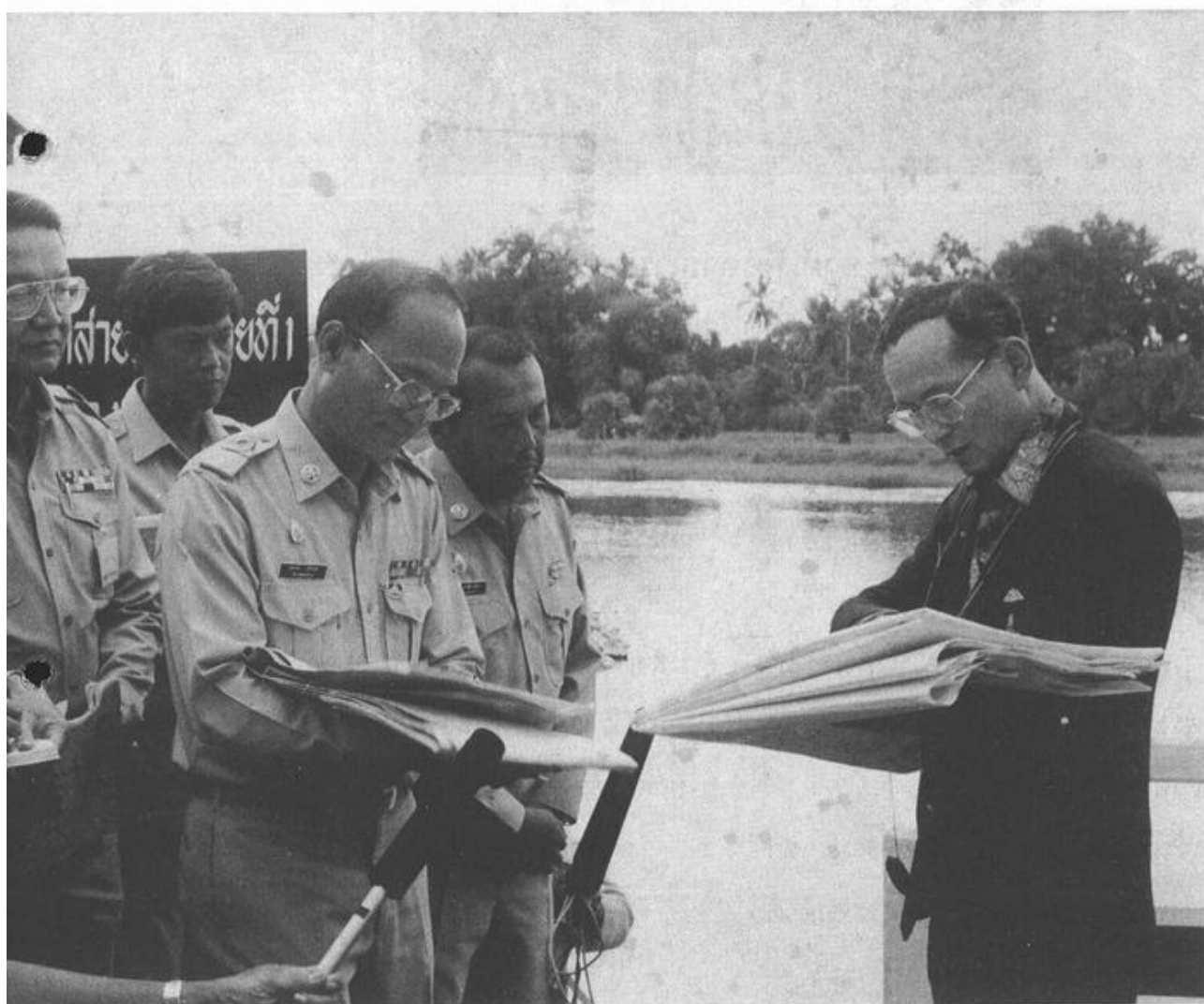
ร.ร.เขาสระเมมาวิทยา ถึง อ.เขาสระเมมา

จ.ระยอง

ข้าราชการ คือ ผู้ปฏิบัติงานของพระราชา

วรรณพร สุทธปรีดา
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗
กลุ่มช่วยอำนวยความสะดวก
สำนักงาน ก.พ.

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงอุทิศพระองค์เพื่ออาณาประชาราษฎร์

เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๐ ณ เมือง
เคมบริดจ์ มลรัฐแมสซาชูเซตต์ ประเทศสหรัฐ
อเมริกา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดชมหาราชได้เสด็จพระราช
สมภพ ในครั้งกระนั้นไม่มีใครหยั่งทราบได้ว่า
พระราชกุมารพระองค์น้อยพระองค์นี้จะได้
ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ของสยาม
ประเทศในอนาคต

ในวันที่ทรงเข้าพระราชพิธีบรมราชา
ภิเษก ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ พระองค์ได้
พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อ
ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาก็ทรงพระราช

อุทิศหาปฏิบัติพระองค์โดยทรงถือเอาทุกข์
สุขของราษฎรประดุจดั่งทุกข์สุขของพระองค์
เอง ทรงห่วงทวยราษฎรในทุกถิ่นสถานดังคำ
กล่าวว่า “ไม่มีพื้นที่ใดที่พระเจ้าอยู่หัวเสด็จไป
ไม่ถึง พระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทั่วแผ่นดินอย่าง
แสงตะวันให้ความสว่าง อบอวนฉายส่องไม่
เลือกที่ ทั้งในปราสาทราชฐาน และบ้านของ
ยากจนเข็ญใจเสมอกัน”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
ประกอบพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ
เป็นอเนกประการ กล่าวได้ว่าช่วงแห่งการ
ครองราชย์ของพระองค์เป็นช่วงเวลาแห่งการ
ปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประเทศชาติและ
ประชาชนอย่างแท้จริง

ไม่ว่าจะเป็นครั้งใดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกเยี่ยมประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ ทรงนำแผนที่ทางภูมิศาสตร์พื้นที่นั้น ๆ ติดพระองค์ไปด้วยทุกครั้ง ทรงมีพระราชวินิจฉัยในการแก้ปัญหาและทรงศึกษาปัญหาต่าง ๆ อย่างละเอียดก่อนที่จะเสด็จทรงงานในพื้นที่ ภาพที่พลกนิกรชาวไทยได้เห็นจนชินตาคือภาพที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือแผนที่และทรงสละพายุกล้องถ่ายรูป เสด็จพระราชดำเนินไปตามสถานที่ต่างๆ แม้แต่ในถิ่นทุรกันดาร พระองค์ก็ไม่ได้ย่อท้อต่อความยากลำบาก ภาพที่ประทับใจพลกนิกรอย่างยิ่งคือภาพที่ทรงงานอยู่นั้น แม้พระเสโทได้หลังไหลจากพระพักตร์ ก็ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ได้อย่างไม่ย่อท้อ แม้ในบางครั้งฝนตกหนักในระหว่าง

ที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจก็ได้ทรงหยุดพักแต่ประการใด ความเหล่านั้่นย่อมแสดงให้เห็นถึงน้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมด้วยพระเมตตา และเสียสละของพระองค์ที่มีต่อประชาชนชาวไทยทั้งมวล

ด้วยความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้พวกเราเหล่าข้าราชการสมควรอย่างยิ่งที่จะนำแนวพระราชกรณียกิจ แนวพระบรมราโชวาทมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานราชการด้วยความมุ่งมั่น สร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ประชาชนทุ่มเทร่างกายแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างผลงานที่เป็นประโยชน์และสร้างความกินดีอยู่ดีแก่ประชาชนสมกับที่เป็น...ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานของพระราชา...

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นผู้นำของชาติอันยิ่งใหญ่

จากพระราชกรณียกิจ และแนวทางการประพฤติปฏิบัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงกระทำมาตลอดระยะเวลา เป็นเครื่องชี้ชัดว่าทรงอยู่ในฐานะผู้นำของชาติอันยิ่งใหญ่

ด้วยเหตุนี้ สำนักงาน ก.พ. จึงได้ดำเนินโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อให้ข้าราชการทุกคนมีจิตสำนึก ทศนคติ และพฤติกรรมในการทำงานให้ถึงพร้อมด้วยการเป็นข้าราชการที่ดี ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยหัวใจที่รักประชาชนและเพื่อประชาชน โดยได้อัญเชิญพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมา เป็นแนวทางในการเรียนรู้เพื่อการประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท ประกอบกับเพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการมีความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในอันที่จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดีตลอดไป

ในการนี้ สำนักงาน ก.พ. ได้จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สร้างโอกาสให้ข้าราชการได้เรียนรู้ ประกอบด้วยเนื้อหา ๔ วิชา คือ

๑. การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท
๒. การเป็นข้าราชการที่รักประชาชน
๓. การสร้างความคิดแก่สังคม
๔. การร่วมสร้างพลังของแผ่นดิน

การอบรมหลักสูตรนี้จะสมบูรณ์เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้กล่าวปณิธานแสดงเจตนารมณ์ในการส่งเสริม สร้างสรรค์ความดี และสกัดกั้นความชั่วในตนเองโดยกล่าวปณิธานร่วมกัน ดังนี้

“ข้าพเจ้า.....

ขอตั้งปณิธานว่าจะประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี จะมุ่งมั่นแน่วแน่แก้ไขปัญหาของชาติและประชาชน และเสริมสร้างคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน โดยยึดมั่นในหลักธรรมและความถูกต้องตลอดไป”

หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ดังกล่าวมุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษาเรียนรู้โดยผ่านคำแนะนำของผู้กำกับกลุ่ม (Facilitator) ไม่ว่าจะเป็นด้วยการฟังการบรรยายพิเศษจาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท การศึกษาดูงาน โครงการตามพระราชดำริ หรือโครงการส่วนพระองค์ ซึ่งล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานเพื่อศึกษาทดลอง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีให้แก่ประชาชน และที่สำคัญที่สุด หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท หลักสูตรนี้ ได้อัญเชิญพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในที่ต่าง ๆ มาให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษาด้วยตนเอง ได้เรียนรู้แนวพระราชดำริ แนวทางการดำเนินงานที่พระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ เป็นตัวประกอบที่สำคัญ

การนำเสนอของผู้กำกับกลุ่มจะดำเนินการด้วยเครื่องมือการเรียนรู้หลายประเภท ได้แก่ เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ๔ วิชา วิดีทัศน์ประกอบหลักสูตรรายวิชา ๔ วิชา วิดีทัศน์แนะนำศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ต่าง ๆ พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ทั้งที่คัดัดัดตอนและเต็มองค์ จำนวน ๑๙๖ องค์ แผ่นใสประกอบหลักสูตร และชุดประกอบพิธีปณิธาน คือ แผ่นใสฉายพระบรมฉายาลักษณ์ เทป

เพลงภูมิแผ่นดินนวมินทรมหาราช และเพลงพระราชนิพนธ์อื่น ๆ

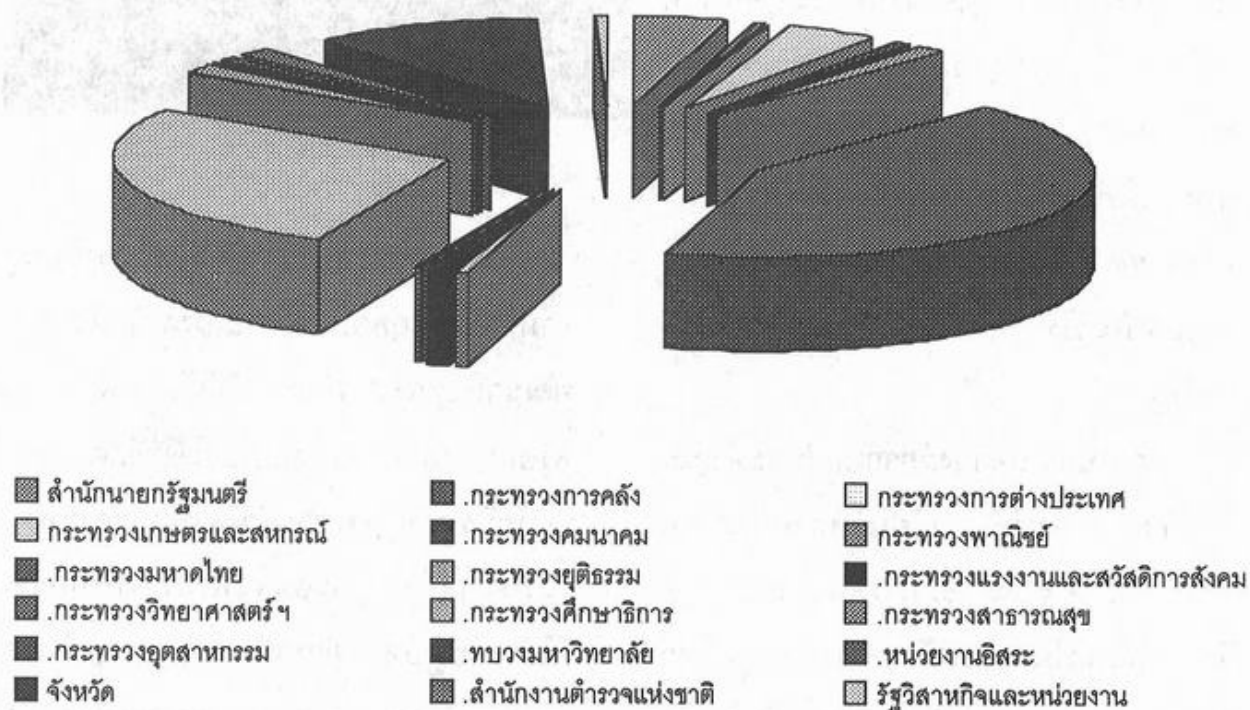

ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท จะตระหนักดีว่าการพัฒนาที่แท้จริง คือการทำให้บุคคลมีความพร้อมและสามารถพึ่งตนเองได้ดีที่สุด พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส ที่พระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ ตลอดจนพระราชกรณียกิจที่ได้ทรงปฏิบัติ ย่อมเป็นแบบอย่างให้เราเหล่าข้าราชการรับพระราชทานใส่เกล้าใส่กระหม่อม ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทถวายเป็นราชสักการะด้วยความเชื่อมั่นว่าจะเกิดผลของงานที่รุ่งเรืองไพบูรณ์แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแน่นอน

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่รักของปวงชนชาวไทย

หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทนี้ เป็นหลักสูตรที่รัฐบาลกำหนดให้ถือเป็นโครงการสำคัญ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ให้ทุกส่วนราชการเข้าร่วมโครงการ และสนับสนุนข้าราชการและลูกจ้างในส่วนราชการของตนได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เป็นผลให้การฝึกอบรมในปี ๒๕๔๒ ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ขยายไปเกือบทุกส่วนราชการ

สัดส่วนผู้เข้ารับการอบรม “โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท” ประจำปี ๒๕๔๒

จำนวนผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ปี ๒๕๔๒

หน่วยงาน	จำนวนผู้เข้าอบรม
สำนักนายกรัฐมนตรี	๕,๗๑๙
กระทรวงการคลัง	๗๐๕
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๕,๖๖๒
กระทรวงคมนาคม	๗๗๐
กระทรวงพาณิชย์	๑,๘๙๖
กระทรวงมหาดไทย	๕๓,๘๔๑
กระทรวงยุติธรรม	๖๗๒
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม	๑,๓๙๐
กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ	๔๔๔
กระทรวงศึกษาธิการ	๓๔,๗๙๔
กระทรวงสาธารณสุข	๒,๐๖๑
กระทรวงอุตสาหกรรม	๒๔๐
ทบวงมหาวิทยาลัย	๑,๒๗๘
หน่วยงานอิสระ	๑,๙๒๓
จังหวัด	๑๓,๙๔๐
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๕๐
รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นๆ	๘๐๐
รวม	๑๒๖,๑๘๕

ดังได้เคยกล่าวมาแล้วในวารสาร
ข้าราชการฉบับเดือน มีนาคม-เมษายน
๒๕๔๒ ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
เป็นนักบริหาร นักวิชาการ นักปฏิบัติการ ทรง
เป็นนักประชาธิปไตยที่ทรงมีพระวิสัยทัศน์
กว้างไกล ในการนี้ จึงขอพระราชทานพระ
บรมราชานุญาตขยายความประกอบ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็น
นักบริหาร : จะเห็นได้จากการแก้ไขปัญหา
ความเดือดร้อนของราษฎร พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญของการ
วางแผน (Planning) โดยจะทรงศึกษาแผน
ที่บริเวณที่จะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยม
ล่วงหน้าก่อนอย่างละเอียดลออ ทำให้สามารถ

กำหนดจุดการพัฒนาได้อย่างคร่าวๆ ครั้นเสด็จ
พระราชดำเนินถึงที่หมายนั้นๆ ก็จึงทอด
พระเนตรสภาพพื้นที่ตามความเป็นจริง ตลอด
จนทรงมีพระราชดำรัสซักถามข้อมูล (Data
Collecting) เพิ่มเติมจากราษฎรที่มีภูมิสำเนา
อยู่ในบริเวณนั้น รวมทั้งเจ้าหน้าที่พัฒนาฝ่าย
ต่าง ๆ ประจำพื้นที่ด้วย พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เพื่อ
ประโยชน์ในการวิเคราะห์กำหนดกลยุทธ์
การดำเนินงาน (Strategic Planning) แล้ว
พระราชทานพระราชดำริให้ ข้าราชการฝ่าย
วิชาการรับไปพิจารณาโดยรอบคอบ หากเห็น
เหมาะสมจึงดำเนินการสนองพระราชดำรินั้นๆ
ต่อไป

นอกจากจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงพัฒนา ช่วยเหลือราษฎรที่ยากจนด้วยพระองค์แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงติดตามประเมินผลงาน (Evaluating) ด้วยพระองค์เองจนกว่าจะแนพระราชหฤทัยว่าประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจริง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักวิชาการ : จากการที่ทรงนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย พระองค์ได้พระราชทานเงินทุนจากมูลนิธิชัยพัฒนาให้กรมชลประทานนำไปวิจัย และสร้างเครื่องกลเติมอากาศที่บ่อน้ำแบบหมุนช้า (กังหันชัยพัฒนา) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเครื่องกลเติมอากาศแบบเป่าหมุนได้นำของกรมชลประทาน กับเครื่องเติมอากาศให้น้ำเสียแบบหัวฉีดของสถาบัน

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมแก่การบรรเทาน้ำเสียในที่ต่างๆ

อีกทั้ง โครงการพัฒนาต่างๆ ที่พระองค์ทรงตัดสินใจพระทัยดำเนินงาน จะทรงปรึกษา (Consulting) หาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้นๆ ด้วยพระองค์เอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักปฏิบัติการ : จากการที่พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารทุกหนทุกแห่งทั่วประเทศ พระองค์จะทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริง และทรงเข้าพระราชหฤทัยในความเดือดร้อนของราษฎร ทำให้ทรงพบลู่ทางที่จะพระราชทานความช่วยเหลือ นับว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักปฏิบัติที่ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักประชาธิปไตย : เมื่อทรงพระราชทานแนวคิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการแล้ว ทรงมีรับสั่งว่าพระราชดำริเป็นเพียงแนวคิดจากข้อมูลที่ยังไม่พร้อม ต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติม ไปหาวิธีปฏิบัติ ไม่มีพระราชประสงค์ให้ไปทำโดยไม่คิด เพราะพระองค์ท่านโปรดให้แสดงความคิดเห็น ไปหาเหตุผลทางวิชาการมาสนับสนุนอย่าง

ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนต่างซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณในพระราชกรณียกิจอันยิ่งใหญ่ที่ทรงกระทำเพื่อประชาชน และเมื่อสำเร็จการอบรมตามหลักสูตรแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนต่างมีจิตมุ่งมั่นที่จะดำเนินการปฏิบัติราชการตามรอยพระยุคลบาท เพื่อให้เป็นที่รักของประชาชนดั่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระทำมาโดยตลอด

ขอพระองค์จงทรงพระเจริญ

เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนแล้วว่า ตลอดระยะเวลากว่า ๕๐ ปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระองค์นี้ทรงครองราชย์ พระองค์ทรงมีน้ำพระราชหฤทัยเปี่ยมด้วยเมตตาคุณ อาทรในความทุกข์ลำเค็ญของพสกนิกร พระองค์ทรงเป็นผู้นำและศูนย์รวมแห่งองค์ความรู้ความสามารถ ความศรัทธาและความร่วมแรงร่วมใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชาติบ้านเมือง ทรงสมบูรณ์ด้วยทศพิธราชธรรม และทรงเป็นศูนย์รวมพลังแห่งความสามัคคีของประชาชนชาวไทยทั้งมวล

ในโอกาสนี้ พวกเราข้าราชการขอ

พระราชทานพระบรมราชนุญาตอัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสรรพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล โปรดอภิบาลประทานชัยมงคลถวายแด่องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ขอพระองค์ทรงพระเกษมสำราญ ทรงพระเจริญพระชนมพรรษายั่งยืนนาน ภัยพยาธิโรคอันตรายปราศร่าห่างไกล สถิตเสถียรสถาพรในพระบรมราชัยสวस्थ्य พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเพียบพร้อมด้วยจตุรพิธพรชัย พระเกียรติคุณแผ่ไพศาลขจรขยายไปทั่วทุกทิศานุทิศสถิตเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของอาณาประชาราษฎร์ตลอดกาลนาน

“ดิฉันและข้าราชการสำนักงาน ก.พ. ขอตั้งสัตย์ปฏิญาณว่าพวกเราจักร่วมมือกัน
สร้างสามัคคี ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุดเป็นพลังของแผ่นดิน เพื่อให้ผลของงานรวมกันเป็น
ความสุขความเจริญและมั่นคงของชาติสืบต่อไป สอนพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระเจ้าของชาวไทยตราบนาน”

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ.

๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒

* ได้มีโอกาสเรียนรู้พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งสามารถ
นำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตส่วนตัว และการปฏิบัติราชการ

* เกิดความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่ง
ถ่ายทอดผ่านโครงการพระราชดำริต่างๆ พระราชกรณียกิจ และประจักษ์แจ้งในความรักที่
พระองค์พระราชทานต่อประเทศชาติ ประชาชน

* จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี โดยดำเนินตามรอยพระยุคลบาท

การอบรมวิทยากรหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

มีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๔๒

* ได้มีโอกาสศึกษาพระบรมราโชวาทอย่างจริงจังและลึกซึ้ง ซึ่งทำให้ได้ข้อคิด หลักการ
และแนวทางที่ดี ทั้งในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต

* จากการเรียนรู้พระราชกรณียกิจทั้งจากวิทยากรและจากการชมวีดิทัศน์ ทำให้
เห็นถึงความเสียสละ มุ่งมั่น อดทน ความรัก และความห่วงใยของพระองค์ท่านต่อประชาชนคนไทย
ทำให้เกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่จะปฏิบัติหน้าที่และทุ่มเทให้กับการทำงานมากยิ่งขึ้น

* เกิดความศรัทธาต่ออาชีพราชการ เข้าใจความหมายของการเป็นข้าราชการที่ดี
ตามรอยพระยุคลบาทมากขึ้น และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

ปี ๒๕๔๒

“จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท พระบรมราโชวาท
ไปปฏิบัติหน้าที่การงานให้ดีที่สุด และให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและส่วนรวม

ข้าราชการสำนักงาน ก.พ.

๙ กรกฎาคม ๒๕๔๒

การฝึกอบรมกรรมฐานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
โครงการปลูกจิตสำนึกข้าราชการตามรอยพระยุคลบาท
อำนวยการสอนโดยท่านเจ้าคุณอาจารย์พระเทพวิสุทธิกวี เจ้าอาวาสวัดโสมนัสราชวรวิหาร

ดร.ศิวาพร นวลตา

ศิษย์กรรมฐานรุ่น ๖

เนื่องด้วยคณะกรรมการ
การอำนวยการจัดงานเฉลิม
พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวในโอกาส
พระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา ๖ รอบ ที่
จะมาถึงในวันที่ ๕ ธันวาคม
๒๕๔๒ นี้ มีมติในการประชุม
ครั้งที่ ๒/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๕
พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ให้
โครงการเรียนรู้ตามรอยพระ
ยุคลบาทเป็นโครงการเฉลิม

พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว และคณะ
รัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อ
วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒
ให้เป็นโครงการสำคัญของ
รัฐบาลและให้ทุกกระทรวง
ทบวง กรมเข้าร่วมโครงการ
โดยให้สำนักงาน ก.พ. ร่วม
กับสำนักงาน กปร. และ
สำนักงานประมาณดูแลให้
บรรลุวัตถุประสงค์ของ
โครงการ ประกอบกับมาตรา

๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้รัฐจัด
ให้มีแผนพัฒนาการเมือง
จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรม
และจริยธรรมของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ
และพนักงาน หรือ
ลูกจ้างอื่นของรัฐเพื่อป้องกัน
การทุจริตและประพฤติมิชอบ
และเสริมสร้างประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติหน้าที่

การฝึกอบรมกรรมฐานเฉลิมพระเกียรติ ณ วัดโสมนัสวิหาร โดยการอำนวยการให้การอบรมของท่านเจ้าคุณอาจารย์พระเทพวิสุทธิกวี เจ้าอาวาสวัดโสมนัสวิหาร จึงได้เกิดขึ้นตลอดปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จำนวน ๖ รุ่น รุ่นละ ๗ วัน ซึ่งเป็นโครงการพิเศษชื่อว่า “โครงการปลูกจิตสำนึกข้าราชการตามรอยพระยุคลบาท” โดยมีท่านเลขาธิการ ก.พ. (คุณทิพาวดี เมฆสวรรค์) เป็นผู้อำนวยการโครงการและมีวัตถุประสงค์ของการฝึก คือ

๑ เพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการร่วมใจกันน้อมเกล้าถวายราชสักการะเป็นราชสดุดีด้วยการประพฤติตนตามรอยพระยุคลบาทปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อความผาสุกของประชาชน

๒ เพื่อให้ข้าราชการที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำประสบการณ์จากการฝึกสมาธิ และพัฒนาสติไปเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน

อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างวินัย และประพฤติตามกรอบแห่งจรรยาบรรณ

๓ เพื่อกระตุ้นและโน้มน้าวใจข้าราชการให้เกิดความศรัทธาและยอมรับด้วยสติปัญญา ด้วยเหตุผล เห็นคุณค่าของการมีวินัย และการปฏิบัติตนตามกรอบแห่งจรรยาบรรณของข้าราชการ

วิธีการฝึกกรรมฐาน

วิธีการฝึกกรรมฐานที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระเทพวิสุทธิกวีสอนให้แก่ศิษย์มี ๒ วิธี คือ

๑. สมถกรรมฐาน

คือ การฝึกกรรมฐานที่มุ่งให้จิตสงบ เป็นอุบายเพื่อให้สงบใจ เพื่อกำจัดกิเลสอย่างกลาง ซึ่งอาจใช้วิธีการนั่งสมาธิ การเดินสมาธิ การยืนสมาธิ หรือการนอนสมาธิก็ได้ และสมถกรรมฐานที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์สอนและมุ่งให้ศิษย์ฝึกปฏิบัติ ได้แก่

- อานาปานสติสมาธิ เป็นวิธีการกำหนดลมหายใจเข้าออก ซึ่งเป็นวิธีที่ง่าย เพราะทุกคนมีลมหายใจ และโดยธรรมชาติทุกคนต้องหายใจ โดยเริ่มจากการตามลมหายใจเข้าและลมหายใจออก หายใจเข้าก็รู้ หายใจออกก็รู้ ตามลมหายใจไปเรื่อย ๆ และในที่สุดก็เอาจิตไปจับไว้ที่ท้องหรืออก หรือที่ปลายจมูก ซึ่งลมหายใจผ่านเข้าออกที่จุดใดจุดหนึ่ง และจับนิ่งอยู่ ณ จุดนั้น และให้รู้สึกถึงลมหายใจที่ผ่านไปทีจุดนั้น จนลมหายใจเบาลง..เบาลง..จนเหมือนไม่มีลมหายใจ จิตก็จะค่อย ๆ สงบ เยือกเย็น และนิ่งในที่สุด อานาปานสติสมาธิอาจใช้วิธีการนั่ง ยืน หรือนอนสมาธิก็ได้

- การเดินจงกรม เป็นการฝึกเดินให้เกิดสมาธิ โดยใช้มือขวาจับที่ข้อมือและหลังมือซ้ายก้าวเท้าขวา ท่องคำว่า “พุท” ก้าวเท้าซ้ายท่องคำว่า “โธ” ก้าวไปเรื่อย ๆ ช้า ๆ ประมาณ ๑๐-๒๕ ก้าว และวกกลับทางเดิมเช่นนี้ เป็นต้น

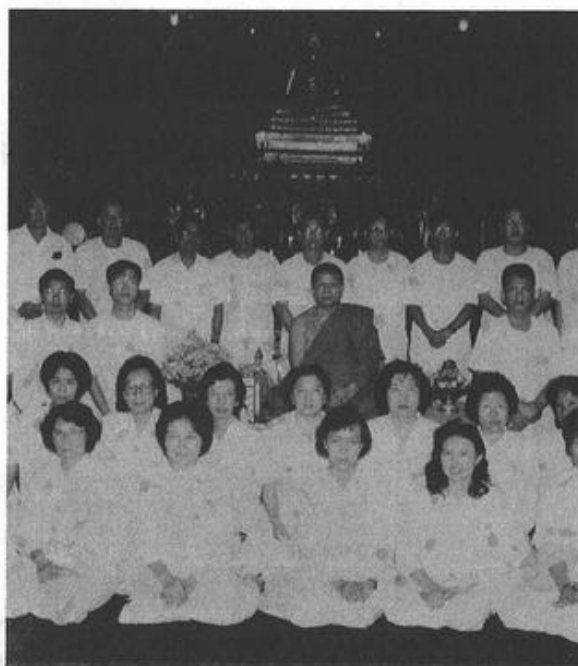
ประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกเดินจงกรม คือ ไม่ปวดเมื่อยทรมาณเหมือนกับการนั่งสมาธิและผู้ฝึกเดินจงกรม ๑) มีความอดทนต่อการเดินทางไกล ๒) มีความอดทนต่อการทำความเพียร ๓) สุขภาพแข็งแรง ๔) อาหารเครื่องดื่มที่บริโภคย่อยง่าย ๕) สมาธิที่อยู่ได้นานเสื่อมยาก

๒. **วิปัสสนากรรมฐาน** ซึ่งมีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น คือ การฝึกกรรมฐาน ที่มุ่งให้รู้แจ้งเห็นจริง สว่าง สามารถมองเห็นสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็นจริง มีไปตามที่มันปรากฏ เป็นการพิจารณาและเห็นพระไตรลักษณ์อย่างแจ่มชัด อันได้แก่ อนิจจัง (ทุกอย่างย่อมไม่เที่ยง มีการเกิด และดับอยู่ตลอดเวลา), ทุกขัง (ความเป็นทุกข์) และอนัตตา (การไม่มีตัวตน) จึงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ซึ่งถ้าทำได้ถูกต้องและมีบุญ ก็จะสามารถกำจัดกิเลสอย่างละเอียดและเกิดปัญญา มุ่งสู่นิพพานได้ในที่สุด

สำหรับการปฏิบัติคือ ๕ อย่างเคร่งครัด จะสามารถช่วยกำจัดกิเลสอย่างหยาบ ให้จิตสะอาดได้

การเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั้นทำได้ ๓ วิธี คือ

๑. **เจริญ เมื่อพบเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง** ใช้ได้ในชีวิตจริงทุกสถานการณ์ เช่น เมื่อเห็นคนตายก็ให้พิจารณาว่าเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของธรรมดาทุกคนหนีไม่พ้น เกิดมาแต่ตัวก็ต้องไปแต่ตัว ไม่มีอะไรที่จะสามารถยึดไว้เป็นของตัวเองได้ แม้กระทั่ง ร่างกายก็ต้องถูกเผาให้หมดไป แท้จริงแล้ว ทุกคนเท่ากันหมด ไม่มีใครเหนือใคร เป็นต้น จะสามารถช่วยกำจัดกิเลสอย่างหยาบ ให้จิต

๒. **เจริญ เมื่อจิตสงบเป็นสมาธิ** คือ การพิจารณา ๓๒ ประการในร่างกายของผู้ ฝึกปฏิบัติกรรมฐาน หลังจากที่ได้เกิดสมาธิแล้ว เช่น การพิจารณาที่ผิวหนัง หลังจากที่ได้จิตสงบ เป็นสมาธิ เกิดอะไรขึ้นที่ผิวหนัง ทำไมจึงเกิด นี่เป็นวิธีการฝึกของพระกรรมฐานในสายของ ท่านอาจารย์มั่น เป็นต้น

๓. เจริญ พร้อมกับลมหายใจเข้า-ออก อาจเริ่มต้นด้วยการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ เมื่อจิตสงบก็กำหนดให้จิตเบิกบานและตั้งมั่น และเห็นอนิจจัง ความไม่เที่ยงแท้ที่เกิดขึ้น โดยเมื่อหายใจเข้า...ให้พิจารณาถึงการเกิด หายใจออก...ให้พิจารณาถึงการดับสูญ หรือความไม่เที่ยง เป็นต้น

ดังนี้ การดับกิเลสอย่างหยาบ คือ การรักษาศีล ๕ การดับกิเลสอย่างกลาง คือ การกำจัดนิวรณ์ที่รบกวนจิตใจ ได้แก่ ความฟุ้งซ่าน หงุดหงิด กัดกัด ลุ่ม กังวล อยู่เป็นนิจ หรือการเป็นโรคจิต โรคประสาท ซึ่งสามารถดับได้โดยการฝึกสมาธิกรรมฐาน การดับกิเลสอย่างละเอียด คือ การดับโลภะ โทสะ และโมหะ ที่นอนกันเป็นตะกอนลึกอยู่ในจิต สามารถดับได้โดยใช้ปัญญา ซึ่งเกิดจากการทำวิปัสสนากรรมฐาน

การฝึกกรรมฐานให้เกิดผลดี

ผู้ฝึกปฏิบัติจะต้อง

๑. ทำร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่ และสภาพแวดล้อมให้สะอาด เรียบร้อย
๒. การปรับอินทรีย์ให้สมดุลย์
๓. มีความฉลาด หรือมีกลยุทธ์ในการทำจิตให้เกิดสมาธิ
๔. มีการระครองจิตให้อยู่ในสมาธิอย่างต่อเนื่อง
๕. มีการข่มจิต ทำจิตให้เป็นกลาง ไม่ยึดมั่นถือมั่น
๖. ทำจิตให้นิ่งเฉย
๗. ทำจิตให้รวดเร็ว ไม่หมองเศร้า
๘. ไม่คบคนที่จิตใจไม่มั่นคง
๙. คบคนที่มีจิตใจหนักแน่น
๑๐. มีจิตใจ จดจ่อ วิริยะ และรู้คุณค่าของการฝึกสมาธิ

อีกทั้งพระพุทธเจ้าได้ตรัสให้ผู้ฝึกกรรมฐาน ต้องละเว้นการปฏิบัติ ๖ ประการนี้ คือ

๑. การขบงาน มุ่งงานมาก
๒. การขบคุย
๓. การขบนอน
๔. การขบคลุกคลีอยู่กับหมู่คณะ
๕. การไม่สำรวมในอินทรีย์ กิริยา วาจา และใจ
๖. การไม่รู้จักประมาณในการกิน

การฝึกต้องมีเวลาต่อเนื่องเพียงพออย่างน้อย ๗ วัน วิธีการฝึกที่ถูกต้อง มีบุญบารมี มีความฉลาด รู้จักการสังเกต และใช้กลยุทธ์เพื่อให้เกิดสมาธิ และประคองจิตไว้ ต้องปรับอินทรีย์ ให้สมดุลอยู่เสมอ และต้องมีอินทรีย์ทั้ง ๕ คือ

๑. ความศรัทธาและเชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง
๒. ความวิริยะ พากเพียร
๓. ความมีสติระลึกรู้ได้
๔. ความมีสมาธิ ตั้งใจอย่างมั่นคง
๕. ความมีปัญญา รอบรู้ ไม่ยึดมั่นถือมั่น ปล่อยาว

ประโยชน์ของการฝึกกรรมฐาน

การพัฒนาจิตโดยการฝึกกรรมฐาน คือ การทำให้ใจสูงขึ้น ประเสริฐขึ้น ซึ่งผู้ฝึกจะได้รับคุณอย่างมหัศจรรย์ ซึ่งจะพบได้ยากมากจากการฝึกจิตด้วยวิธีอื่น ๆ อาทิเช่น

๑. การดับกิเลสทั้งอย่างหยาบ กลาง และละเอียด ด้วยศีล สมาธิ และปัญญา จนสามารถเอาความชั่วออกจากตัว และเอาความดีใส่ตัวได้ หรือเป็นผู้ที่รักษาศีล ซื่อสัตย์ สุจริต มุ่งทำแต่ความดี

๒. จิตใจนิ่งสงบ เยือกเย็น เบิกบาน เกิดความสุขในการดำรงชีวิตประจำวัน
๓. มีความเสียสละ อุดหนุน อดกลั้น และรับผิดชอบต่องาน สังคม และประเทศชาติ
๔. สมองสดชื่น ความจำดี ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ไม่ผิดพลาด
๕. ร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ผิวพรรณผ่องใส
๖. บุคลิกภาพดี มั่นคง น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ

๗. สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ เฉพาะหน้าได้ดี แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้รวดเร็ว ถูกต้อง ไม่ตื่นตกใจ กลัว หรือหวาดวิตกกังวลเกินเหตุ

๘. ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นระบบ

๙. ผู้ใกล้ชิดจะเกิดความสุข สดชื่น รักใคร่ จริงใจ

๑๐. เกิดอำนาจจิตพิเศษของการหยั่งรู้ มีพลัง และเป็นพื้นฐานของการเจริญวิปัสสนา เพื่อการนิพพานต่อไป

โครงการปลูกจิตสำนึกของข้าราชการให้ปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท และเพื่อการน้อมรำลึกถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์ ก็ด้วยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

๑. วัดโสมนัสราชวรวิหาร เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติกรรมฐานแบบดั้งเดิมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เหมาะสม ด้วยเป็นวัดหลวงที่สร้างขึ้นเพื่อพระราชอุทิศ และเป็นທີ່ระลึกถึงพระนางโสมนัสวัฒนาวดีพระอัครมเหสี (พระองค์แรก) ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงผนวชในพระพุทธศาสนาถึง ๒๗ ปี และก่อตั้งสำนักสงฆ์ธรรมยุต (นิกายเถรวาท) ขึ้น เพื่อฟื้นฟูพระธรรมวินัยให้ถูกต้องตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงและบัญญัติไว้ และทรงเคร่งครัดในพระธรรมวินัยตามบทบัญญัติของพระพุทธเจ้ายิ่ง และวัดโสมนัสราชวรวิหารเป็นวัดที่มีการก่อสร้างที่สมบูรณ์ งดงาม ร่มรื่น สงบ และเงียบ ประกอบด้วยพระอุโบสถ พระวิหาร วิหารคด และพระเจดีย์ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า อีกทั้งมีสำนักชีอยู่ข้างวัดด้านนอกที่ให้ผู้หญิงซึ่งบวชเนกขัมมะ และถือศีล ๘ สามารถพักอยู่เพื่อฝึกปฏิบัติกรรมฐานได้อย่างต่อเนื่องด้วย

๒. ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระเทพวิสุทธิกวีและคำสอนของท่าน ซึ่งครบถ้วนด้วยหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งหลักการสมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน และหลักการดำรงชีวิต การพัฒนาตน ครอบครัวยุค และสังคม ท่านเจ้าคุณอาจารย์เป็นนักปราชญ์และกวีที่สูงยิ่งด้วยความรู้ความสามารถ ทั้งด้านการใช้ภาษาบาลี สันสกฤต อินเดีย อังกฤษ และไทย ท่านรอบรู้พระไตรปิฎกคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างชัดเจน ทั้งทางวิชาการและปฏิบัติ รวมทั้งศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทั้งทางโลกและทางธรรม ท่านเป็นพระที่สมณะ เคร่งครัด รักษาระเบียบวินัยของสงฆ์ในนิกายเถรวาทยิ่ง ท่านเป็นพระค้นคว้าวิจัยและครูที่มีผลงานทางวิชาการทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยประมาณ ๖๔ เล่ม และให้คำสอนฝึกกรรมฐานแก่ศิษย์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบันรวมถึง ๑๐๙ รุ่น

๓. วิธีการฝึกอบรมและเทคนิคการสอนของท่านเจ้าคุณอาจารย์ เปี่ยมด้วยเมตตา และมีการถ่ายทอดหลักธรรมโดยอาศัยจิตวิทยา และเทคนิคการสอนเข้ามาช่วย และมุ่งให้ปฏิบัติต่อเนื่องกันอย่างน้อย ๗ วัน และถ้าฝึกโดยอยู่ถือศีล ๘ ที่วัด ก็จะได้ผลถึงประมาณ ๙๐% มีการถ่ายทอดที่มุ่งเน้นทั้งการฝึกปฏิบัติ การให้ทาน รักษาศีลสมาธิ และสร้างปัญญา รวมทั้งสอนบทสวดมนต์ คำบาลี และพระธรรมในพระไตรปิฎกอย่างครบถ้วน ถูกต้องชัดเจน ไม่ข้ามขั้น จึงทำให้การสอนกรรมฐานสัมฤทธิ์ผลอย่างรวดเร็ว

๔. การร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างจริงจังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระสงฆ์ แม่ชี และคณะกรรมการปฏิบัติกรรมฐานของวัดโสมนัสวิหาร ท่านเลขาธิการ ก.พ. และคณะทำงานโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทของสำนักงาน ก.พ. รวมทั้งผู้ให้การอนุเคราะห์สนับสนุนด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการฝึกอบรมกรรมฐานด้วย

ทั้งนี้ ผู้ผ่านการฝึกอบรมจะมีความสุข พบกับความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิต ซึ่งจะส่งผลถึงการทำงาน และความมั่นคง...เจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ตลอดจนพระศาสนา โดยส่วนรวม

การจัดพิธีกล่าวปณิธานของข้าราชการ

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

เกริกเกียรติ เอกพจน์ *

ดร.สุทิน ลิ้มปะชาติ **

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ คณะกรรมการบริหารโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ได้มีมติมอบหมายให้ส่วนราชการจัดพิธีกล่าวคำปณิธานของข้าราชการพร้อมกันทั่วประเทศ ในวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ เวลา ๙.๐๐ น. พร้อมกับการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติตลอดสัปดาห์ส่งเสริมการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท (๓-๙ ธันวาคม ๒๕๔๒) ซึ่งจะส่งผลให้ข้าราชการเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท และน้อมใส่เกล้า ฯ มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่รักประชาชน และเป็นพลังของแผ่นดินยิ่ง ๆ ขึ้น อันจะเป็นคุณประโยชน์ต่อทางราชการยังความผาสุกแก่ประชาชนและตนเองสืบไป

เพื่อให้การจัดพิธีกล่าวปณิธานของข้าราชการ เป็นไปอย่างเรียบร้อยและพร้อมเพรียงกันทั่วประเทศ วารสารข้าราชการจึงได้นำรายละเอียดการจัดพิธีดังกล่าวลงพิมพ์ในวารสารฉบับนี้

* นิติกร ๔ สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ.

** หัวหน้าโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สำนักงาน ก.พ.

แนวทางการจัดพิธีกล่าวปณิธานของข้าราชการ

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล

เฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

ในวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ เวลา ๐๙.๐๐ น.

กำหนดการ

- ๐๘.๔๕ น. พิธีกรชี้แจงถึงขั้นตอนตามลำดับ
 - ๐๙.๐๐ น. ประธานในพิธีกล่าวนำต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์
 - ๐๙.๐๑ น. เจ้าหน้าที่เปิดสปอตวิทยุเฉลิมพระเกียรติ “พระเสโทหลังไหลเพื่อใครกัน”
 - ๐๙.๐๒ น. ประธานกล่าวนำคำปณิธาน
 - ๐๙.๐๓ น. พอกกล่าวคำปณิธานจบ
- ประธานจะเป็นต้นเสียงร้องเพลงสดุดีมหาราชา
หรือเพลงภูมิแผ่นดิน นวมินทร์มหาราชา
แล้วจึงทยอยนำเทียนไปปักรวมไว้ในที่ภาชนะซึ่งจัดเตรียมไว้ด้านหน้า
โดยเดินออกมาทีละแถว
เมื่อปักเทียนแล้ว ให้ถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ก่อนกลับ
มาที่
- ประธานจะเป็นต้นเสียงร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีร่วมกัน เป็นอัน
เสร็จพิธี

คำกล่าวปณิธาน

ข้าพเจ้า.....ขอตั้งปณิธานว่า
จะประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดี
จะมุ่งมั่นแน่วแน่แก้ไขปัญหาของชาติและประชาชน
และเสริมสร้างคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน
โดยยึดมั่นในหลักธรรมและความถูกต้องตลอดไป

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ข้าราชการได้เกิดความรู้สึกตระหนักและยืนยันความตั้งใจในการประพฤติปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาท เป็นข้าราชการที่รักประชาชนและพลังของแผ่นดินยิ่ง ๆ ขึ้น อันจะเป็นคุณประโยชน์ต่อทางราชการ ยิ่งความผาสุกแก่ประชาชนและตนเองสืบไป

ทั้งนี้เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะ เป็นราชสดุดี ร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงครองแผ่นดินนี้โดยธรรมมาโดยตลอด และเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

การจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์

สถานที่ : สถานที่ควรเป็นห้องประชุม ซึ่งมีโต๊ะหมู่บูชา ประกอบด้วย

สัญลักษณ์ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

อุปกรณ์ : ๑. แผ่นใสพระบรมฉายาลักษณ์ที่มีพระเสโทอาบพระพักตร์ พร้อมเครื่องฉาย

๒. สปอตเฉลิมพระเกียรติ เรื่อง “พระเสโทหลังไหลเพื่อใครกัน” พร้อมเครื่องเล่นเทป (เทปแคสเซต)

๓. แผ่นปลิวคำปณิธาน จำนวนเท่ากับผู้เข้าร่วมพิธี

๔. เทียนขนาดเล็ก ความยาวประมาณ ๖" และดอกดาวเรืองจำนวนเท่ากับผู้เข้าร่วมพิธี (ใช้ไม้เสียบปลายแหลมทั้งสองข้าง เสียบที่โคนดอกดาวเรืองให้ทะลุผ่านไปเสียบต่อที่ปลายแท่งเทียนเพื่อทำเป็นด้ามแทนเชิงเทียน ทั้งนี้ เพื่อให้มีน้ำตาเทียนหยดลงบนดอกดาวเรือง และสามารถใช้น้ำเทียนที่ทำด้วยไม้ปลายแหลมนั้นปักยึดที่ก้นปากถ้วยหรือภาชนะอื่น เช่น ขัน หรือพานใส่ทรายที่เตรียมไว้อย่างมั่นคงและปลอดภัย)

๕. เชิงเทียนพร้อมเทียนชัยขนาดใหญ่ (ความยาวประมาณ ๙") สำหรับประธานในพิธี

๖. กาบกล้วยจำนวนมากพอที่จะใช้เป็นที่พักเทียบทั้งหมดของผู้เข้าร่วมพิธี (หากหากาบกล้วยไม่ได้ควรใช้ขันใบใหญ่หรือพานใส่ทรายแทน)
๗. โต๊ะสำหรับวางภาชนะที่จะใช้เป็นที่พักเทียบของผู้กล่าวคำปณิธาน (ถ้าเป็นโต๊ะทรงกลมได้จะดี เพื่อแสดงถึงความสามัคคีกลมเกลียว)

ขั้นตอนต่าง ๆ ในพิธีกล่าวคำปณิธาน

พิธีกร ชี้แจงถึงขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

- เจ้าหน้าที่จะนำคำกล่าวปณิธาน เทียนพร้อมอุปกรณ์ไปมอบให้ผู้เข้าร่วมพิธีทุกคน
- เจ้าหน้าที่จะเรียนเชิญประธานในพิธีจุดเทียน รูป โต๊ะหมู่บูชา โดยมีเจ้าหน้าที่รองส่งเทียนชนวนให้
- เมื่อประธานลุกขึ้นยืน ผู้เข้าประชุมจะลุกขึ้นพร้อมกันด้วย
- ทุกคนพนมมือเมื่อประธานในพิธีก้มกราบพระรัตนตรัย
- เจ้าหน้าที่จะมอบเชิงเทียนชุดที่จัดเตรียมไว้ให้ประธาน เพื่อไปจุดต่อเทียนที่โต๊ะหมู่บูชา เมื่อเทียนชัยลุกโชติช่วงแล้ว ประธานจะลุกขึ้นถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วเดินลงมาที่จุดกึ่งกลางด้านหน้าของที่ประชุมเพื่อจุดเทียนต่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมที่นั่งอยู่ริมนอกแถวกลางที่ละคู่ไปจนครบทุกแถว ส่วนผู้ที่ได้ต่อเทียนแล้วจะหันไปต่อเทียนให้ผู้ที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ถัดไปจนครบทุกเล่มในลักษณะตัวคู่กันอย่างรวดเร็วและเป็นระเบียบ

ประธานในพิธีจะกล่าวนำในเบื้องต้น (ต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ที่เจ้าหน้าที่อัญเชิญมาในรูปของการฉายแผ่นใส) ดังนี้

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ ขอเชิญชวนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหลาย พร้อมใจกันเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติและประชาชนสืบไป ทั้งนี้ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะ

เป็นราชสดุดี และร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม มาโดยตลอด

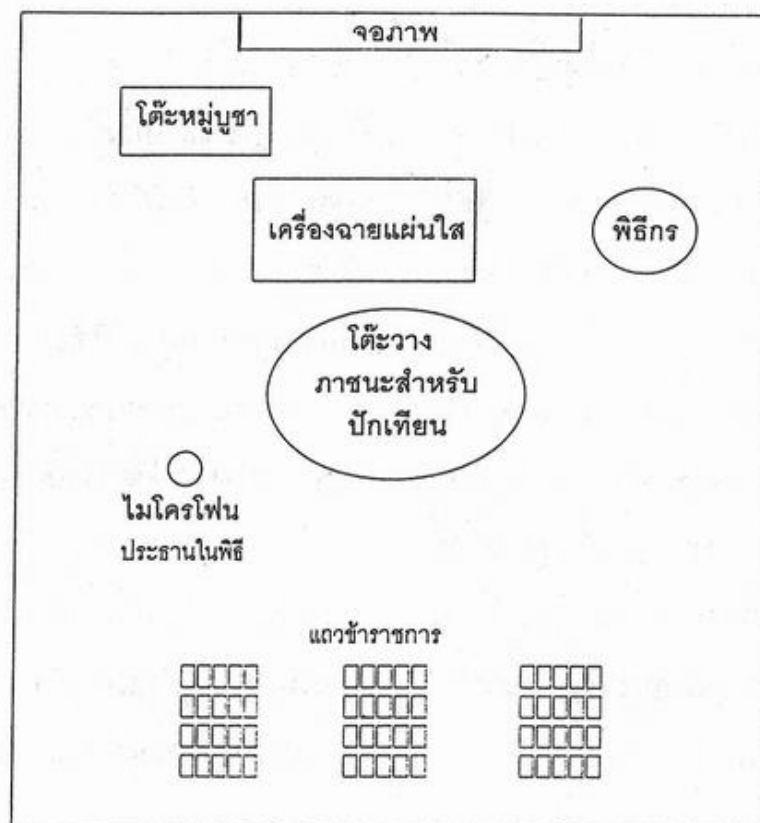
-(เจ้าหน้าที่เปิดสปอตวิทยุเฉลิมพระเกียรติ “พระเสโทหลังไหลเพื่อใครกัน” ความยาว ๓๐ วินาที)

ประธานทำหน้าที่กล่าวนำคำปณิธาน

พอกกล่าวคำปณิธานจบ ประธานจะเป็นต้นเสียงร้องเพลงสดุดีมหาราชา หรือเพลงภูมิแผ่นดิน นวมินทรมหาราชา แล้วจึงทยอยนำเทียนไปปักรวมไว้ในที่ ภาชนะซึ่งจัดเตรียมไว้ด้านหน้า โดยเดินออกมาที่ละแถว เมื่อปักเทียนแล้วให้ถวาย ความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ก่อนกลับไปที่ ประธานจะเป็นต้นเสียงร้องเพลง สรรเสริญพระบารมีร่วมกัน เป็นอันเสร็จพิธี

หมายเหตุ ในการจัดพิธีกล่าวปณิธานของข้าราชการพร้อมกันทั่วประเทศ ประธานในพิธีที่จะ กล่าวนำควรเป็นผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน

ผังการเตรียมสถานที่จัดพิธีกล่าวปณิธาน

การตามรอยพระยุคลบาทโดยทศพิศราชธรรม*

พุทธทาสภิกขุ

“ประมุข” มีพระมหากษัตริย์เป็นพระ
ประมุขหมายความว่า เป็นผู้นำ ทำอย่างไรเสีย
คำว่า ประมุข นี้ต้องแปลว่า ผู้นำ คำว่า “ปะ”
แปลว่าทั้งหมดทั้งสิ้น “มุขะ” แปลว่าหน้า
ปะมุขะ=หน่วยออกหน้าทั้งหมดทั้งสิ้น ก็คือ
ลักษณะแห่งผู้นำนั่นเอง ถือเอาความหมาย
ของคำว่า ผู้นำให้ถูกต้อง ไม่จำเป็นจะต้องถือ
เป็นคำเลวร้ายซึ่งอีกความหมายหนึ่ง ผู้นำแห่ง
ทุรราชนั้นเป็นอีกความหมายหนึ่ง เดียวนี้นำ
อย่างสัตบุรุษ อย่างผู้มีคุณธรรมเป็นผู้นำ
ปะมุขะไม่มีทางจะแปลเป็นอย่างอื่นนอกจาก

แปลว่า ผู้นำ

เรามีหลักเกณฑ์ว่า ระบอบประชาธิปไตย
มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ก็คือมีการเป็น
ผู้นำ แต่แล้วก็กระทบความรู้สึกอยู่อย่างหนึ่ง
คือว่ารัฐธรรมนูญมิได้ถวายพระราชอำนาจ
ในการเป็นผู้นำโดยประการทั้งปวงยังควบคุม
อยู่บางอย่าง แต่ถึงอย่างนั้นก็ไม่สูญเสียการเป็น
ผู้นำ เพราะว่ามีผู้นำได้อีกหลายทาง หลาย
อย่าง หลายประการ แม้จะไม่มีอำนาจในทาง
การเมืองสมบูรณ์แต่ก็มีโอกาสที่จะนำในทาง
เศรษฐกิจ ในทางพัฒนา ในทางวัฒนธรรม

ในทางการศึกษา อะไร ๆ ที่ดีกว่าการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องหลอกลวงเรียกว่าเป็น ผู้นำในทาง วิทยุญาณ ฟังดูให้ดี ๆ ว่าการทำให้เกิดความ ถูกต้องในทางจิตใจ ในการดำเนินชีวิตนี้เป็น การนำในทางวิทยุญาณ

เราทั้งหลายสามารถที่จะถวายเป็นโอกาส หรือทำให้เกิดโอกาสจนพระประมุขแห่งชาติ สามารถจะนำได้อย่างเต็มที่ครบถ้วนทุกอย่าง ที่จะทำให้เกิดความสุขความเจริญ เราทั้งหลาย สามารถทำให้เกิดโอกาสแก่การนำโอกาสนั้น ถวายแก่สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารแห่ง ประเทศไทย จะได้ทรงนำได้ตามพระราช ประสงค์ พระราชประสงค์ใด ๆ ล้วนแต่เป็น พระราชประสงค์ที่ดีที่ถูกต้อง เราก็ถวายโอกาส แห่งการนำอันถูกต้อง และเราก็ถือโอกาส ประพฤติตามอย่างถูกต้อง คือประพฤติตาม พระองค์ในการบำเพ็ญทศพิธราชธรรม

แม้ว่าทศพิธราชธรรมจะมีชื่อเรียก “ธรรมสำหรับพระราชา” แต่ประชาชน พลกนิกรทั้งหลายก็สามารถนำมาเป็นหลัก ประพฤติปฏิบัติได้ เมื่อประพฤติตามนั้นแหละ จะเกิดโอกาสมากมายสะดวกสบายในการที่ พระองค์ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม ทำให้ มีทศพิธราชธรรมเป็นเครื่องคุ้มครองบ้านเมือง บ้านเมืองนี้เต็มไปด้วยทศพิธราชธรรม ขอให้ มองกันให้ดี ๆ ว่าทศพิธราชธรรมนั้นจะสามารถ

คุ้มครองบ้านเมือง ป้องกันบ้านเมือง พัฒนา บ้านเมือง ในฐานะที่เป็นธรรมะ ที่จะช่วยได้จริง

คำว่า ธรรมะ แปลว่า หน้าที่ อย่าสอน ลูกเด็ก ๆ แต่เพียงว่าธรรมะนั้นคือ คำสั่งสอน ของพระพุทธเจ้า จงสอนให้รู้ว่า พระพุทธเจ้า ท่านสอนเรื่องหน้าที่ที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ หน้าที่ที่จะต้องทำเพื่อความดับทุกข์โดยประการ ทั้งปวง พระธรรม คือระบบหน้าที่ทั้งหมดทั้ง ในแง่ของการศึกษา การปฏิบัติ และผลของ การปฏิบัติพระธรรมคือผลของหน้าที่ที่ประพฤติดีแล้ว ส่วนพระสงฆ์ก็คือผู้ปฏิบัติหน้าที่ ตาม คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ประสบความสำเร็จ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีอะไร นอกจากเกี่ยวกับหน้าที่ รู้เรื่องหน้าที่ ปฏิบัติ หน้าที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่

คำว่า ธรรม มีความหมายอย่างไร หน้าที่ นั้นเป็นสิ่งสูงสุด จนถึงกับพระพุทธเจ้าทุก พระองค์เคารพหน้าที่ที่เรียกว่า เคารพพระธรรม คือ เคารพหน้าที่ของท่าน กล่าวคือ ระบบการดับ ทุกข์ได้อย่างไร ที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ได้ ตรัสรู้ นั่นท่านเคารพ ความข้อนี้ พระพุทธเจ้า ท่านได้ตรัสยืนยันไว้เองในเมื่อตรัสรู้แล้วใหม่ ๆ ประกาศถ้อยคำพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ เคารพ พระธรรม ทั้งในอดีต ทั้งปัจจุบัน ทั้งในอนาคต หน้าที่คือธรรมะ ธรรมะคือหน้าที่ ถ้าไม่ทำ หน้าที่ก็จะเป็นอะไรทั้งหมด ถ้าพระพุทธเจ้า

ไม่ทำหน้าที่ของท่าน ท่านก็ไม่ใช่พระพุทธเจ้า
มนุษย์ถ้าไม่ทำหน้าที่ของมนุษย์ก็ไม่ใช่มนุษย์
แม้ที่สุดแต่ไก่ถ้าไม่ทำหน้าที่ขันก็ไม่ไช่ไก่
ทุกคนต้องทำหน้าที่ แล้วหน้าที่นั้นจะช่วย การ
ทำหน้าที่นั้นทำให้ชีวิตรอดอยู่ได้ ลองไม่ทำหน้าที่
ต้องตาย พอทำหน้าที่ หน้าที่จะช่วยได้ทุกอย่าง
ทุกประการ ถ้าไม่ทำ หน้าที่ก็ไม่มีใครช่วยได้
แต่ถ้าใครทำหน้าที่ หน้าที่ก็จะช่วยให้รอดโดย
ประการทั้งปวง

ธรรมะคือหน้าที่ ธรรมะคือสิ่งที่ช่วยให้
รอด แม้แต่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ก็เคารพ
ธรรมะ จงถือเอาธรรมะหรือหน้าที่เป็นที่พึ่งเกิด
จะมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครอบงำ
อยู่ในคำว่า หน้าที่ นั่นเอง ในที่นี้ธรรมะ
หมายถึงหน้าที่แห่งการปฏิบัติตามทศพิศ
ราชธรรม ซึ่งจะเป็นความถูกต้องที่สุด ปลอดภัย
ในการที่จะใช้คำว่า “ถูกต้อง” จะไม่ใช่คำว่า “ดี”
ซึ่งกำกวม บ้าได้หรือเมาได้ ถ้าใช้คำว่าถูกต้อง
แล้ว บ้าไม่ได้ เมาไม่ได้ กลายเป็นอันตราย
ขึ้นมาไม่ได้ จึงขอให้พี่น้องนี้ทำหน้าที่ของตน ๆ
ของแต่ละคนให้ถูกต้องจงทุก ๆ คนเกิด หน้าที่
ทำมาหาเลี้ยงชีพก็เป็นหน้าที่หมวดหนึ่ง หน้าที่
ในการบริหารร่างกายให้เป็นอยู่ปกตินี้ก็หมวด
หนึ่ง หน้าที่ในการติดต่อกับสังคมรอบด้าน นี้ก็
หมวดหนึ่ง อย่างน้อยก็เป็น ๓ หมวดแห่งหน้าที่
ทำให้ถูกต้องทั้งสามหมวดแห่งหน้าที่ ก็จะเป็น

ความปลอดภัยแต่ในที่นี้จะยึดเอาหลักทศพิศ
ราชธรรมมาเป็นหลักการปฏิบัติในสิ่งที่เรียกว่า
หน้าที่ ถ้าถือธรรมะนี้เป็นหลักแล้วจะง่ายตาย
ในการที่จะทำหน้าที่ทั้งปวงให้ครบถ้วน

ทศพิศราชธรรมนั้น กล่าวไว้เป็นหลัก
๑๐ ประการ เป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความเจริญ
รุ่งเรือง ความสงบสุขสันติภาพ ความเป็นผู้เป็น
อิสระ เนื้อความทุกข์เหนือปัญหาทุกอย่าง
ทุกประการ มีดังนี้

๑. “ทานัง” ทาน การให้ในที่นี้หมายถึง
ถึง ให้อวัยวะภายนอก เป็นสิ่งของอะไรต่าง ๆ
โดยต้องมีผู้รับโดยตรง จึงเป็นการให้โดยที่
เรียกว่า “ทานัง” คือทาน ให้แล้วก็มีผลเป็น
ความผูกพัน เป็นการสร้างสรรค์ความสงบสุข

๒. “สีลัง” ภาวะปกติ สีละ แปลว่า
ปกติ ภาวะปกติไม่มีอะไรวุ่นวาย รวมทั้งการ
ปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะเช่นนั้นด้วยนี้เรียกว่า สีล
สีละ

๓. “ปะริจาคัง” บริจาค คือเป็นการให้
แต่เป็นการให้ในภายในทางจิตใจไม่ต้องมีผู้
รับก็ได้ต่างจากทานัง ทานังให้อย่างมีผู้รับ
บริจาคังให้อย่างไม่ต้องมีผู้รับ บริจาคสิ่งที่
ไม่ควรมียู่ในตน อะไรที่ไม่ควรมียู่ในตน
บริจาคออกไป นี้เรียกว่าสละสิ่งที่ไม่ต้องมีผู้รับ
ไม่เข้ากับคำว่า “ทาน” “ทาน” ให้ซึ่งวัตถุ
ภายนอกมีผู้รับ “บริจาค” ให้ซึ่งสิ่งที่ไม่ควร มี

อยู่ภายในตัว ไม่ต้องมีผู้รับ

๔. “อาชชะวัง” ความซื่อตรง ความเปิดเผย ไม่เกิดโทษเกิดภัย ไม่เกิดอันตรายใด ๆ เป็นที่ไว้วางใจได้ ซื่อตรงตั้งแต่ตนเอง คือความเป็นมนุษย์ของตนเองและซื่อตรงต่อผู้อื่นซึ่งเกี่ยวข้อง โดยสรุปก็เป็นซื่อตรงต่อหน้าที่ที่จะต้องทำอีกนั่นแหละ ทำหน้าที่ให้ถูกต้องให้ซื่อตรงเพียงพอ ให้เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์นี้เรียกว่าความซื่อตรง

๕. “มัททะวัง” มัทวะ แปลว่า ความอ่อนโยนความภายนอก คืออ่อนโยนต่อบุคคลซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เป็นการสร้างสรรค์ซึ่งความรักความสามัคคี เป็นความอ่อนโยนภายนอก และความอ่อนโยนภายในคือความอ่อนโยนของจิตใจ คือจิตที่อบรมไว้ดีแล้ว มีความเหมาะสมถูกต้องอ่อนโยนพร้อมที่จะใช้ทำหน้าที่ใด ๆ ก็ได้เหมือนขี้ผึ้งที่อ่อนดีแล้วจะปั้นเป็นอะไรก็ได้ จิตใจที่อ่อนโยนแล้วเหมาะสม ที่จะปฏิบัติธรรมะอันสูงขึ้นไปได้ทุกอย่างทุกประการ จนสำเร็จประโยชน์

๖. “ตะปัง” ตะบะ โดยปกติหมายถึงวิริยะ ความพากเพียร ความบากบั่น ความก้าวหน้า ความไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่มีคุณสมบัติเผาะผลาญกิเลสและความชั่วโดยประการทั้งปวง ในที่นี้จะระบุไปยังสิ่งที่เรียกว่าอิทธิบาท ทั้ง ๔ ประการก็ได้ เป็นตะบะเผาะ

ผลาญกิเลส

๗. “อักโกธัง” ไม่โกรธ ตัวหนังสือแปลว่า ไม่กำเริบ ไม่มีความกำเริบในภายใน คือกลุ่มอยู่ในใจ ไม่มีความกำเริบภายนอก คือประทุษร้ายบุคคลอื่น ไม่กำเริบทั้งภายใน ไม่กำเริบทั้งภายนอก เรียกว่า “อักโกธัง”

๘. “อะวิหิงสา” ไม่เบียดเบียนไม่มีการกระทำอันเบียดเบียน กระทบกระทั้งตนเองหรือผู้อื่น เบียดเบียนผู้อื่นนั้นรู้จักกันดี แต่ที่เบียดเบียนตนเองนี้บางทีก็ไม่ค่อยจะรู้จัก คือถ้าเป็นการทำตนเองให้ลำบากเปล่า ๆ ก็เป็นการเบียดเบียนตนเอง เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นจะต้องทำตนเองให้ลำบากเหมือนที่ทำกันเกินกว่าเหตุทำแต่พอดีก็ไม่ต้องมีความลำบาก ถึงจะมีความลำบากก็ไม่ใช่ว่าเป็นความลำบากที่วุ่นเหวี่ยงจะทนทานหรือจะกระทำได้

๙. “ขันติ” ออดทน รอได้ คอยได้ บางทีก็แปลว่า ความสมควรเพราะเราอดทนได้ คอยได้ ก็สมควรแก่ความเป็นผู้ที่ทำอะไรได้สำเร็จ ถ้าไม่อดทน รอไม่ได้ คอยไม่ได้ก็เป็นบ้าตลอดเวลา ยิ่งเป็นผู้ใหญ่เท่าไรยิ่งจะต้องอดทนเท่านั้นอย่าเข้าใจว่าจะต้องเอาความอดทน หรือต้องอดทนนั้นไปไว้แก่ฝ่ายผู้น้อยนั้นไม่ถูกต้องยิ่งเป็นผู้ใหญ่ยิ่งจะต้องอดทนต่อความโง่งของผู้น้อย เพราะผู้น้อยมักจะเป็นคนโง่ง ไม่สมประกอบหรือไม่สามารถใด ๆ เท่าทัน

ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งทำให้ฝ่ายผู้ใหญ่ต้อง
อดทน พึงรู้ไว้ว่าความอดทนเป็นเรื่องของฝ่าย
ผู้ใหญ่ไม่ใช่ฝ่ายผู้น้อย ยิ่งเป็นผู้ใหญ่มากเท่าไร
ยิ่งจะต้องอดทนมากขึ้นเท่านั้น ยิ่งมีผู้อยู่ใน
บังคับปัญหามากเท่าไร ยิ่งจะต้องมีความ
อดทนมากขึ้นเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่ประสบ
ความสำเร็จ ขอท้าทายไว้ดังนี้

๑๐. “อะวิโรธนะ” อวิโรธนะ แปลว่า
ความไม่มีอะไรพิรุณ คือไม่ผิดไปจากแนวแห่ง
ความถูกต้อง คำว่า พิรุณ หมายความว่าผิดไป
จากแนวแห่งความถูกต้อง ที่จะนำมาซึ่งความ
ผิดพลาด คืออันตราย หรือทุกข์โศกโดยประการ
ทั้งปวง

“อะวิโรธนะ” แปลว่าไม่มีอะไรที่พิรุณคือ
ผิดไปจากทางที่ควรจะเป็น คำว่าไม่มีอะไรพิรุณนี้
อาจจะขยายใจความออกไปได้ถึงตัวเป็น
สัมมัตตะ คือความถูกต้อง ๑๐ ประการ ได้แก่
อริยมรรค มีองค์ ๘ ประการ คือถูกต้องใน
ความคิดเห็น ถูกต้องในความปรารถนา ถูก
ต้องในการพูดจา ถูกต้องในการทำงาน ถูกต้อง
ในการดำรงชีพ ถูกต้องในการพากเพียร
ถูกต้องในการมีสติควบคุมตัว ถูกต้องในความ
มีสมาธิคือจิตอันมั่นคง และในที่สุดก็มีความ
ถูกต้องในเรื่องของความรู้ขั้นสุดท้าย และก็
ถูกต้องในผล คือความหลุดพ้นจากความทุกข์
อย่างถูกต้อง คำว่าไม่มีอะไรพิรุณคือมีความ

ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ทุกอย่างทุกประการ
ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง สมกับที่อยู่เป็น
ข้อรังท้าย ข้อสำคัญที่สุดมักจะอยู่รังท้ายอย่างนี้
แล้ว “อวิโรธนะ” ความไม่มีอะไรพิรุณนี้เป็นเรื่อง
ปัญญาอย่าได้เข้าใจว่าทำไมในทศพิธราชธรรม
ทั้ง ๑๐ นี้ ไม่มีคำว่า ปัญญา มีข้อปัญญา
ปัญญาอย่างยิ่งที่ข้อสุดท้าย คือว่า “อวิโรธนะ”
ความไม่มีอะไรพิรุณ

หลักสำคัญทั้งหมดมีอยู่ในทศพิศ
ราชธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เรียกว่าไตรสิกขา
คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นตัวพรหมจรรย์ใน
พระพุทธศาสนา ดังนั้นทศพิธราชธรรม จึง
ประกอบ อยู่ด้วย ไตรสิกขา อย่างครบถ้วน
บริบูรณ์

ในหมวด ศีล ก็มีคำว่า ทานัง สีลัง
อวิหิงสัง

ในหมวด สมาธิ ก็มีคำว่า ปริจจาคัง
อาชะววัง มัททะววัง ตะปัง อักโกธัง ขันติ

ในหมวด ปัญญา ก็มีคำว่า อวิโรธนะ
ความไม่มีอะไรพิรุณ

แม้จะดูเป็น ปุณ्यกิริยา ๓ คือทาน ศีล
ภาวนา ก็ครบ แม้จะดูเป็นกุศลกรรมบท ทาง
กาย ทางวาจา ทางใจ ก็มีอยู่ครบ เมื่อว่า
โดยหลักธรรมหมวดที่เป็นหัวใจพระพุทธศาสนา
แล้วก็มีกระจายออกมาได้เป็นทศพิธราชธรรม
เห็นปานดังนี้หวังว่าจะได้ถือเอาหลักทศพิศ

ราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมะที่กระจายขยายออกมา ให้เป็นรูปชัดเจน ว่าจะต้องประพฤติกระทำ ต่อกันอย่างเป็นประโยชน์ตน เป็นประโยชน์ ผู้อื่น เป็นประโยชน์แก่โลกสามารถจะสร้าง สรรค์บ้านเมืองหรือโลกทั้งโลกนี้ให้เป็นโลกที่มี ความสงบสุข เป็นผาสุกโดยประการทั้งปวง

การดำเนินตนอยู่ด้วยการโดยเสด็จพระ ยุคลบาทในทศพิธราชธรรมเป็นการส่งเสริม ให้มีทศพิธราชธรรมโดยสะดวก ทั้งในฝ่าย สมเด็จพระบรมบพิตรราชสมภาร และทั้งในฝ่าย ประชาชนพสกนิกรทั้งหลาย ร่วมกันทำให้ ทศพิธราชธรรมแผ่ไพศาลครอบคลุมบ้านเมือง ทั่วประเทศ และทำให้เป็นหลัก ใช้เป็นหลัก ถือเป็นหลักได้ในกิจการทุกอย่างทุกประการ ในหน้าที่ที่จะประกอบกรเลี้ยงชีวิตที่ดี ใน หน้าที่ที่จะบริหารชีวิตประจำวันให้เป็นปกติสุข กิติในหน้าที่ที่จะสัมพันธ์แก่กันและกัน ให้เกิด

คำว่าเป็นเพื่อน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน และกันทั้งหมดทั้งสิ้นทั่วทั้งบ้านทั้งเมืองก็ดี ถ้าได้อาศัยหลักนี้แล้วก็จะเป็นไปได้โดยง่าย

หลักทศพิธราชธรรม ทั้ง ๑๐ ประการ ประพฤติปฏิบัติดำเนินตามรอยพระยุคลบาท ของสมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภาร อันเป็น พระประมุขของประเทศตามความหมาย ของคำว่า “ระบอบประชาธิปไตย มีพระ- มหากษัตริย์ เป็นประมุข” จะเป็นไปได้ สมจริงก็เพราะว่าพสกนิกรทั้งหลายร่วมมือ ร่วมกำลังกาย ร่วมกำลังจิตให้เกิดความเป็น ไปได้ เกิดความสะดวก หรือเกิดโอกาสในการ ที่จะสร้างสรรค์ทศพิธราชธรรมขึ้นมาทั้งสองฝ่าย ให้ถูกฝาและถูกตัว ทั้งเบื้องบนและเบื้องล่าง จนเต็มไปด้วยธรรมะคือหน้าที่ที่ถูกต้องที่จะ สร้างสรรค์ความสงบสุข สันติภาพ สันติสุข อันถาวร

* ปาฐกถาธรรมถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย วันอาทิตย์ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น.

“พระจรรย์
และ

วัตร คือปทัสสถานแห่งความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ค่านิยมของเหล่าข้าราชการทั้งปวง”

จิระภา รัตนวิบูลย์

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านพัฒนาคุณธรรม

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ.

ตลอดระยะเวลา ๕๐ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ได้ทรงครองราชย์อยู่ พระองค์ได้ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม ตามพระบรมราชปณิธาน ในพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เห็นประจักษ์แก่ประชาชนคนไทยทั่วทั้งประเทศ โดยทรงปฏิบัติตาม ราชธรรม ๑๐ หรือที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม คือธรรม ๑๐ ประการของพระราชา ได้แก่ทาน (การให้) ศีล (ความประพฤติดีงาม) บริจาคะ (เสียสละ) อหิงสา (ไม่ทำร้าย) สุจริต (จริงใจ) มัททวะ (สุภาพ อ่อนโยน) ตปะ (ความเพียร) อักโกธะ (ความไม่โกรธ) อวิหิงสา (การไม่เบียดเบียน) ขันติ (ความอดทน) และอวิโรธนะ (ความยุติธรรม) อย่างยอดเยี่ยม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในสายตาของสื่อมวลชนต่างชาติ

พระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ นอกจากจะประจักษ์ชัดแก่ประชาชนคนไทยทั่วประเทศแล้วยังขจรขยายไปไกลถึงต่างประเทศ จนถึงกับนิตยสาร The Plain Truth ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 1983 ได้ตีพิมพ์บทความถึงพระองค์ท่าน ดังปรากฏรายละเอียดจาก รายงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเม็กซิโกซิตี ประเทศเม็กซิโก ซึ่งสำนักแถลงข่าวไทย กรุงลอนดอน กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

ฉบับที่ ๓๔๗ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๖ ได้นำมาลงพิมพ์ไว้มีเนื้อความ ดังนี้

“ในภูมิภาคหนึ่งของโลกที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง วุ่นวาย สงครามและความทุกข์นั้น ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพและความสงบสุข ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากประเทศไทยมีองค์พระประมุขที่ดีนั่นเอง ถึงแม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบรัฐธรรมนูญ ทรงไว้อำนาจทางการเมืองก็ตาม แต่พระองค์ทรงได้รับความ

จงรักภักดีอย่างท่วมท้นจากประชาชนชาวไทย ไม่ว่าจะเป็นในยามที่ประเทศประสบความ ยุ่งยาก หรือมีความสงบสุข สถาบัน พระมหากษัตริย์ ก็คือ ผู้นำและหลักประกัน ของประชาชน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้ทรง ปกครองประเทศโดยอาศัยความ หวาดกลัว หรือการกดขี่ ความจงรักภักดีของประชาชน ชาวไทยที่มีต่อพระองค์และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถเป็นไปอย่างจริงใจ ซึ่งหา ได้ยากในยุคปัจจุบันล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ ก็ทรงรักประชาชนของพระองค์เช่นกัน ล้นเกล้าฯ ทั้งสอง พระองค์ตลอดจนถึงพระราชโอรสและ พระราชธิดา ได้ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประชาชน อย่างแท้จริง ในแต่ละปีพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรม ราชินีนาถ จะเสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรง เยี่ยมเยียนประชาชนในต่างจังหวัด พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้เวลา ส่วนใหญ่ เพื่อทรงพบ และฟังปัญหาของเกษตรกร

นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ นางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงริเริ่ม โครงการต่าง ๆ นับร้อยโครงการที่มีจุด มุ่งหมายเพื่อการศึกษา และความกินดีอยู่ดี

ของประชาชน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนมาก กับโครงการดังกล่าว พระองค์จะทรงวางแผน โครงการอย่างรอบคอบที่สุด เพื่อให้โครงการ ดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง ซึ่ง บรรดาประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายควรจะ ได้ดูเป็นแบบอย่าง

โครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่ม ได้แก่ โครงการพัฒนาชาวไทยภูเขา ซึ่งชาวไทยภูเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย มีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม และศาสนาที่ แตกต่างไปจากชาวไทยในที่ลุ่ม และไม่ได้มี การติดต่อกันเท่าใดนัก แต่เดิมนั้นรัฐบาลไทย มิได้ให้ความสนใจแก่ชาวไทยภูเขา มากมายนัก จนกระทั่งกลางทศวรรษที่ 1950 รัฐบาลจึง ได้หันมาสนใจชาวไทยภูเขา ก็ด้วยเหตุผล หลายประการ เป็นต้นว่า พวกชาวไทยภูเขา ทำไร่เลื่อนลอย ป่าไม้ถูกทำลาย มีการแทรก ซึมจากพวกก่อการร้ายทางภาคเหนือ โดย พยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือพวกชาวไทยภูเขา และการปลุกผีใน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ รัฐบาลมองเห็นความสำคัญที่จะต้องสนใจชาว ไทยภูเขามากขึ้น ซึ่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวได้ทรงเริ่มโครงการพัฒนาชาวไทยภูเขา โดยมุ่งทางการศึกษาก่อน

ปัจจุบัน ชาวไทยภูเขาถือว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นมิตรและเป็นผู้พิทักษ์พวกเขา พระองค์ทรงห่วงใยพวกเขาอย่างแท้จริง โดยทรงตระหนักว่า การให้ การแบ่งปัน การช่วยเหลือ การให้กำลังใจ และการให้การศึกษา นั้น อาจจะไม่ใช่วิธีการที่รวดเร็วที่สุดที่จะขจัดปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ทว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุด และเป็นเพียงวิธีการเดียวที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ยั่งยืนซึ่งทุกฝ่ายจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ไม่เพียงแต่ชาวไทยภูเขาเท่านั้นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชนุททัย และเอาพระทัยใส่ในความทุกข์ยาก น้ำพระทัยของพระองค์ยังได้แผ่ไปถึงชาวอินโดจีนอพยพที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้อีกด้วย และการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระประชวรก็เนื่องจากการที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนผู้อพยพเหล่านั้นที่บริเวณชายแดน

ในปัจจุบัน จะมีข่าวการโค่นล้มรัฐบาล การลอบสังหารผู้นำของประเทศ และการลี้ภัยของเจ้าชาย หรือกษัตริย์แทบทุกวัน แต่ทว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย ก็เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดถึงความมั่นคง สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองรัฐสามารถที่จะมีอำนาจได้ โดยไม่ต้องสร้างความหวาดกลัว หรือกดขี่ ความรัก ความห่วงใย และความขยันขันแข็งต่างหาก คือปัจจัยที่ทำให้พระมหากษัตริย์เป็นที่รักของประชาชน นับได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่โชคดีอย่างมากที่มีพระมหากษัตริย์ที่อุทิศพระองค์เพื่อประเทศชาติและประชาชน”

จากบทความข้างต้น แม้ในสายตาของต่างชาติก็ยังมองในหลวงของพวกเราว่าทรงครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรม ครบถ้วนทั้ง ๑๐ ประการ

ทศพิธราชธรรม ข้อ “ศีล”

(ความประพฤติดีงาม)

คำสดุดีในสิ่งดีพิมพ์ในตอนต้นที่ว่า “ถึงแม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบ รัฐธรรมนูญ ทรงใช้อำนาจทางการเมือง ก็ตาม แต่พระองค์ทรงได้รับความจงรักภักดี อย่างท่วมท้นจากประชาชนชาวไทย”

คำสดุดีนี้ถูกกลั่นกรองออกมาจากผู้เขียน ซึ่งเป็นคนต่างชาติ แสดงให้เห็นได้ชัดเจน ในความเป็นผู้มีศีล (ความประพฤติดีงาม) ของพระองค์ท่าน จนสามารถตรึงดวงใจ ทุกดวงให้หันมาจงรักภักดีอย่างท่วมท้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพุทธมามะกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก มิใช่ แต่เพียงที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่พระองค์ทรงเป็นผู้ที่เคร่งครัดในการปฏิบัติ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งยวด พระองค์ได้ทรงเคยมีกระแสพระราชดำรัส เมื่อคราวต้อนรับพระสันตปาปา จอห์น ปอล ที่ ๒ ประมุขแห่งศาสนจักรคาทอลิกที่เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ตอนหนึ่งว่า “คนไทย เป็นศาสนิกชนที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือ

พระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ”

พิจารณาให้ลึกซึ้ง แม้แต่ประชาชนชาวไทย ก็ยังเป็นศาสนิกชนที่ดี พระองค์ท่านในฐานะ พระประมุข และเป็นศูนย์รวมดวงใจทุกดวง พระองค์ท่านจะทรงยิ่งบริบูรณ์ด้วยศีลสัก เพียงไร

ทศพิธราชธรรม ข้อ “อวิหิงสา”

(การไม่เบียดเบียน)

คำสดุดีในย่อหน้าที่สองที่ว่า “พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงปกครอง ประเทศโดยอาศัยความหวาดกลัว หรือกดขี่ ความรัก ความห่วงใยและความขยันขันแข็ง ต่างหาก คือปัจจัยที่ทำให้พระมหากษัตริย์ เป็นที่รักของประชาชน” และในย่อหน้า สุดท้ายที่ว่า “สถาบันพระมหากษัตริย์ ของไทยได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองรัฐ สามารถที่จะมีอำนาจได้ โดยไม่ต้องสร้าง ความหวาดกลัว หรือกดขี่”

คำสดุดีดังกล่าวนี้ พิสูจน์ความเป็นผู้มี “อวิหิงสา” คือการปกครองโดยไม่เบียดเบียน ประชาชน แต่ให้ความรัก ความห่วงใย และ ความขยันขันแข็ง ด้วยราชธรรมข้อนี้ พระองค์ จึงทรงเป็นที่รักของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

ทศพิธราชธรรม ข้อ “มัททวะ” (สุภาพอ่อนโยน)

คำสดุดีในย่อหน้าที่สอง ที่ว่า “ความจงรักภักดีของประชาชนชาวไทยที่มีต่อพระองค์และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เป็นไปอย่างจริงใจ ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน”

คำสดุดีนี้ ชี้ให้เห็นว่าการที่ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างจริงใจนั้น ก็เพราะเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี “มัททวะ” คือมีความอ่อนโยน มีพระอัธยาศัยไมตรีพระองค์มีความสง่างาม อันเกิดแต่ท่วงทีกิริยาสุภาพ นุ่มนวลละมุนละไม จึงได้รับความจงรักภักดีแต่มีขาดยาเกรง

ทศพิธราชธรรม ข้อ “อวิโรธนะ” (ยึดมั่นในความยุติธรรม)

คำสดุดีในตอนท้ายของย่อหน้าที่สอง ที่ว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อทรงพบและฟังปัญหาของเกษตรกร”

คำสดุดี นี้ แสดงให้เห็นถึง การมี “อวิโรธนะ” คือความยุติธรรม พระองค์จึงทรงใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อทราบและฟังปัญหาของประชาชนด้วยพระองค์เอง ทรงวางพระองค์เป็นหลักหนักแน่น สถิตมั่นในธรรม

ทั้งส่วนยุติธรรม คือความเที่ยงธรรม และทั้งนิติธรรม คือระเบียบแบบแผนหลักปกครองตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

ทศพิธราชธรรม ข้อ “ตปะ” (ความเพียร)

คำสดุดีในย่อหน้าที่สาม ที่ว่า “นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ นับร้อยโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษา และความอยู่ดีกินดีของประชาชน”

คำสดุดีนี้ แสดงให้เห็นถึง “ตปะ” คือความพากเพียรของพระองค์ พระองค์ท่านมิได้ทรงหลงใหลหมกมุ่นอยู่ในความสุขสำราญ พระองค์ทรงมุ่งแต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจให้บริบูรณ์ จึงได้ทรงริเริ่มโครงการนับร้อยโครงการ เพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน

ทศพิธราชธรรมข้อ “ปริจจาคะ” (เสียสละ)

คำสดุดีในย่อหน้าที่สาม ตอนถัดไปที่ว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนมากกับโครงการดังกล่าว”

คำสดุดีนี้แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้
“เสียสละ” ของพระองค์ท่านเพื่อประโยชน์สุข
ของประชาชน ทรงเสียสละทั้งกำลังทรัพย์
และเสียสละความสุขสำราญของพระองค์เอง
เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

ทศพิธราชธรรม ข้อ “อาชชวะ” (ชื่อตรง สุจริตใจ จริงใจ)

คำสดุดีในย่อหน้าที่สาม ตอนสุดท้าย
ที่ว่า “พระองค์จะทรงวางแผนโครงการ
อย่างรอบคอบที่สุด เพื่อให้โครงการดังกล่าว
บรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง ซึ่งบรรดา
ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายควรจะได้ดูเป็น
แบบอย่าง”

คำสดุดีนี้เป็นความจริงแท้ พระองค์ท่าน
ทรงตระหนักในเรื่อง “ความชื่อตรง” อย่าง
ยิ่งยวดในการวางแผนโครงการทุกโครงการ
เพื่อไม่ให้มีการรั่วไหล ให้ผลประโยชน์ตกแก่
ประชาชนอย่างแท้จริง พระองค์ทรงเห็นว่า
ความสุจริต และความบริสุทธิ์ใจเป็นสิ่ง
สำคัญที่จะทำให้งานสัมฤทธิ์ผล จึงได้พระ
ราชทาน พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทาน
ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๐ ไว้ตอนหนึ่งว่า
“การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา
คือ ที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น

จะอาศัยความรู้แต่เพียงอย่างเดียวมิได้
จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจ
และความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย”

ทศพิธราชธรรม ข้อ “ขันติ” (ความอดทน)

คำสดุดีในย่อหน้าที่สี่ที่ว่า “โครงการที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่ม
ได้แก่โครงการพัฒนาชาวไทยภูเขา ซึ่งชาว
ไทยภูเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย
มีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม และศาสนา
ที่แตกต่างไปจากชาวไทยในที่ลุ่ม และไม่ได้
มีการติดต่อกันเท่าใดนัก”

คำสดุดีนี้เป็นที่เห็นได้ว่า การที่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงริเริ่มให้มีการ
พัฒนาชาวไทยภูเขา ซึ่งมีเชื้อชาติ ภาษา
วัฒนธรรม และศาสนาที่แตกต่างกับคนไทย
ทั่วไป และเป็นพวกที่ไม่มีการติดต่อกัน
เท่าใดนั้น เป็นความยากเย็นเพียงใดในการ
ที่จะริเริ่มพัฒนาชาวไทยภูเขาเหล่านั้น แต่
พระองค์มิได้ทรงหวาดหวั่นหรือท้อถอย ทรงมี
“ขันติ” (ความอดทน) แม้งานนั้นจะยากเย็น
เชิงใจลึกเพียงใด นำเบื่อนนายล็กเพียงใด
ก็ไม่ทรงท้อถอย ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละ
ทิ้งกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญอยู่โดยชอบธรรม
จนในที่สุดชาวไทยภูเขาได้มีการกินดีอยู่ดี

ทศพิธราชธรรม ข้อ “อักโกธะ”
(ความไม่โกรธ)

คำสวดตอนท้ายของย่อหน้าที่สี่ ที่ว่า
“พวกชาวไทยภูเขา ไร่เลื่อนลอย ป่าไม้
ถูกทำลาย มีการแทรกซึมจากพวกก่อ
การร้ายทางภาคเหนือ โดยพยายามที่จะมี
อิทธิพลเหนือพวกชาวไทยภูเขา และการ
ปลุกผี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้
ทรงเริ่มโครงการพัฒนาชาวเขา โดยมุ่งทาง
ด้านการศึกษาก่อน”

จากคำสวดนี้ประจักษ์ชัดว่า แม้พวก
ชาวไทยภูเขาจะไร่เลื่อนลอย ทำลายป่าไม้

พระองค์ท่านก็มีได้ทรงกริ้วกราด ไม่ทรง
ลงอำนาจแห่งความโกรธ ไม่กระทำการต่าง ๆ
ให้ผิดพลาดเสียธรรม แต่ทรงมีพระเมตตา
ประจำพระราชหฤทัย ระวังความเคืองชุ่น
วินิจฉัยความ และกระทำการด้วยจิตอัน
ราบเรียบ ด้วยการมุ่งให้การศึกษาแก่ชาว
ไทยภูเขา จนในที่สุดทรงเอาชนะใจชาวไทย
ภูเขาได้ด้วย “อักโกธะ” สมดังคำสวดใน
ย่อหน้าที่ห้าที่ว่า “ปัจจุบันชาวไทยภูเขา
ถือว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็น
มิตรและเป็นผู้พิทักษ์ของเขา”

ทศพิธราชธรรม ข้อ “ทาน” (การให้)

คำสดุดีในย่อหน้าที่ห้า ที่ว่า “ทรงตระหนักว่า การให้ การแบ่งปัน การช่วยเหลือ การให้กำลังใจ และการให้การศึกษานั้น อาจจะไม่ใช่วิธีการที่รวดเร็วที่สุดที่จะขจัดปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ทว่า เป็นวิธีการที่ดีที่สุด และเป็นเพียงวิธีการเดียวที่สามารถแก้ไขปัญหาดังที่ยั่งยืน”

คำสดุดีนี้ ยืนยันความเป็นผู้มีราชธรรม ๑๐ ข้อ “ทาน” (การให้) ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรง ให้ทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยง ช่วยเหลือประชาราษฎร โดยมีเลือกชาติศาสนา ดังคำสดุดีในย่อหน้าที่ห้า ตอนท้ายที่ลึกซึ้งกินใจว่า “ไม่เพียงแต่ชาวไทยภูเขาเท่านั้น ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัย และเอาพระทัยใส่ในความทุกข์ยาก น้ำพระทัยของพระองค์ยังได้แผ่ไปถึงชาวอินโดจีนอพยพที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้อีกด้วย และการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระประชวร ก็เนื่องจากการที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนผู้อพยพเหล่านั้นที่บริเวณชายแดน”

พระจริยาวัตร คือปทัสถาน
แห่งความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม
และค่านิยมที่ดี
ของเหล่าข้าราชการทั้งปวง

แม้เพียงสายตาของคนต่างชาติ ยังมองเห็นพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้อย่างลุ่มลึก ถึงความเป็นจริงได้เพียงนี้ในสายตาของคนไทยเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายตาของข้าราชการ ตระหนักซึ่งยิ่งกว่าหลายเท่า ในการประชุม ก.พ. ครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๐ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศไทยไว้ประการแรกใน ๙ ประการ คือ “ชาติไทย มีความเป็นปึกแผ่น มีความภูมิใจในความเป็นไทย และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” และสำนักงาน ก.พ. ได้นำเอาพระราชจริยาวัตร และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแบบอย่างเพื่อการเรียนรู้ของเหล่าข้าราชการทั้งหลาย รวมถึงการปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทด้วย เพราะพระจริยาวัตรของพระองค์ท่าน คือปทัสถานแห่งความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีของเหล่าข้าราชการทั้งปวง ***

ภูมิแผ่นดิน นวมินทร์มหาราชา

ทำนอง : สง่า อารัมภีร์, นคร ถนอมทรัพย์, แมนรัตน์ ศรีกรานนท์, ประสิทธิ์ พยอมยงค์

คำร้อง : ชาลี อินทรวิจิตร, อาจันต์ ปัญจพรรค์, สุรพล โทณะวณิก, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

เรียบเรียงเสียงประสาน : ประสิทธิ์ พยอมยงค์, กิตติ ศรีเปารยะ

บรรเลง : วงดนตรีเฉลิมราชย์, วิรัช อยู่ถาวร ผู้ควบคุมวง

SLOW MARCH

บุญของแผ่นดินไทย พ่อหลวง บันดาลให้ ที่ในยังงามมีข้าว
น้ำรินดินดีใครเล่า ทุกซิดเห็นไปบรรเทา ด้วยพระบาท
เกือบศตวรรษ ธ นำไทยทั้งชาติ พันภัย

แผ่นดินถิ่นเมืองทอง ผ่านพันโศกภัยเนื่องนอง พระทรงคุ้มครองไทยไว้
ธ เป็นพลังแผ่นดิน สمانพลังชีวินของชนชาวไทย
อุ้นใจไพร่ฟ้า พระบุญญาเกริกไกร ภูมิพลมหาราชา

MEDIUM MARCH

*(ซ้ำ) อ้าองค์สุริยศรีมีธรรมส่อง ปกครองอย่างทรงพระเมตตา
ดุจบิดรเหล่าประชา ทุกซิดอนใดใดกรายมา ใฝ่ฟ้าเป็นดังฝนดับไฟ

ภูมิใจไทย ร่วมร้อยหัวใจร่วมไฝร่วมหวัง ภูมิพลัง แผ่นดินถิ่นนี้ยิ่งใหญ่
ภูมิประวัติ ประชาชาติภูมิไผท ภาคภูมิประชาชัย ภูมิพลังแผ่นดิน

เกิดให้ นบน์อมเทิดทูน ธ เหนือเกล้า สราญนานเนาหทัยสุขล้ำสมจินต์
เฟริศแพร่วิพัฒน์ เกทภัยฟ่ายแพ้สิ้น นวมินทร์ มหาราชา ภูมิพล *(ซ้ำ)

มุมมอง : ขวัญและกำลังใจของข้าราชการคนหนึ่ง

'เห็ดหอม

“สองพระกรรมทรงสดับฟังเหตุ

สองพระเนตรทรงดูแลคอยแก้ไข

สองพระหัตถ์ทรงโอบอุ้มคุ้มครองไทย

สองพระบาทเสด็จไปในแผ่นดิน”

นี่คือพระราชจริยวัตรอันงดงามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ที่ปวงชนทั่วโลกได้รับรู้ ได้เห็น ได้ยินจากสื่อต่าง ๆ และบางคนอาจได้สัมผัสในพระเมตตากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงโอบอุ้มช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้ ทั้งทั้งแผ่นดิน ซึ่งได้ทรงบำเพ็ญตลอดเวลามานานนับหลายสิบปี

ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นข้าราชการคนหนึ่ง มองมุมแห่งความรู้สึกประทับใจและซาบซึ้งในพระราชจริยวัตรของพระองค์ที่พระราชทานขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติราชการ เพราะปลื้มปิติยินดีที่มีผู้บังคับบัญชาสูงสุดของประเทศเป็นต้นแบบของผู้บังคับบัญชาที่ดีพร้อม พระองค์ทรงรับฟังเหตุแห่งการเกิดความทุกข์ของประชาชน ทรงช่วยแก้ไข ทรงโอบอุ้ม ช่วยเหลือประชาชนในทุกแห่งหนที่ได้เสด็จไป ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม ทรงปฏิบัติต่อประชาชนอย่างมีค่านึงถึง

เชื้อชาติ ศาสนา ไม่แบ่งชั้นวรรณะ ฯลฯ

การมีผู้บังคับบัญชา ปกครองโดยธรรมนี้แหละ คือการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการในฐานะผู้ได้บังคับบัญชาที่สำคัญยิ่งตัวแปรหนึ่ง

ยิ่งในยุคที่ประเทศกำลังเผชิญกับวิกฤติทางเศรษฐกิจขณะนี้ ภาครัฐขาดงบประมาณต้องลดสวัสดิการข้าราชการลงไปหลายอย่าง เช่น ลดค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ แต่สิ่งสูงใจที่ไม่ต้องลงทุนเลยก็อาจจะสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ก็คือ ผู้บังคับบัญชาที่ประพฤติปฏิบัติต่อผู้ได้บังคับบัญชาโดยไม่เลือกปฏิบัติ เคยมีงานวิจัยของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทย สัมภาษณ์ความคิดเห็นของข้าราชการว่าต้องการผู้บังคับบัญชาที่มีบุคลิกภาพแบบใด คำตอบที่ได้คือ บุคลิกภาพของผู้บังคับบัญชา ไม่ว่าจะเป็นคนอารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใสหรือเจ้าระเบียบเคร่งขรึม หรือค่อนข้างดุ ฯลฯ จะ

อารมณ์ใด หรือบุคลิกภาพแบบใด ข้าราชการ
ก็ยอมรับได้ ถ้าปฏิบัติต่อทุกๆ คนเหมือนกัน
คือ ถ้าเป็นคนดุก็ดุทุกคนเหมือนกัน
หรือยิ้มทักทายข้าราชการก็ยิ้มเหมือนกัน
หมดคือ พุดง่าย ๆ ไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ใด
บังคับบัญชาตนเอง

ผู้เขียนภาคภูมิใจที่สุดที่ได้เป็นข้า
ราชการไทย เป็นข้ารับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท
ของในหลวง พระผู้เป็นต้นแบบในอุดมคติ
ของทุกสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น ทรงเป็นดั่ง
บรมครู ทรงเป็นอัครศิลปินฯ แต่ผู้เขียน
เทิดทูนพระองค์ท่านดังผู้บังคับบัญชาสูงสุด
ของชาติ พระองค์คือผู้บังคับบัญชาในอุดมคติ
ที่ข้าราชการทั้งประเทศปรารถนาจะขออาศัย
ร่วมบุญบารมี ความจงรักภักดีที่เกิดขึ้นใน
จิตใจของพวกเราเกิดขึ้นมาเองโดยไม่มีใคร
บังคับ

และผู้เขียนโชคดีที่อยู่ในหน่วยงานของ
องค์การตัวอย่าง มีผู้บังคับบัญชาเจริญตาม
รอยพระยุคลบาท นับตั้งแต่เบอร์หนึ่งของ
หน่วยงานท่านผู้อาวุโสนายกรัฐมนตรีและ
ลูกจ้างทุกคนอย่างเสมอภาค นี่คือขวัญและ
กำลังใจที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องใช้งบประมาณ

ของรัฐ แค่คำทักทายถามทุกข์สุข การกล่าว
แสดงความยินดี และการสอนงานผู้ใต้บังคับ
บัญชา จนผู้เขียนรู้สึก ว่า

“ท่านการุณย์อุ้มใจให้ความรู้

คำว่าครูยิ่งใหญ่โตมิปาน”

เพียงเท่านี้ก็ทำให้ผู้เขียนรักหน่วยงาน
ของเรา รู้สึกที่ทำงานอบอุ่นเหมือนบ้านของ
เราเอง ยิ่งวิสัยทัศน์ ที่มองการณ์ไกล ปฏิรูป
ระบบราชการเพื่อร่วมช่วยประชาชนให้พ้น
ฝ่าผ่านพ้นวิกฤติทางเศรษฐกิจของชาติด้วย
แล้วผู้เขียนยังปลื้มปิติยินดีที่อยู่หน่วยงานนี้
มากที่สุด

การปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดย
ธรรม เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการ
ปฏิบัติราชการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยไม่ต้อง
ลงทุน และเกิดผลดีต่อประชาชนจะได้รับ
บริการจากข้าราชการโดยไม่เลือกปฏิบัติ
เช่นกัน และเป็นการเจริญตามรอยเบื้อง
พระยุคลบาท ปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี
เพื่อเป็นราชสักการะถวายแด่ในหลวงของเรา
เนื่องในวโรกาสที่พระองค์ท่านเจริญพระชน
มายุครบ ๖ รอบ

เรียงความเฉลิมพระเกียรติ ได้รับรางวัลของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
“พระบารมียังยืนนาน คนพิการ่วมสกุติ ๗๒ พรรษามหาราชา”

สุนันท์ ลีลาวชิโรภาส*

ประเทศไทยของเรามีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขในการปกครองแผ่นดินมานานหลายร้อยปี หลายพระราชนัดและหลายแผ่นดิน นับตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีสืบต่อมากรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบันนี้ เราเคยมีพระมหากษัตริย์ทรงปกครองมาตลอดร่วมห้าสิบแผ่นดินแล้ว จึงนับได้ว่าชาติไทยได้เกิดทุนและสัจการะต่อพระเจ้าอยู่หัวมาตลอดชีวิตของความเป็นไทย

ประเทศไทยมีพระเจ้าอยู่หัวมาโดยตลอด แต่มีบางพระองค์เท่านั้นซึ่งประชาชนถวายพระราชสมัญญาเป็นมหาราชและมีมหาราชเพียงพระองค์เดียวที่เสด็จดำรงสิริราชสมบัติยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในประวัติศาสตร์ของชาติไทย มหาราชพระองค์นั้นคือ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช” หรือ “ในหลวง” ของเรา

ในหลวงทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยผู้ถึงพร้อมด้วยพระบุญญาธิการ และทศพิธราชธรรม นับถึง พ.ศ. ๒๕๔๒ นี้ ทรงเจริญพระชนมายุเจ็ดสิบสองพรรษา และหากนับเวลาที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ก็ทรงดำรงรัชกาลที่ยืนนานกว่า พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์

นับตั้งแต่ในหลวงได้ประกาศพระบรมราชปณิธานในอันที่จะปกครอง แผ่นดินโดยธรรม ได้ทรงพระวิริยะอุตสาหะตรากตรำบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อประโยชน์สุขแห่งปสกนิกรทุกหมู่เหล่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการพระองค์ทรง สนพระทัยเป็นพิเศษ ทรงเชื้ออาทรคำนึงในทุกข์สุขของคนพิการ เสมอเหมือนทุกข์สุข แห่งพระองค์ ทรงพระราชอุตสาหะเสด็จพระราชดำเนินไปศึกษาสภาพชีวิตของ พสกนิกรทั่วทุกภูมิภาคแม้ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคม ก็ได้ทรงย่อท้อต่อความ ลำบากตรากตรำพระวรกาย มีพระราชประสงค์จ้านงในพระราชหฤทัยที่จะให้อาณา ประชาราษฎร์มีความเกษมสุขโดยเสมอภาคตามควรแก่อัตภาพ

ในหลวงทรงเข้าถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของคนพิการซึ่งไม่ แตกต่างจากประชาชนทั่วไปคือ คนพิการต้องการขวัญและกำลังใจเพื่อใช้ต่อสู้ กับความทุกข์ที่เขาพิการ พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์เพลง “ยิ้มสู้” พระราชทาน แก่คนพิการ เพื่อบำรุงขวัญ สร้างกำลังใจ ปลุกพลังชีวิตให้แก่คนพิการ ทำให้ลืม ความทุกข์ที่เกิดเนื่องมาจากความพิการเพราะเนื้อร้องของเพลงนี้ พระองค์ทรงเน้นชี้ ให้คนพิการตระหนักและทราบว่าความสุขที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ใจ ถ้าใจมีความสุขด้วย การกระทำความดีรักษาคิดใจให้งดงาม ทรงแนะนำให้คนพิการยิ้มสู้ให้จิตใจเบิกบาน เมื่อจิตแจ่มใส ปัญหาทุกสิ่งในชีวิต ก็สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปด้วยดี

ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทเพลงพระราชนิพนธ์ ‘ยิ้มสู้’ มีคุณค่ามหาศาล เป็นเพลงปลุกขวัญปลุกพลังชีวิตสร้างกำลังใจให้คนพิการสู้ชีวิต จึงเหมือนเพลง ชุบชีวิตให้คนพิการ ดังนั้นจึงมีต้องสงสัยเลยว่า ทำไมคนพิการทุกคนนิยมชมชอบ อยากร้องเพลงนี้กันบ่อย ๆ โดยไม่เคยเบื่อหน่ายเลย บางคนร้องเพลงนี้วันละหลาย ๆ เทียว เสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีแก่คนพิการ เราไม่ค่อยเคยรับทราบข่าวว่าคนพิการกระทำ อัตวินิบาตกรรมทุกวันนี้เคยเห็นแต่ข่าวคนร่างกายปกติไม่พิการฆ่าตัวเองตายกันบ่อย ๆ นั้นอาจจะเพราะคนไม่พิการไม่เคยได้ยินได้ฟังเพลง “ยิ้มสู้” ผู้เขียนจึงขออัญเชิญ

เนื้อเพลงพระราชนิพนธ์มาบางส่วน

“...คนเป็นคนจะจนหรือมี	ร้ายหรือดีคงมีหวังอยู่
ยามปวงมารมาพาลลบหลู่	ยิ้มละไมใจสู้หม่อมวลเภทภัย
ใฝ่กระทำความดีให้มีจิตโสกา	สร้างแต่ความเมตตาหาความสุขสันต์ไป
จะสบความสุขสันต์สำคัญที่ใจ	เฝ้าแต่ยิ้มสู้ไปแล้วใจชื่นบาน”

ในหลวงของเราทรงมีพระราชจริยวัตรอันงดงามไม่ถือพระองค์ ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับคนพิการอย่างเป็นกันเอง ทรงรับสั่งให้คนพิการเข้าพระราชวังเข้าเฝ้าพระองค์ เพื่อทรงสอนการเป่าแซ็กโซโฟน (SAXOPHONE) ด้วยพระองค์เอง ทั้งยังพระเมตตาให้เข้าเฝ้าแสดงถวายต่อหน้าพระที่นั่งในพระราชวังหลายครั้ง เมื่อคนพิการ (ตาบอด) จับคลำเครื่องดนตรีของพระองค์ ก็ทรงอธิบายเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นโดยละเอียด แล้วทรงดนตรีร่วมกับวงดนตรีของคนตาบอดหลายครั้ง

ในหลวงเคยพระราชทานเลี้ยงอาหารในพระราชวังสวนจิตรลดาหลายครั้ง แก่นักเรียนตาบอดเสมอและในงานวันคนพิการของทุกปีทรงพระราชทานอาหารเลี้ยงทั้งคนพิการและประชาชนทุกคนที่ไปร่วมงานนอกจากนั้นทุกครั้งที่เสด็จไปตามท้องที่ต่าง ๆ พระองค์จะทรงไต่ถามทุกข์สุขคนพิการ หากเจ็บป่วยหนักจำเป็นต้องได้รับการรักษารีบด่วนหรือต่อเนื่องจะทรงพระกรุณารับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์จนหายดี

ในหลวงทรงสร้างกำลังใจให้คนพิการมีความหวังที่จะต่อสู้กับความทุกข์ยากทั้งปวง ทรงวางแนวทางในการประกอบอาชีพ ทรงส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดสอนแนะนำวิธี สาธิตการประกอบอาชีพให้แก่คนพิการ เพื่อให้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่นเป็นหนทางสร้างคุณภาพภูมิใจแก่คนพิการ สร้างความผาสุกในการดำรงชีวิตตามควรแก่อัตภาพและตามสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น

พระองค์ทรงห่วงใยในความทุกข์ยากของคนพิการอย่างมิเสื่อมคลาย ในหลวงจึงเป็นความหวังและเป็นที่พักพิงของปวงเหล่าคนพิการซึ่งเกิดทุกข์ไว้นือสิ่งอื่นใด ตราบจนกระทั่งบัดนี้ ย่อมไม่มีผู้ใดปฏิเสธได้ว่าแผ่นดินสยามมีความเป็นอันหนึ่ง

อันเดียวกัน มีความเสมอภาคเป็นหนึ่งเดียว มีความร่มเย็นเป็นสุข ก็เพราะในหลวง
ผู้ทรงเป็นที่รักยิ่งของคนพิการ

พระองค์ทรงเป็นจุดรวมความรักความภักดีของคนไทยรวมทั้งคนพิการด้วย
ทั้งทรงเป็นที่ยึดเหนี่ยวเพียงสิ่งเดียวที่ทำให้ไทยยังเป็นไทยอยู่ได้ตลอดไป พระมหา
กรุณาธิคุณอันล้นพ้นนี้จะติดตรึงแน่นอยู่ในใจทุกดวงของคนพิการตลอดไปชั่วนิรันดร์

ในวโรกาสอันเป็นมงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ผู้เขียนขอ
เชิญชวนคนพิการและคนไทยทั้งมวลร่วมกันเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทสร้าง
ความสามัคคี ร่วมกันพัฒนาประเทศเพื่อเมืองไทยของเรา มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันเหมือนดังในหลวงทรงพระเมตตาต่อคนพิการ เพื่อถวายเป็นราชสักการะ
แสดงความจงรักภักดี เป็นการสดุดีพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์และขอพระราชทาน
พระราชวโรกาสน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขออำนาจคุณพระศรี
รัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์บรรดามีในโลก จงอภิบาลรักษาในหลวงผู้ทรงพระคุณอันล้ำเลิศ
ทรงยิ่งด้วยน้ำพระราชหฤทัย จงทรงพระเกษมสำราญ พระบารมียั่งยืนนาน เป็น
มิ่งขวัญคุ้มครองปกป้องคนพิการชั่วนิรันดร์

* นางสาว สุนันท์ สิลาวชิโรภาส ข้าราชการ กองกลาง สำนักงาน ก.พ. ผู้ได้เข้าเฝ้าฯรับประทานรางวัล
จากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุเสด็จเป็นองค์ประธาน ในงานวัน
คนพิการครั้งที่ ๓๕ ประจำปี ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ณ สวนอัมพร ในฐานะผู้ได้รับรางวัล
ที่ ๓ ในการจัดประกวดเรียงความของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่ง

มนตรี สุวรรณพานิช*

การอุทธรณ์เป็นกระบวนการบริหารงานบุคคลในระบบคุณธรรมตามหลักความมั่นคงในอาชีพ เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมและความมั่นคงในอาชีพแก่ข้าราชการพลเรือน ผู้บังคับบัญชาต้องเพิ่มความระมัดระวังในการพิจารณาและการสั่งลงโทษทางวินัย การอุทธรณ์เป็นวิธีการที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไต่สวนเรื่องของตนขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ตน

การอุทธรณ์คำสั่งและการพิจารณาอุทธรณ์ มีปัญหาเกิดขึ้นโดยตลอดนับตั้งแต่

เริ่มใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน แม้กระทั่งขณะใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งถูกยกเลิกไปแล้ว และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๘๓ ได้บัญญัติว่าโทษผิดวินัยมี ๖ สถาน คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือนให้ออก ปลดออก ไล่ออก แต่ในที่นี้จะเสนอปัญหาการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์โทษสถานเบา คือ

* นิติกร ๘ กลุ่มอุทธรณ์และร้องทุกข์ สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ.

ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน
เท่านั้น

การอุทธรณ์โทษสถานเบา ตามมาตรา
๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ บัญญัติให้อุทธรณ์
ต่อผู้บังคับบัญชาภายในสิบห้าวันนับแต่วัน
ทราบคำสั่ง

แต่การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
ในกฎ ก.พ.

สำหรับกฎ ก.พ. ในเรื่องนี้ คือ กฎ ก.พ.
ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ได้กำหนดไว้ใน
ข้อ ๓ ว่า การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์
ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนให้อุทธรณ์
ต่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดผู้บังคับ
บัญชาของผู้ถูกลงโทษ ในกรณีที่อธิบดีหรือ
ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้สั่งลงโทษให้อุทธรณ์
ต่อปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชาของผู้ถูก
ลงโทษ ในกรณีที่ปลัดกระทรวงเป็นผู้สั่ง
ลงโทษให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดของ
ผู้ถูกลงโทษ และในกรณีที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
เป็นผู้สั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรี
ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล ที่กล่าวมานี้เป็น
การปูพื้นฐานให้ทราบถึงหลักกฎหมายในเรื่องนี้
ให้อยู่ในขณะนั้น

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของกรม
สามัญศึกษาที่ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ

ขึ้นสอบสวนนาย ก. ตำแหน่งผู้อำนวยการกอง
กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้าย
แรงและคณะกรรมการสอบสวนเห็นควร
ลงโทษให้ออกจากราชการฐานประพฤติชั่ว
อย่างร้ายแรง แต่อธิบดีกรมสามัญศึกษา
เห็นว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ควรได้
รับโทษลดขั้นเงินเดือน ๒ ขั้น และได้ส่งเรื่องให้
อ.ก.พ.กระทรวงศึกษาธิการพิจารณา ตาม
มาตรา ๘๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่
๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ที่ประชุม
อ.ก.พ.กระทรวงมีมติให้ลดขั้นเงินเดือน ๒ ขั้น
แล้วรายงานการลงโทษตามมาตรา ๙๒ แห่ง
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ได้พิจารณาเห็นชอบด้วยกับการสั่งลงโทษ
ดังกล่าวแล้ว ต่อมานาย ก.ได้อุทธรณ์คำสั่ง
ลงโทษดังกล่าวต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ตามมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔

กรณีจึงมีปัญหว่าการอุทธรณ์คำสั่ง
กรมสามัญศึกษาที่สั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน
๒ ขั้น ตามมติ อ.ก.พ. กระทรวงศึกษาธิการ
ต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามมาตรา ๑๐๔
แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ ประกอบกับกฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์นั้นถูกต้องหรือไม่ และปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะมีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์นี้ได้หรือไม่ อย่างไร

ผู้เขียนได้รับมอบหมายให้พิจารณาเรื่องนี้ เห็นว่ากรณีนี้เป็นการวินิจฉัยอำนาจ ปลัดกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษตามมติ อ.ก.พ.จังหวัด หรือมติ อ.ก.พ.กระทรวง ซึ่ง ก.พ.ยังไม่เคยมีแนวทางพิจารณามาก่อน ในเบื้องต้นจึงต้องพิจารณาไปตามหลักกฎหมายมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกอบด้วยกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ข้อ ๓ ดังกล่าวมาข้างต้น กล่าวคือเมื่อกรณีปรากฏว่าอธิบดีเป็นผู้สั่งลงโทษก็ต้องอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง และปลัดกระทรวงเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์

โดยที่คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยพิจารณาปัญหาเรื่องการรายงานการลงโทษแล้วมีมติเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๑๒ ว่าการที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้สั่งลงโทษ จะเพิ่มโทษลดโทษ หรือยกโทษ ตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้นั้น จะต้องเป็นเรื่อง

การกระทำผิดวินัยที่อยู่ในอำนาจของผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำผิดวินัยพิจารณาลงโทษได้เอง มิใช่เป็นเรื่องการกระทำผิดวินัย ซึ่งต้องให้ อ.ก.พ.จังหวัดหรือ อ.ก.พ.กระทรวงพิจารณา ซึ่งต่อมา ก.พ.ก็ได้ยึดแนวทางการวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาในการตอบข้อหารือของกรมการพัฒนารัฐบาลนครราชสีมา โดยมติ อ.ก.พ. จังหวัด สงขลาให้เจ้าหน้าที่พัฒนารัฐบาลนครราชสีมา ๒ ออกจากราชการ ฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่กรมการพัฒนารัฐบาลนครราชสีมาเห็นว่าข้าราชการผู้นี้มีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ต่อมาปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณารายงานการลงโทษตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เห็นว่าพฤติการณ์ของข้าราชการผู้นี้เป็นเพียงเรื่องไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ แล้วได้สั่งลงโทษตัดเงินเดือนกรมการพัฒนารัฐบาลนครราชสีมาจึงหารือว่า กรณีเช่นนี้ ปลัดกระทรวงมีอำนาจที่จะสั่งลงโทษได้หรือไม่ ซึ่ง ก.พ.พิจารณาแล้วมีมติว่า กรณีของข้าราชการผู้นี้ซึ่งถูกผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรีสั่งลงโทษให้ออกจากราชการตามมติ อ.ก.พ.จังหวัด ปลัดกระทรวงมหาดไทย

จึงไม่มีอำนาจสั่งลดโทษ

สำหรับปัญหาที่กำลังพิจารณาอยู่นี้ เมื่อพิจารณาตามแนวทางดังกล่าวทำให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการไม่มีอำนาจพิจารณาเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือยกโทษ แก่นาย ก. ผู้อุทธรณ์แล้ว เช่นนี้ จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติว่ากรณีนี้จะต้องอุทธรณ์ต่อใคร และใครเป็นผู้พิจารณา ผู้เขียนจึงได้หาทางออกเพื่อแก้ปัญหา โดยเสนอความเห็นว่าการให้คำแนะนำแก่กระทรวงศึกษาธิการนำเรื่องอุทธรณ์รายนี้เสนอ อ.ก.พ.กระทรวง ซึ่งเป็นคณะบุคคลเพื่อพิจารณาต่อไป

เมื่อนำปัญหานี้เข้าสู่การพิจารณาของ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๓๕ แล้ว อ.ก.พ.มีมติให้เสนอ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการพิจารณา โดย อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย โดยฝ่ายที่ ๑ มีความเห็นเช่นเดียวกับผู้เขียนว่าควรให้คำแนะนำกระทรวงศึกษาธิการ ให้นำเรื่องอุทธรณ์รายนี้เสนอ อ.ก.พ.กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาต่อไป และฝ่ายที่ ๒ เห็นว่าตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๑๐๔ ประกอบด้วยกฎ ก.พ.ฉบับที่ ๑๐ กำหนดให้กรณีเช่นนี้ต้องอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง และให้

ปลัดกระทรวงสั่งการ ทั้งไม่ปรากฏข้อห้ามไว้ กรณีนี้จึงต้องอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง และปลัดกระทรวงมีอำนาจพิจารณา ต่อมาได้มีการนำเสนอ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการพิจารณาเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๕ แล้ว อ.ก.พ.มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย เช่นเดียวกัน แต่ อ.ก.พ. ๔ ฝ่ายข้างมากมีความเห็นว่ากรณีนี้ผู้อุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ และปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์

การที่ผู้เขียนเสนอความเห็นต่อ อ.ก.พ. ว่าควรแนะนำให้กระทรวงศึกษาธิการนำเรื่องอุทธรณ์รายนี้เสนอ อ.ก.พ.กระทรวงพิจารณา เป็นการเสนอความเห็นที่เป็นไปในทางแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้คณะบุคคลพิจารณา จะได้มีความเป็นธรรมมากขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็เพื่อให้องค์กรที่เป็นคณะบุคคลเป็นผู้พิทักษ์ระบบคุณธรรม ความคิดเห็นที่ให้คณะบุคคลพิจารณานี้ ในเวลาต่อมาคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้นำมาเป็นหลักการในการยกร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ปรากฏดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งใช้บังคับอยู่ใน

ปัจจุบันนี้ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๕ ดังนี้
การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัด
เงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ให้อุทธรณ์ได้
ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง โดย
ให้อุทธรณ์ดังนี้

(๑) การอุทธรณ์คำสั่งของผู้บังคับ
บัญชาในราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่ต่ำกว่า
ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.
จังหวัด และให้ อ.ก.พ.จังหวัดเป็นผู้พิจารณา
อุทธรณ์เมื่อ อ.ก.พ.จังหวัดมีมติประการใด
ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไป
ตามนั้น

(๒) การอุทธรณ์คำสั่งของผู้บังคับ
บัญชาในราชการบริหารส่วนกลางที่ต่ำกว่า
อธิบดีให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.กรม และให้
อ.ก.พ.กรมเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์ เมื่อ
อ.ก.พ.กรมมีมติเป็นประการใด ให้อธิบดีสั่ง
หรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

(๓) การอุทธรณ์คำสั่งของผู้ว่าราชการ
จังหวัด หรืออธิบดี ให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.
กระทรวงเจ้าสังกัด และให้ อ.ก.พ.กระทรวง
เป็นผู้พิจารณา เมื่อ อ.ก.พ.กระทรวงมีมติ
ประการใดให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดสั่งหรือปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามนั้น

ส่วนการลงโทษสถานหนัก ตาม
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๓๕ อันได้แก่โทษไล่ออก ปลดออก

(ไม่มีโทษให้ออก) นั้นยังคงให้อุทธรณ์ต่อ
ก.พ.เหมือนเดิม

อย่างไรก็ดีการอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๕
ก็ใช้ว่าจะไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ปัญหาเกิด
ขึ้นว่า การอุทธรณ์คำสั่งของปลัดกระทรวง
ที่สั่งลงโทษ (สถานเบา) แก่ข้าราชการใน
สำนักงานปลัดกระทรวงนั้น จะต้องอุทธรณ์
ต่อ อ.ก.พ.กระทรวงตามมาตรา ๑๒๕ (๓)
หรืออุทธรณ์ต่อ ก.พ.ตามมาตรา ๑๒๕ (๔)
แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

สำหรับเหตุผลของฝ่ายที่เห็นว่าต้อง
อุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.กระทรวงนั้นมีด้วยกัน ๓
ประการดังนี้

ประการแรก พิจารณาตามพระราช
บัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.
๒๕๓๔ หมวดที่ ๒

มาตรา ๑๘ บัญญัติว่า “ให้จัดระเบียบ
ราชการของกระทรวง ดังนี้

(๑) สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง

(๓) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ
อย่างอื่น เว้นแต่บางกระทรวงเห็นว่าไม่มี
ความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็น
กรมก็ได้

ให้ส่วนราชการตาม (๒) และส่วน
ราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (๓) มีฐานะ

เป็นกรม.....”

มาตรา ๒๑ บัญญัติว่า “กระทรวง นอกจากมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

เมื่อพิจารณาทั้งสองมาตรานี้แล้ว เห็นว่าปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงในฐานะอธิบดี ตามมาตรา ๓๒ วรรคสอง

ประการที่สอง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๒๕ (๓) ที่บัญญัติว่าการอุทธรณ์คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดี ให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.กระทรวง และให้ อ.ก.พ.กระทรวงเป็นผู้พิจารณา ฉะนั้น การอุทธรณ์คำสั่งของปลัดกระทรวงที่สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนแก่ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง จึงต้องอุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.กระทรวง ส่วนคำสั่งของปลัดกระทรวงตามมาตรา ๑๒๕ (๔) เป็นการสั่งในฐานะปลัดกระทรวงซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการของส่วนราชการอื่นในกระทรวง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๒๑ (๒)

ประการที่สาม ตามระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๔ ก็ได้กำหนดไว้ว่าเมื่ออธิบดี หรือปลัดกระทรวง ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงในฐานะอธิบดี ได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้ใดแล้ว ให้รายงานไปยัง อ.ก.พ.กระทรวง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๑๒๕ (๓) ดังกล่าว

ผู้เขียนเห็นว่าปัญหานี้ยังไม่เคยมีแนวทางหรือบรรทัดฐานมาก่อน และเคยปรากฏว่ามีข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงที่ถูกปลัดกระทรวงลงโทษสถานเบา บางรายได้อุทธรณ์คำสั่งต่อ อ.ก.พ.กระทรวง แล้ว อ.ก.พ.กระทรวงนั้นก็รับพิจารณาอุทธรณ์ให้โดยอาศัยเหตุผล ๓ ประการดังกล่าว แต่ขณะเดียวกันเมื่อมีกรณีทำนองเดียวกันนี้ได้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ตามมาตรา ๑๒๕ (๔) ก.พ.ก็รับพิจารณาให้ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ จึงได้หยิบยกปัญหานี้ให้ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ได้พิจารณาเพื่อเป็นบรรทัดฐาน โดยได้เสนอความเห็นดังนี้

๑. ตามมาตรา ๑๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งโทษสถานเบาไว้ความว่า ถ้าเป็นการอุทธรณ์คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดีให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.กระทรวง ถ้าเป็นอุทธรณ์คำสั่งของบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งปลัดกระทรวงให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. เห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวมิได้ระบุแยกฐานะไว้แต่อย่างใดว่าเป็นการอุทธรณ์คำสั่งของปลัดกระทรวงในฐานะอธิบดี หรือปลัดกระทรวงในฐานะปลัดกระทรวง

๒. การที่จะนำพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๑ (๓) ซึ่งบัญญัติให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวงจึงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงในฐานะอธิบดี ตามมาตรา ๓๒ วรรคสอง มาใช้เพื่อพิจารณาประกอบในการตีความถึงฐานะของปลัดกระทรวง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๕ (๔) จึงน่าจะยังไม่เป็นการถูกต้อง โดยเหตุที่ว่าตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หมวดที่ ๒ นี้ เป็นการบัญญัติถึงการจัดระเบียบราชการในกระทรวงเพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างของกระทรวงและทราบถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติราชการ

๓. จากระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและ

การออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๙) ข้อ ๑๔ ที่กำหนดไว้ว่า “เมื่ออธิบดีหรือปลัดกระทรวง ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการพลเรือนสามัญในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวงในฐานะอธิบดี ได้ดำเนินการทางวินัย....” ทำให้เห็นได้ว่าเป็นการระบุถึงฐานะของปลัดกระทรวงไว้อย่างชัดเจนตามความมุ่งหมายของระเบียบดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๒๕ (๔) ซึ่งเป็นกฎหมายหลัก และมีได้แยกฐานะของปลัดกระทรวงไว้ ดังนั้นเมื่อปลัดกระทรวงสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง ผู้ถูกลงโทษจึงน่าจะต้องอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ตามมาตรา ๑๒๕ (๔)

ในที่สุด อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ได้พิจารณากรณีนี้แล้วมีมติว่าเรื่องเช่นนี้ให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. และ ก.พ.เป็นผู้พิจารณา ซึ่งต่อมาสำนักงาน ก.พ.ได้มีหนังสือเวียนไปยังสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง ทุกกระทรวง และสำนักงานปลัดทบวง ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๓/๓๓๓ - ๓๔๕ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๑ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันต่อไป *

อินไซด์ราชการ

‘นวนิพย์

คอลัมน์นี้เป็นคอลัมน์ใหม่ เปิดขึ้นแบบบันเทิงคดี เพื่อคลายเครียด สะกิด เกา
เข้าแหย่ หยิกแถมหยอก จะนำลงฉบับละ ๑ ตอน

ฉบับนี้ตอน

ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า

เห็นชื่อเรื่องแบบนี้แล้วอดนึกถึงศรีธนญชัย
ไม่ได้มันส์ในอารมณ์แค่นั้นกับความฉลาดล้นปนเถร
ตรงของเขา เรา ๆ คงทราบกันดี แต่ขายดีเป็นเทน้ำ
เทท่าในที่นี้เป็นเรื่องจริง ไม่อิงนิยาย.....นิทาน.....นิโคติน
แบบว่าเกิดขึ้นในยุคไอเอ็มเอฟแบบสุดๆ เหตุเกิด ณ
สำนักงาน ก.พ. (อีกแล้ว) หลังจากที่ยื่นหรืออีก การ
สอบระดับปริญญาตรี ภาค ก. ใ่ว้นหลายเดือน
พอมีมติให้เปิดสอบใหม่ ผู้ช่นร้อยเอ็ดเจ็ดย้านน้ำ
ก็ไหลทะลักมาซื้อใบสมัครสอบ แบบมิดฟ้ามวดิน
แบบคั่งคอขวด ทำให้บริเวณสำนักงาน ก.พ.แคบไป
ถนัดใจยังกะมีคอนเสิตแบบเบิร์ดเบิร์ด หรือมีการ
แสดงของแกรมมี่ บวก อาร์.เอส ปะทะ เจ.เอส.แอล
หรือมีลูกทุ่งเวทีไท อะไรประมาณนั้น

ใบสมัครสอบเป็นหมื่น ๆ ชุด ขายดีเป็น
เทน้ำเทท่าจนไม่พอขายต้องขยายต้องเพิ่มเป็นเรือน
แสน ผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ระดมแก้
ปัญหาใบสมัครสอบไม่เพียงพออย่างเร่งด่วนรวดเร็ว
สายฟ้าแลบยิ่งกว่าการแก้ปัญหา นักศึกษาพม่าจับ
ตัวประกันซะอีก

เฮ้! ว่าเข้าไปโน้น ถ้าเป็นภาคเอกชนก็คง
แยบปีไปตาม ๆ กันที่ยอดขายทะลุเป้าทำให้หน่วย
งานประสบความสำเร็จสูงสุด แต่เป็นภาคราชการ
ก็ดูดีน่าฮือฮาที่มีปรากฏการณ์แบบนี้ แต่ถ้ามองให้
ลึกซึ้งอย่างจริงจังจริงใจ จะเห็นว่าการที่ใบสมัครสอบ
ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า นั้นไม่ใช่เรื่องน่าชื่นชมหรือเป็น
ตัวชี้วัดว่าราชการประสบความสำเร็จในการหารายได้
เข้ารัฐได้อย่างน่าตื่นตันทึ่ง แต่จะเห็นความไม่ปกติ
แฝงอยู่ นั่นคือภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการ
จัดหางาน สร้างงานให้ประชาชนที่กำลังตกงาน
ว่างงานเป็นจำนวนมากมาด้วยผลวิกฤตเศรษฐกิจ
ที่ยังไม่รู้ว่าจะแก้ไขอย่างไร ซึ่งก็ฝากความหวังไว้กับ
การบริหารงานของราชการว่าจะปฏิรูประบบราชการ
เพื่อส่งเสริมผลักดันความอยู่รอดของไทยได้สัมฤทธิ์ผล
หรือไม่ คงต้องรอลุ้นระทึกกันต่อไป ช่วงหนึ่งหรือ
ช่วงกาลนาน ค้นหาคำตอบกันเองนะจะบอกให้

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า แปลว่า เช็งลื้ออ้อจ้!

การแก้ปัญหาการใช้เงินไม่ทันในปีงบประมาณ

สมพงษ์ วงศ์วิวัฒน์ *

นับเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว ที่ปัญหา ส่วนราชการไม่สามารถเบิกจ่ายเงินงบประมาณ รายจ่ายประจำปี ได้ทันภายในกำหนดเวลา ของปีงบประมาณ

ปีนี้ก็เช่นเดียวกัน ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ โดยยังไม่ได้รับการแก้ไขแต่อย่างใด

ข้อมูลจากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ปรากฏว่า เมื่อสิ้นเดือนมิถุนายน ๒๕๔๒ ส่วนราชการต่าง ๆ ได้มีการเบิกจ่าย

เงินงบประมาณไปแล้ว เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๙๔,๔๓๘.๗ ล้านบาท คิดเป็นอัตราร้อยละ ๕๙.๙๓ ของงบประมาณทั้งปี ซึ่งตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้ ๘๒๕,๐๐๐ ล้านบาท จึงยังคงเหลือเงินงบประมาณที่ยังไม่ได้เบิกจ่าย ถึงร้อยละ ๔๐ หรือคิดเป็นเงินประมาณ ๓๓๐,๕๖๐ ล้านบาท

จึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จะสามารถเบิกจ่ายเงินงบ

* ที่ปรึกษาระบบราชการ สำนักงาน ก.พ.

ประมาณส่วนที่เหลือนี้ได้ทันในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ เพราะระยะเวลาที่ผ่านมาแล้ว ๙ เดือน สามารถเบิกจ่ายเงินงบประมาณได้เพียง ๖๐% เท่านั้น

แม้ว่ากรมบัญชีกลางจะได้กำหนด มาตรการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีโดยออกกฎจ้หน่วยงานเร่งรัดให้ ส่วนราชการถลุงเงินงบประมาณให้เข้าเป้า

นอกจากนั้น นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี รองนายกรัฐมนตรี ยังได้กำชับว่า หาก หน่วยงานใดเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามเป้า อาจ จะมีการต้องตดงบในปีถัดไป

มาตรการดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหา แต่เพียงปลายเหตุ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีมาตรการ ดังกล่าว ก็คาดว่าทั้งปีจะสามารถเบิกจ่าย เงินงบประมาณได้เพียง ๘๙% เท่านั้น โดยส่วนใหญ่จะไปเบิกจ่ายในเดือนสุดท้าย กว่าแสนล้านบาท

การเบิกจ่ายเงินงบประมาณไม่ทันใน ปีงบประมาณเช่นนี้ ย่อมทำให้เกิดปัญหาด้าน เศรษฐกิจ เนื่องจากไม่สามารถกระจายเงิน ลงไปหมุนเวียนหล่อเลี้ยงเพื่อช่วยสภาพคล่อง ในระบบเศรษฐกิจ

การบริหารจัดการการใช้จ่ายเงิน งบประมาณประจำปี ก็ไม่อาจก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด และสนองตอบต่อความ

ต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

นอกจากนั้น ยังก่อให้เกิดปัญหา ร้ายแรงอื่น ๆ ตามมาอีก เช่น

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

เนื่องจากในช่วงเวลาที่เหลือ ตอน ปลายปีงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างโดย วิธีธรรมดาไม่อาจดำเนินการได้ทัน ส่วน ราชการต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเร่งรัดดำเนินการ โดยวิธีพิเศษ ซึ่งเป็นช่องทางให้เกิดการ แสวงหาประโยชน์ที่มีขอบได้โดยง่าย นี่อาจ จะเป็นกลวิธีหนึ่งที่ไม่พยายามดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้างแต่เนิ่น ๆ ตอนต้น ๆ ปี หรือ กลาง ๆ ปี โดยถ่วงเวลาให้ถึงปลายปีเพื่อ จะได้ดำเนินการโดยวิธีพิเศษดังกล่าว ซึ่ง ปีหนึ่ง ๆ ทำให้เงินของแผ่นดินรั่วไหลเป็น จำนวนมาก

ปัญหาการไม่ประหยัด

เมื่อมีเงินที่อาจเบิกจ่ายไม่ทันในปลายปี งบประมาณ ส่วนราชการต่าง ๆ ก็มักจะ ดำเนินการถลุงเงินโดยการจัดซื้อวัสดุและ ครุภัณฑ์กันอย่างขนานใหญ่ ซึ่งบางครั้ง สิ่งของต่าง ๆ เหล่านั้น มีความจำเป็นที่ต้อง ใช้น้อยมาก หรือแทบจะไม่มี ความจำเป็น ต้องซื้อหามาเลย แต่ก็ไม่ได้คำนึงถึง คง ตั้งหน้าซื้อหากันมามาก ๆ เพื่อให้หมดเงิน งบประมาณที่ตั้งไว้ นับเป็นการสิ้นเปลือง โดยใช่เหตุ หากไม่ซื้อหามา ก็สามารถประหยัด

เงินของแผ่นดินได้มาก

ที่นิยมทำกันมากอีกอย่างหนึ่งคือการจัดประชุมสัมมนากันในต่างจังหวัด ในกรณีที่มีเงินเหลือตอนปลายปี ส่วนราชการมักจะหาเหตุจัดประชุมสัมมนากันแทบทุกปี ซึ่งเป็นการถลุงเงินแผ่นดินโดยบางหน่วยงานก็ไม่มีเจตจำนง แต่หาเหตุที่จะไปเที่ยวกัน ถ้าหากคิดสักนิดหนึ่งว่า ค่าใช้จ่ายในการประชุมสัมมนานั้น เป็นเงินที่มาจากภาษีของประชาชน ควรช่วยกันประหยัดเงินเหลือเท่าไรก็ส่งคืนคลังไป เป็นการช่วยเหลือประเทศชาติในยามประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจได้ทางหนึ่ง

เรื่องการใช้เงินงบประมาณ ด้วยการพยายามหาช่องทางใช้เงินงบประมาณที่ได้รับให้หมดโดยไม่ได้อำนาจถึงการประหยัดและความจำเป็นนี้ น่าจะจัดให้หมดไป หัวหน้าส่วนราชการต้องพิจารณาให้รอบคอบถึงความจำเป็น และลบล้างทัศนคติที่ว่า หากใช้เงินงบประมาณไม่หมดอาจถูกเพ่งเล็งว่า บริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ และทางราชการก็จะต้องไม่ถือว่า การที่ใช้เงินไม่หมดโดยมีงบประมาณเหลือมาก ๆ จะเป็นการบริหารงานที่ไม่มีสมรรถภาพแต่อย่างใด ตรงกันข้ามควรจะได้มีการยกย่องชมเชยผู้บริหารที่บริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพให้เป็นที่ประจักษ์อีกด้วย

การแก้ไขปัญหาการเบิกจ่ายเงินไม่ทันภายในปีงบประมาณนี้ น่าจะหาวิธีแก้ไขได้โดยอาจทำได้ ดังนี้

๑. เริ่มต้นตั้งแต่การจัดทำงบประมาณประจำปี ส่วนราชการต่าง ๆ ควรต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเสียก่อนว่า งานหรือโครงการนั้น ๆ จะสามารถปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใดภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ ทั้งในด้านกำลังคน ผู้ปฏิบัติ เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ รวมถึงระยะเวลาว่าจะสามารถทำได้ทันหรือไม่ เพื่อให้มีการจัดตั้งงบประมาณไว้ให้พอดี ไม่มากเกินไปจนเกินตัวแบบอึ่งอ่างพองตัว คือตั้งมาก ๆ ไว้ก่อน ซึ่งในที่สุดก็ไม่สามารถทำได้ทัน

การที่ส่วนราชการหนึ่งตั้งงบประมาณไว้มากจนเกินตัว และไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันในปีงบประมาณ ย่อมเป็นผลกระทบต่อส่วนราชการอื่นที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ เพราะทำให้งบประมาณที่ต้องการใช้จริง ๆ ไม่เพียงพอ เป็นเหตุให้ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง

๒. เมื่อส่วนราชการได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีแล้ว ส่วนราชการต้องมีการวางแผนการใช้เงินงบประมาณที่ได้รับ และให้มีผู้รับผิดชอบติดตามการใช้เงินงบประมาณว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยอาจตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง

เพื่อทราบถึงสถานะการณ์การใช้เงินงบประมาณของส่วนราชการนั้น เพื่อดำเนินการปรับปรุง แก้ไข เปรียบเทียบการเบิกจ่ายเงินงบประมาณในกรณีที่มีแนวโน้มว่าจะเบิกจ่ายเงินไม่ทันในปีงบประมาณ

๓. ให้มีคณะกรรมการติดตามการใช้เงินงบประมาณประจำกระทรวง โดยมี ปลัดกระทรวง เป็นประธาน และมีกรรมการอื่น ๆ ประกอบด้วย อธิบดีและผู้ตรวจราชการกระทรวงเท่าที่จำเป็น ประมาณ ๗ - ๘ คน เพื่อทำหน้าที่ติดตามเร่งรัด และแก้ไขปัญหาการใช้งบประมาณของแต่ละกรม ที่มีแนวโน้มว่าจะเบิกจ่ายเงินไม่ทันในปีงบประมาณ และให้รายงานต่อรัฐมนตรี

ว่าการกระทรวงทุก ๆ ๓ เดือน

ส่วนราชการใดมีความตั้งใจที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาการเบิกจ่ายเงินไม่ทันภายในปีงบประมาณ ถ้าลองใช้วิธีการดังกล่าว ก็เชื่อว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาเบิกจ่ายงบประมาณไม่ทันได้มากทีเดียว

ขณะนี้ งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับความเห็นชอบจากสภาแล้วจึงเป็นหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะต้องวางแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับให้ทันภายในปีงบประมาณ เพื่อมิให้เกิดปัญหางบประมาณถูกตัดในปีถัด ๆ ไปตามคำขู่ของรองนายกรัฐมนตรีอย่างที่เป็นข่าว *

ระบบเกษียณอายุข้าราชการตามลักษณะงาน

กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบราชการ

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ

สำนักงาน ก.พ.

การจำกัดการเพิ่มอัตรากำลังคนภาครัฐ ทำให้ภาคราชการต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การปรับปรุงระบบเกษียณอายุข้าราชการเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้ภาคราชการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพราะจุดมุ่งหมายของการเกษียณอายุ นอกจากเพื่อให้ข้าราชการที่สูงอายุได้มีโอกาสพัก (Termination) แล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้และสมรรถภาพสูงได้มีโอกาสก้าวหน้ารวมทั้งสามารถสรรหาคนที่มีความสามารถดีกว่ามาปฏิบัติงานแทน ระบบเกษียณอายุข้าราชการแบบบังคับที่กำหนดให้ข้าราชการทุกคนเกษียณที่อายุตัว ๖๐ ปีจึงไม่สอดคล้องกับสภาพการบริหารในหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันที่ต้องการความคล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล เนื่องจากลักษณะงานที่แตกต่างกันย่อมต้องใช้บุคลากรที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันด้วย ลักษณะงานบางอย่างจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์สูง ในขณะที่ลักษณะงานที่ต้องอาศัยแรงกายหรืองานเสี่ยงภัย ผู้มีอายุมากเกินไปอาจทำงานได้ไม่ดีเท่ากับผู้มีอายุน้อยกว่า

จากรายงานการวิจัยเรื่องระบบเกษียณอายุข้าราชการตามลักษณะงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบเกษียณอายุข้าราชการตามลักษณะงานโดยพิจารณาจากอายุของข้าราชการที่สมควรให้เกษียณจากงาน (Retire from Job) อายุของข้าราชการที่สมควรให้เกษียณจากราชการ (Retire from Service) ที่ดำรงถึงอายุที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละลักษณะงานเป็นสำคัญ และศึกษาผลกระทบของการใช้ระบบเกษียณอายุข้าราชการตามลักษณะงานโดยศึกษาระบบเกษียณอายุของข้าราชการประเทศต่างๆ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอายุที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในแต่ละลักษณะงาน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกษียณอายุข้าราชการจากข้าราชการฝ่ายพลเรือนในสังกัด ก.พ. ก.ม. (เฉพาะสาย ก) ก.ค. ก.ต. ก.อ. ก.ตร. และ ก.ก. ตั้งแต่ระดับ ๘ ลงมา จำนวน ๒,๔๐๗ คน เป็นหญิง ๑,๒๕๐ คน ชาย ๑,๑๓๔ คน ส่วนใหญ่มีอายุ ๔๑-๔๕ ปี สมรสแล้ว มีจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ ๑-๓ คนพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการสังกัด ก.พ. บรรจุเข้ารับราชการโดยใช้วุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอายุราชการ ๒๐-๒๙ ปี ดำรงตำแหน่งระดับ ๗ และไม่ได้รับเงิน

ประจำตำแหน่ง โดยเป็นผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มงานวิชาชีพมากที่สุด และจากการประชุมสัมมนา (Focus Group) ผู้บริหารของส่วนราชการ สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนองค์กรกลางบริหารงานบุคคลจำนวน ๕๘ คน ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

๑. ระบบเกษียณอายุข้าราชการ/พนักงานของรัฐของประเทศต่าง ๆ ที่เป็นกรณีศึกษาแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ

๑.๑ ประเทศที่ไม่กำหนดอายุเกษียณข้าราชการ เช่น สหรัฐอเมริกา

๑.๒ ประเทศที่กำหนดอายุเกษียณแบบยืดหยุ่นตามลักษณะงาน เช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยส่วนใหญ่กำหนดอายุเกษียณตามลักษณะงาน/สายงาน และระดับตำแหน่งลักษณะงานที่กำหนดให้เกษียณที่อายุสูงที่สุด (๗๐ ปี) ได้แก่ ผู้พิพากษา และอาจารย์มหาวิทยาลัย ส่วนลักษณะงานที่กำหนดให้เกษียณที่อายุต่ำที่สุด (๔๕ ปี) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ระดับต้นของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และพนักงานหญิงที่ทำงานเสี่ยงภัยของสาธารณรัฐประชาชนจีน

๑.๓ ประเทศที่กำหนดอายุเกษียณแบบบังคับเท่ากันทุกลักษณะงาน

เช่น มาเลเซีย เนการาบรูไนดารุสซาลาม
ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐ
ฝรั่งเศส และไทย โดยมีช่วงอายุเกษียณ
ตั้งแต่ ๕๕-๗๐ ปี

๒. อายุที่มีผลต่อประสิทธิภาพการ
ทำงานในแต่ละลักษณะงาน ข้าราชการเกือบ
ทุกลักษณะงานมีความเห็นว่าประสิทธิภาพ
การทำงานเริ่มลดลงเมื่ออายุ ๕๕ ปี ยกเว้น
ลักษณะงานในกลุ่มงานเทคนิคเฉพาะด้าน
และงานที่ใช้ทักษะ/ความชำนาญเฉพาะตัว
ที่ข้าราชการมีความเห็นว่าประสิทธิภาพ
การทำงานเริ่มลดลงเมื่ออายุ ๕๐ ปี ส่วน
ลักษณะงานในกลุ่มงานกระบวนการยุติธรรม
นั้น ข้าราชการอัยการมีความเห็นว่าประ
สิทธิภาพการทำงานเริ่มลดลงเมื่ออายุ ๖๕ ปี
ในขณะที่ข้าราชการตุลาการมีความเห็นว่า
ประสิทธิภาพการทำงานเริ่มลดลงเมื่ออายุ
๕๕ ปี ดังนั้น หากคำนึงถึงการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรมนุษย์ด้านความรู้ ความ
สามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์
มากที่สุดโดยไม่ปล่อยให้ข้าราชการทำงานจน
ถึงจุดเสื่อมประสิทธิภาพแล้ว ควรให้ข้าราชการ
ได้มีการสับเปลี่ยนหน้าที่การปฏิบัติงาน
รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการ
ได้ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

๓. ควรกำหนดอายุเกษียณของข้าราชการในแต่ละลักษณะงาน ดังนี้

๓.๑ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานใน
ลักษณะงานธุรการหรือบริหารทั่วไป งาน
ที่ปฏิบัติการกิจหลักของส่วนราชการ งานที่
ใช้ทักษะ/ความชำนาญเฉพาะตัว งานวิชาการ
ทั่วไป งานวิชาชีพ งานทักษะและความ
ชำนาญเฉพาะตัว (จิตรกรรม ประติมากรรม
อาลักษณ์) เกษียณที่อายุ ๖๐ ปี โดยให้มีการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานและสุขภาพ
ทุก ๆ ๒ ปีตั้งแต่อายุ ๕๕ ปี ทั้งนี้สำหรับผู้
ปฏิบัติงานในลักษณะงานที่ใช้ทักษะ/ความ
ชำนาญเฉพาะตัวที่มีความรู้ความสามารถ
ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง ควร
จ้างต่อเป็นรายปีหรือคราวละ ๒ ปีจนถึงอายุ
๖๕ ปี โดยต้องผ่านการประเมินประสิทธิภาพ
ผลงานและสุขภาพ

๓.๒ ข้าราชการที่ปฏิบัติงาน
ลักษณะเสี่ยงภัย ตรากตรำและ/หรือที่ต้อง
เผชิญกับ สภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อ
สุขภาพและชีวิต เช่น กลุ่มงานเทคนิค
เฉพาะด้าน ตำรวจจราจร/ตำรวจดับเพลิง/
ตำรวจตระเวนชายแดน พนักงานเรือนจำ
เป็นต้น ควรสร้างทางก้าวหน้า (Career Path)
เป็นพิเศษและกำหนดให้เกษียณที่อายุ ๕๐ ปี
โดยให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและ
สุขภาพทุก ๆ ๒ ปีตั้งแต่อายุ ๔๕ ปี

๓.๓ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ
กระบวนการยุติธรรม (ข้าราชการตุลา

การและข้าราชการอัยการ) และลักษณะงานที่ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะตัวค่อนข้างสูงรวมทั้งลักษณะงานที่ราชการยังขาดแคลนกำลังคน เช่น งานปฏิบัติการและงานผู้สอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีงานผู้สอนในสาขาขาดแคลนงานวิจัยและพัฒนา เป็นต้น ควรกำหนดให้เกษียณที่อายุ ๖๕ ปี โดยให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและสุขภาพทุก ๆ ๒ ปีตั้งแต่อายุ ๕๕ ปี

๔. เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์จากกำลังคนในด้านความรู้ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์มากที่สุด รวมทั้งเพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการปฏิบัติงานจนถึงจุดเสื่อมประสิทธิภาพ

๔.๑ ควรให้ข้าราชการที่ปฏิบัติงานลักษณะงานเทคนิคเฉพาะด้านและงานที่ใช้ทักษะ/ความชำนาญเฉพาะตัวมีโอกาสปรับเปลี่ยนหน้าที่การปฏิบัติงานในช่วงอายุ ๔๖-๕๐ ปี ลักษณะงานที่ปฏิบัติการกิจหลักของส่วนราชการและงานวิชาการทั่วไปในช่วงอายุ ๔๖-๕๕ ปี ลักษณะงานธุรการหรือบริหารทั่วไป งานวิชาชีพ งานทักษะและความชำนาญเฉพาะตัว (จิตรกรรม ประติมากรรม อาลักษณ์) งานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในช่วงอายุ ๕๑-๕๕ ปี

๔.๒ สนับสนุนและส่งเสริมให้

ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในแต่ละลักษณะงานได้ ปรับปรุงและพัฒนาตนเองก่อนที่จะประสิทธิภาพการทำงานจะเริ่มลดลง เช่น ผู้ปฏิบัติงานเทคนิคเฉพาะด้านและงานที่ใช้ทักษะ/ความชำนาญเฉพาะตัวควรได้รับการพัฒนาไม่ช้าไปกว่าอายุ ๔๕ ปี ผู้ปฏิบัติงานธุรการหรือบริหารทั่วไป งานที่ปฏิบัติการกิจหลักของส่วนราชการ งานวิชาการทั่วไป งานวิชาชีพ งานทักษะและความชำนาญเฉพาะตัว (จิตรกรรม ประติมากรรม อาลักษณ์) งานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควรได้รับการพัฒนาไม่ช้าไปกว่าอายุ ๕๐ ปี ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่อายุ ๕๕ ปี

๕. ควรมีหลักการและมาตรการรองรับการใช้ระบบเกษียณอายุตามลักษณะงานดังนี้

๕.๑ ให้มีกลไกการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนข้าราชการโดยไม่ต้องรอให้ถึงจุดเสื่อมประสิทธิภาพในแต่ละลักษณะงาน

๕.๒ ลักษณะงานที่กำหนดให้เกษียณอายุก่อน ๖๐ ปี ให้มีระบบการจ้างเป็นที่ปรึกษาตามความจำเป็น

๕.๓ กำหนดหลักเกณฑ์และสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินประสิทธิภาพ สุขภาพ และผลงานในแต่ละลักษณะงานที่มีความตรง (Validity) ความเที่ยง (Reliability) และ

ความเป็นปรนัย (Objective) สูง

๕.๔ ให้ใช้ระบบเกษียณอายุ
ตามลักษณะงานเฉพาะกับข้าราชการบรรจุ
ใหม่ ณ วันที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ และ
เปิดโอกาสให้ข้าราชการที่อยู่ในระบบเก่ามี

โอกาสเลือก

๕.๕ กำหนดให้วันสุดท้ายของ
เดือนเกิดเป็นวันครบเกษียณอายุข้าราชการ
เพื่อการคำนวณบำเหน็จบำนาญ *

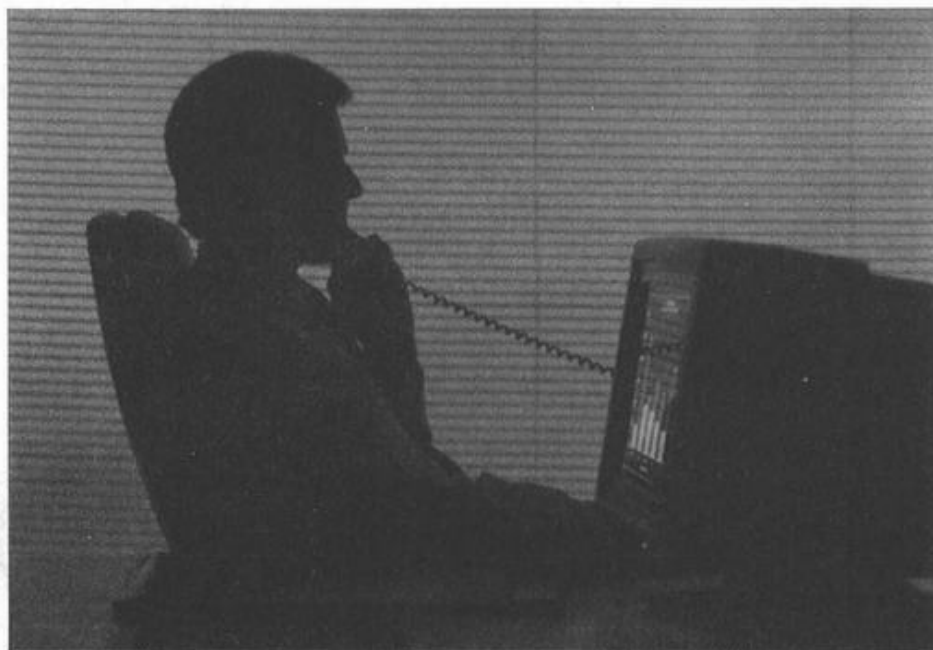
น้ำใจไมตรี
ที่มีต่อกัน
บอกความ
สัมพันธ์
ฉันเพื่อน
พี่น้อง

ธนาotarกรุงเทพ จำกัด
เพื่อนคู่คิดมิตรคู่บ้าน

ท้อไอเสีย

เทอร์โบ

หน่วยงานใดที่ประชาชนจะต้องติดต่อ
สัมพันธ์มากที่สุด

เป็นประจำทุกเดือนไม่ได้เว้น

ไม่ใช่ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการเขต
หรือโรงพยาบาลหรอกครับ

เพราะหน่วยงานเหล่านี้ เราไม่ได้ไป
ติดต่อสัมพันธ์เป็นประจำทุกเดือน

ที่จะต้องติดต่อสัมพันธ์ไม่ได้ขาด
กันนี้ไม่พ้น ๓ หน่วยงานหลัก

คือไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์

เพราะทั้ง ๓ อย่างนี้ เกี่ยวพันกับชีวิต
ประจำวันของเรามากที่สุด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในเมือง

ถึงเราไม่ไปติดต่อ แต่หน่วยงาน
ทั้งสามนี้ก็ติดต่อเรามา

เพราะอย่างน้อยที่สุด ก็เก็บค่าบริการ
รายเดือนจากเรา

ส่วนเรานั้น ก็อาจจะต้องไปติดต่อกับ
หน่วยงานทั้งสามนี้บ้างตามโอกาสอันควร
ต่าง ๆ

ไม่ใช่ชำระค่าบริการหรอกครับ เพราะ
เรื่องเก็บเงินเดี๋ยวนีเขาให้ความสะดวกมาก

อาจจะชำระเงินค่าบริการผ่านบัญชี
เงินฝากของธนาคาร

หรือจ่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข
นอกจากนี้ ยังอาจจ่ายได้ตามร้านค้า

บางร้าน

แต่ความไม่สะดวกในเรื่องอื่น ๆ
นอกจากการชำระค่าบริการ ก็ยังมีอยู่ครับ

ขอเล่าเฉพาะที่ “เทอร์โบ” ประสบ
ก็แล้วกัน

เริ่มต้นที่ไฟฟ้าก่อน ก็มีเรื่องเล่า
ทั้งสองแห่งนั้นแหละครับ คือทั้งการไฟฟ้า
นครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ขอเรื่องง่าย ๆ ที่การไฟฟ้านครหลวงก่อน
“เทอร์โบ” เลือกวิธีชำระค่าใช้ไฟฟ้า
โดยให้หักเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร

ก็เก็บกันมาเป็นปี ๆ นั้นแหละครับ
แต่มีเดือนหนึ่งได้จดหมายเหตุพิเศษ
เห็นแล้วก็ตกใจ

เพราะได้รับใบเตือนจากการไฟฟ้า
นครหลวงว่า ขอให้ไปชำระเงินที่ค้างชำระ

ไม่เช่นนั้นจะตัดไฟ

ก็ตกใจจะครับ เพราะไว้ใจทั้งการไฟฟ้า
นครหลวงและธนาคารที่มีบัญชีเงินฝากอยู่

ทั้งยังไม่เคยติดตามว่าการไฟฟ้า
นครหลวง หักค่าไฟฟ้าไปเดือนละเท่าไร

ก็ให้หักค่าไฟฟ้าจากบัญชีเงินฝากแล้วนี่
รีบโทรศัพท์ไปสอบถามการไฟฟ้า
นครหลวง ก็ได้ความว่ามีอยู่เดือนหนึ่ง
เผอเรอไปหน่อยในวันที่การไฟฟ้านครหลวง
หักเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารนั้น

เงินในบัญชีที่มีอยู่ไม่พอครับ

ก็ข้าราชการ “มนุษย์เงินเดือน” นี่ครับ
นาน ๆ ครั้ง ก็มีความจำเป็นต้องบริหารการ
ใช้เงินผิดพลาดไปบ้าง

ก็ขอโทษเขาไป แล้วได้แจ้งพนักงาน
การไฟฟ้านครหลวง ให้ตัดเงินในบัญชีใหม่
คราวนี้มีเงินพอแล้ว ว่านั่นเถอะ

แต่คำตอบก็คือ ไม่ได้ ต้องไปจ่าย
เองที่การไฟฟ้าในเขตที่คุณอยู่

ทำใจได้ละครับ เราไม่มีทางเลือก
อย่างอื่นเลย

ไม่มีทางเลือกจะไปใช้ไฟฟ้าของ
บริษัทอื่น เช่นเดียวกับประเทศที่เจริญแล้ว

ไม่มีทางเลือกที่จะไม่ใช้ไฟฟ้า

แม้เราจะใช้ตะเกียงแทนได้ แต่เครื่อง
ใช้ทุกอย่างที่มีอยู่ในบ้านต้องพึ่งพาไฟฟ้า
ทั้งนั้น

หากเราไม่ทำตามเขาสั่ง เขาก็อาจจะ
ตัดไฟฟ้าได้

ก็เหมือนกันทุกแห่งละครับ กิจการใด
ก็ตามที่เป็นกิจการที่ผูกขาดหรือกิจการที่
ไม่มีผู้แข่งขัน

เขาไม่จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกิจการ
ให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเรื่องการบริการหรือเรื่อง
อื่น ๆ

กรณีที่เราข้างต้นนี้ ไม่ใช่เรื่องยากเย็น
ที่จะให้บริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้า

เพราะสอบถามเพื่อนฝูงที่ทำงานทาง
ด้าน IT แล้ว

ว่าหากเกิดเหตุอย่างนี้ จะสามารถ
สร้างโปรแกรมให้หักเงินจากบัญชีใหม่ได้
หรือไม่

คำตอบก็คือ ได้

แต่การไฟฟ้านครหลวง ก็ไม่คิดจะทำ
หากการเขียนโปรแกรมหักเงินข้างต้น
ยังทำไม่ได้

ก็ให้ผู้ใช้ไฟฟ้าโอนเงินเข้าบัญชีไปให้
ก็ทำได้ไม่ยาก

ขอให้มึนโยบายในการให้บริการ
ประชาชนให้เต็มที่เถิด

แต่วิธีที่จะให้ผู้ใช้เสียค่ารถค่ารา
เสียเวลาไปจ่ายเงินเองที่ทำการไฟฟ้า

หากถือว่า เป็นการลงโทษผู้ใช้ไฟฟ้า
ว่าที่หลังหักให้มีเงินให้หักบัญชีให้พอเพียง
ก็แล้วกันไป

วันหนึ่งข้างหน้า หากมีบริษัทคู่แข่ง
ขึ้นมา

จะเป็นคนแรกที่ขอใช้ด้วย

ไหน ๆ ก็พูดถึงการไฟฟ้านครหลวงแล้ว
ขอถามอีกเรื่องนะครับ

หน่วยงานนี้ ไม่เคยมีความทันสมัยใน
เรื่องที่อยู่ของผู้ใช้ไฟฟ้า

ชื่อซอย ชื่อถนน หรือแม้แต่รหัส
ไปรษณีย์ของผู้ใช้ไฟฟ้า

ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงชื่อเขต
ชื่อถนน ชื่อซอย

กทม. ก็จะแจ้งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ
ที่ทราบเพราะหน่วยงานอื่น เช่น
การประปานครหลวง หรือองค์การโทรศัพท์
แห่งประเทศไทย เขาก็เปลี่ยนแปลงให้ตรง
กับความเป็นจริง

แต่การไฟฟ้านครหลวงยังคงอนุรักษ์
ของเดิม ไม่สนใจที่จะเปลี่ยน

แม้ว่าจะเป็นผู้โทรศัพท์แจ้งให้ทราบว่า
กรุณาแก้ไขให้ถูกต้อง

แต่คำตอบที่ได้รับก็คือ หากคุณต้อง
การจะเปลี่ยนที่อยู่ให้ถูกต้อง ก็ขอให้ไปยื่น
คำร้องที่ทำการเขตการไฟฟ้า

ก็ไม่ว่าจะพูดว่าอะไร

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
89/2 ม.3 ถนนวิภาวดี พุทธมณฑล 4102000098
กรุงเทพฯ 10310

เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 4102000098

ใบเสร็จ / ใบกำกับภาษี

หมายเลข

ประจำเดือน

๓ ๕ ๕ ๓ ๕

& &

วันที่รับชำระเงิน

&

รหัสรายการ/บริษัท

ชื่อธนาคาร/บริษัท

ใบแจ้งหนี้ค่าใช้บริการโทรศัพท์สำหรับหักบัญชีผ่านธนาคาร/บัตรเครดิต

หักบัญชีวันที่ 22/09/42

ประจำเดือน 08/42

ช. ไพศาล อ. ประชากรธนบุรีเพ็ญ

กทท.

10320

การประปานครหลวง ใบเสร็จรับเงินค่าน้ำประปา/ใบกำกับภาษี

600 ถนนพระราม 5 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10310 หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี 410 ๒๐๐๐๘ # 014578

สาขา/พ	เลขทาง	อับดับ	ทะเบียนผู้ใช้	หมายเลขนคร	ใบเสร็จวันที่	วันที่ออกใบเสร็จ
03-05	563					18-06-42

ชื่อ

R1

00

ได้รับ ช. ไพศาล อ. ประชากรธนบุรีเพ็ญ

แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กทม. 10310

การสื่อสารแห่งประเทศไทย
THE COMMUNICATIONS AUTHORITY OF THAILAND

๑๑ หมู่ที่ ๓ แขวงพระโขนง เขตคลองเตจ กรุงเทพฯ 10002

เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 4 102030255

01-15 มิ.ย. 42

กค.

ททท.

ช. ไพศาล อ. ประชากรธนบุรีเพ็ญ

กทท.

10320

การไฟฟ้านครหลวง

30 ซ. รีดอม อ. เจริญจิต แขวงจตุจักร เขตปทุมวัน กทม. 10336

เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 4 102030255

ช. ปัญจิตร อ. จันทร์หุ่น 10310

ดูตัวอย่างใบเสร็จรับเงินของการไฟฟ้า
นครหลวง การประปานครหลวง การสื่อสาร
แห่งประเทศไทยและองค์การโทรศัพท์
แห่งประเทศไทย เกิดครับ

ต้องขออนุญาตลบชื่อและบ้านเลขที่
ออกด้วย

ไม่อยากถูกกลั่นแกล้งโดยบังเอิญ

ลองมาดูที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคบ้าง
ในยุคเศรษฐกิจเฟื่องฟู “เทอริโบ” ก็
ลงทุนซื้อคอนโดแถวชานเมืองให้เขาเช่า
พอเข้ายุค IMF คนที่เคยเช่าเขาก็ไม่เช่า
ก็เลยไม่มีใครจ่ายค่าไฟฟ้า

เมื่อไม่จ่ายค่าไฟฟ้า การไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาค เขาก็ต้องยกมิเตอร์ไปเก็บ
ตามธรรมเนียม

ก็เข้าใจ และไม่ว่าอะไรกัน
แต่ที่ว่าจะว่าก็คือ เมื่อไปขอติดตั้ง
มิเตอร์ใหม่

แทนที่จะนำค่าประกันการใช้ไฟฟ้า
เดิมที่ยังไม่ได้ขอคืนและยังคงเก็บอยู่กับการ
ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นค่าประกันการใช้
ไฟฟ้าใหม่

กลับทำไม่ได้

เพราะตามระเบียบต้องนำใบเสร็จ
รับเงินค่าประกันการใช้ไฟฟ้าเดิมมาแสดง

เสียก่อน แล้วจึงจะรับเงินค่าประกันไฟฟ้า
เดิมนั้นได้

ทั้ง ๆ ที่ผู้ขอใช้ไฟฟ้าเดิมและผู้ขอใช้
ไฟฟ้าใหม่เป็นคน ๆ เดียวกัน และเป็น
คอนโดห้องเดียวกัน

ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่า ทำไมการไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาคจึงมีระเบียบเช่นนั้น

คงเป็นเช่นเดียวกับหน่วยงานที่ไม่มีคู่แข่ง
กระมัง จึงถูกมัดมือชก

ซึ่งจำเป็นต้องเสียค่าประกันการใช้
ไฟฟ้าใหม่

ถึงบัดนี้ ยังไม่ได้ไปขอรับเงินค่าประกัน
ไฟฟ้าเดิมคืน

เพราะใบรับเงินค่าประกันไฟฟ้า
เดิมหาย และยังไม่มีเวลาไปแจ้งความ

รวมทั้งยังไม่มีเวลาที่จะไปที่การไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาคสาขานั้น

เป็นเช่นนี้ ถือเป็นการบำรุงการไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาคได้ทางหนึ่ง แม้ว่าในปัจจุบัน
ดอกเบี้ยเงินฝากในปัจจุบันจะน้อยมากก็เถอะ

มาถึงการประปานครหลวง

นานแล้วเคยเจอเหมือนกัน ที่พนักงาน
จุดเลขในมิเตอร์เล่นวิธีการยกเมฆ

แต่ปัจจุบัน เขาได้แก้ไขปัญหา โดย
การนำมิเตอร์ติดไว้นอกบ้านแล้ว และประเภท
นั่งเทียนเขียนคงถูกไล่ออกไปหมดแล้ว

บริการต่าง ๆ ในปัจจุบันก็ดีขึ้น

ที่อยู่ของผู้ใช้ก็ปรับให้ทันสมัยตามความ
เป็นจริง (เว้นแต่รหัสไปรษณีย์ยังไม่ได้เปลี่ยน)

จะเสียอยู่อย่างเดียวกันก็เฉพาะค่า
น้ำประปา

ซึ่งแพงขึ้นกว่าเดิมมาก มากจนรู้สึก
ทั้ง ๆ ที่ประหยัดอยู่

ที่จริงก็ไม่อยากบ่นนักหรอก เพราะ
การประปานครหลวงให้ความสำคัญกับผู้
ใช้น้ำทุกคน

คือคิดแพงทัดเทียมกัน

ยังงัดถาดราคาลงได้บ้าง และไม่จ่าย
โบนัสพนักงานมากนัก

วันหลังมีโอกาสจะได้เขียนชมอีก

มาถึงเรื่องโทรศัพท์

วันนี้ขอเขียนเรื่องเดียว คือการคืนเงิน
ค่าประกันการใช้โทรศัพท์

ยุคนี้สมัยนี้ ใครไม่ประหยัดก็อยู่ไม่ได้
โทรศัพท์ที่เมื่อก่อน แต่ละบ้านมีกัน
หลาย ๆ เครื่อง ก็ต้องลดลงบ้าง

“เทอร์โบ” ก็มีความจำเป็นต้องลดลง
เช่นเดียวกัน

ตอนยกเลิกนี้ต่างกับตอนขอติดตั้งโดย
สิ้นเชิง

เพราะตอนติดตั้ง ต้องจ่ายเงินค่า
ประกัน ค่าติดตั้งก่อนที่จะได้ใช้บริการ

แต่เมื่อขอยกเลิก เงินค่าประกันการใช้โทรศัพท์ จำนวน ๓,๐๐๐ บาท นั้น จะต้องรอนจนกว่าจะได้คืนถึง ๓ เดือน

ซึ่งก็เป็นตัวอย่างที่ดี

เพราะบริษัทที่ให้บริการโทรศัพท์มือถือก็ยึดถือเป็นตัวอย่าง

จะไม่ยึดถือเป็นตัวอย่างได้อย่างไร ในเมื่อการคอยการคืนเงินถึง ๓ เดือน นั้น

ถือเป็นกำไรอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคดอกเบี้ยยแพง

๓ เดือนนี้ไม่ใช่่น้อย ๗ เลย แม้กระทั่งดอกเบี้ยถูก ก็หลายเงินอยู่

สมัยก่อนที่ให้ออกถึง ๓ เดือน นั้น ก็เพราะต้องตรวจสอบให้ละเอียดรอบคอบว่า ยังคงมีค่าใช้จ่ายที่ค้างอยู่บ้างหรือไม่

แต่สมัยนี้ เทคโนโลยีทันสมัยมาก สามารถตรวจสอบได้ทันทีว่ายังคงมีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอยู่หรือไม่

หากจะใช้เวลาบ้าง ก็น่าจะลดลงมาเหลือเพียง ๑ สัปดาห์ หรืออย่างช้าก็ไม่ควร จะเกิน ๒ สัปดาห์

ก็ขอฝากให้ผู้มีอำนาจไปพิจารณาในกรณีคืนเงินให้แก่ประชาชนในทุกกรณีด้วย ขอให้รีบคืนให้โดยรวดเร็ว

ประเด็นที่จะพูดในกรณีขององค์การโทรศัพท์ยังไม่หมดครับ

ในวันไปขอคืนคู่สายโทรศัพท์นั้น

ได้ขอให้คืนเงินค่าประกันการใช้โทรศัพท์ที่เหลืออยู่ ผ่านธนาคารซึ่งมีบัญชีเงินฝาก

เช่นเดียวกับที่กรมสรรพากรคืนภาษีเงินได้ที่จ่ายไว้เกิน ผ่านธนาคารซึ่งผู้เสียภาษีเงินได้มีบัญชีเงินฝากอยู่

แต่คำตอบก็คือ ไม่ได้ ต้องไปรับเองที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เพลินจิต แห่งเดียว

ครับ ไม่ได้ก็ไม่ได้ เพราะไม่มีทางเลือกอื่น

แต่ผลที่ออกมาไม่ใช่อย่างที่เล่าหรอกครับ

ฟัง “เทอร์โบ” เล่าต่อนะครับ

ใกล้ถึง ๓ เดือน ก็โทรศัพท์ไปสอบถามที่เขตโทรศัพท์นั้น

คำตอบก็คือ ให้ไปรับเงินที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เพลินจิต ได้แล้ว

ทั้งนี้ ได้แจ้งหมายเลขโทรศัพท์และหมายเลขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ด้วย

ก็รีบโทรศัพท์ไปที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เพลินจิต

และขอรับให้จ่ายเงินผ่านบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีอยู่

คำตอบก็เช่นเคย คือไม่

จึงได้ขอคุยกับหัวหน้า

ขอรับรองว่า ขอให้จ่ายเงินผ่านบัญชี
เงินฝากธนาคารที่มีอยู่เดิม

เพราะไม่คุ้มกับค่าน้ำมันรถและค่าเวลา
เพื่อไปรับเงินไม่ถึงสามพันบาทที่องค์การ
โทรศัพท์แห่งประเทศไทย เพลินจิต

คำตอบทำเอาตกใจเหมือนกันครับ

เพราะว่าคำตอบคือ “ได้”

แต่กว่าจะได้ ก็ต้องเสียค่าโทรศัพท์
อยู่หลายครั้ง

ไม่ทราบว่าจะป็นวิธีหาเงินเข้าองค์การ
โทรศัพท์แห่งประเทศไทยอีกทางหนึ่งหรือไม่

เรื่องที่พูดถึง ไม่ใช่เรื่องใหญ่โตอะไร

นักรอก

แต่เนื้แหละคือความสะดวกที่ประชาชน
ต้องการ

โดยเฉพาะหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่
ผูกขาดการให้บริการโดยไม่มีคู่แข่ง

ได้โปรดปรับปรุงการให้บริการให้ดีขึ้น

รับฟังประชาชนผู้รับบริการเขาบ้าง

ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็
ช่วยกันคิดว่า ทำอย่างไรถึงจะให้บริการแก่
ประชาชนอย่างสะดวก และมีประสิทธิภาพ
มากที่สุด

เพราะหากคิดช้าเกินไป วันหนึ่งมีคู่แข่ง
ขึ้นมา

ท่านอาจจะตกงานก็ได้ ใครจะรู้ *

ปณิธานข้าราชการพลเรือน

ข้าพเจ้า.....ขอตั้งปณิธานว่า
จะประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท
เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี
จะมุ่งมั่นแน่วแน่แก้ไขปัญหาของชาติและประชาชน
และเสริมสร้างคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน
โดยยึดมั่นในหลักธรรมและความถูกต้องตลอดไป

คำกล่าวปณิธาน

ในโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท